
Reconstructieplan/Milieueffectrapport Boven-Dommel

Deel A

Reconstructiegebied Boven-Dommel

Datum:
22 april 2005

Voorwoord

Het Brabantse buitengebied gaat op de schop. Na jaren van plannen maken, is het tijd voor de uitvoering. Brabantbreed zijn naar schatting 2.000 mensen betrokken geweest bij het opstellen van de reconstructieplannen. Het was niet altijd gemakkelijk. Maar dankzij het enorme enthousiasme zijn weerstanden overwonnen. Samen gaan we er nu iets moois van maken, daar ben ik van overtuigd.

De plannen beantwoorden mijn inziens volledig aan wat we samen voor ogen hadden, toen we er in 2000 aan begonnen. Voor de land- en tuinbouw zorgen we voor toekomstperspectief, waar het kan. De Brabantse natuur krijgt met de reconstructie bescherming én kans op herstel, daar waar het nodig is. Verder is er in de plannen veel aandacht voor waterkwaliteit, de opvang van water en de leefbaarheid van kleine kernen.

Mijn waardering gaat naar al die mensen, vrijwilligers en leden van de reconstructiecommissies, die het proces hebben getrokken. Als provinciebestuurder kan ik alleen maar blij en trots zijn dat zoveel mensen deze kans hebben aangegrepen om de leefbaarheid van het Brabantse land te verzekeren en te beschermen voor toekomstige generaties.

Paul Rüpp

Lid van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant

Leeswijzer

Voor u ligt het ontwerp-reconstructieplan Boven-Dommel, inclusief het milieueffectrapport. Dit plan bevat veel informatie. Misschien wilt u alles lezen of misschien bent u alleen geïnteresseerd in enkele onderdelen van het plan. Om u de weg te wijzen, vindt u hier enkele lees-suggesties.

Algemeen

Het plan is geschreven vanuit de visie zoals die in de reconstructiecommissie tot stand is gekomen. Dit betekent dat daar, waar gesproken wordt over “we” en “wij”, tot en met het advies aan Gedeputeerde Staten (het ‘tweede concept’) in alle gevallen de commissie werd bedoeld. Nu Provinciale Staten het plan hebben vastgesteld is het formeel een plan van Provinciale Staten. Echter, vooral op die plaatsen in de plannen waar gesproken wordt over advisering, maatwerk leveren, uitvoeringsgerichte maatregelen, projecten en dergelijke wordt nog steeds de reconstructiecommissie bedoeld. Dit betreft vooral de hoofdstukken 3 (Waar willen we naar toe?) en 4 (Plan en alternatieven). Het in detail splitsen van het gebruik van “wij” naar hetzij Provinciale Staten, hetzij Gedeputeerde Staten, danwel de reconstructiecommissie is, gelet op het gevoerde proces, niet mogelijk en ook niet wenselijk.

Deel A bevat de informatie op hoofdlijnen en is ook zonder deel B te lezen. Wilt u snel een indruk krijgen van de inhoud van dit plan dan kunt u volstaan met het lezen van de samenvatting, hoofdstuk 3 en §4.1.

Hoofdstuk 1. Inleiding. Dit hoofdstuk gaat in op het waarom van het reconstructieplan, wie erbij betrokken zijn en hoe het plan wordt uitgevoerd.

Hoofdstuk 2. De streek in beeld. Hier staan de beschrijving van het gebied en de ontwikkelingen die zouden plaatsvinden als er geen reconstructie zou zijn.

Hoofdstuk 3. Waar willen we naar toe? Hier vindt u de visie op Boven-Dommel. Deze visie geeft weer hoe wij wensen dat het gebied er op hoofdlijnen in 2016 uitziet. Om de visie handen en voeten te geven en te koppelen aan hetgeen in het algemeen met de reconstructie wordt voorgestaan, is de visie vertaald in (concrete) reconstructiedoelen.

Hoofdstuk 4. Plan en alternatieven. In dit hoofdstuk is het voorkeursalternatief voor Boven-Dommel beschreven en wordt toegelicht hoe wij tot deze keuze zijn gekomen. Het voorkeursalternatief is vooral gericht op de eerste planperiode (vier jaar). Het is de eerste stap om onze visie te realiseren.

Hoofdstuk 5. Effecten. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de effecten van de reconstructie. Van zowel het voorkeursalternatief als de overige alternatieven zijn de (milieu)effecten bepaald en is aangegeven in welke mate de reconstructiedoelen worden bereikt. Hierbij zijn zowel omgevings- en milieuaspecten als ook sociaal economische aspecten meegenomen.

Hoofdstuk 6. Uitvoering. Hier kunt u lezen hoe wij de uitvoering van het voorkeursalternatief willen organiseren. Ook vindt u hier informatie over de organisatie en financiering van de uitvoering, de in te zetten instrumenten en het flankerend beleid.

Bijlagen. Deel A bevat diverse bijlagen, waaronder een begrippenlijst.

Deel B is met name bedoeld voor lezers die behoefte hebben aan meer diepgang en achtergrondinformatie. Deel B is niet zonder deel A leesbaar. In deel B komen (ten minste) dezelfde onderwerpen aan de orde als in deel A, maar dan uitgebreider. Daarnaast geeft deel B een onderbouwing van de teksten in deel A.

Kaarten: In de delen A en B zijn verscheidene kaarten opgenomen. In deel A zijn drie kaarten opgenomen: Een topografische kaart van het plangebied, een kaart Omgevingskwaliteit (Plankaart 1) en een kaart Sociale en economische vitaliteit (Plankaart 2). Op de plankaarten 1 en 2 zijn onder andere de gebieden begrensd waarvoor op grond van § 11.6 van deel B een regeling voor doorwerking naar het bestemmingsplan is opgenomen (integrale zonering intensieve veehouderij, in te richten waterbergingsgebieden, bestaand inundatiegebied en de natte natuurparels inclusief de 500 meter zones daar omheen). Alleen voor die onderwerpen hebben de plankaarten 1 en 2 een directe juridische betekenis. Op de betreffende kaarten is in de legenda aangegeven voor welke onderwerpen de juridische doorwerking van toepassing is. Een aantal onderwerpen op de kaarten betekent een wijziging van het Streekplan. Deze onderwerpen zijn genoemd in § 11.5 van deel B. De overige onderwerpen op plankaart 1 en 2 en de kaarten behorende bij deel B hebben een toelichtende en ondersteunende functie of bevatten een vertaling van bestaand beleid. Ten aanzien van deze onderwerpen hebben de kaarten daarom geen juridische status.

Het regionaal uitvoeringsprogramma is geen onderdeel van het reconstructieplan en doorloopt derhalve niet dezelfde procedure. Het regionaal uitvoeringsprogramma vloeit voort uit het reconstructieplan en bevat de ambities die de reconstructiecommissie in de periode 2005 - 2008 wil realiseren. Met het regionaal uitvoeringsprogramma worden onze plannen werkelijkheid. Het programma dient als toetsingskader voor projectaanvragen. Het regionaal uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks geactualiseerd en vastgesteld door Gedeputeerde Staten.

In onderstaand schema is de samenhang tussen de delen A en B weergegeven. Daarnaast is in het plan per hoofdstuk en/of paragraaf aangegeven met welk hoofdstuk of paragraaf van deel B dit samenhangt.

DEEL A	DEEL B
1. Inleiding	1. Inleiding 11. Juridische aspecten
	2. Beleidskader en wettelijk kader
2. De streek in beeld	3. Huidige situatie 4. Autonome ontwikkeling
3. Waar willen we naar toe?	5. Visie en doelen
4. Plan en alternatieven	6. Voorkeursalternatief 7. Alternatieven
5. Effecten	8. Effecten 9. Vergelijking van de alternatieven
6. Uitvoering	10. Uitvoering 12. Flankerend beleid

Inhoud

1	Inleiding	21
1.1	Kwaliteitsimpuls Brabantse platteland	21
1.2	Alle partijen praten en beslissen mee	22
1.3	Een plan voor de toekomst	23
1.3.1	Procedure reconstructieplan/milieueffectrapport	23
1.3.2	Doorwerking	26
1.3.3	Actualisatie, wijziging en uitwerking van het reconstructieplan	26
2	De streek in beeld	27
2.1	Water en bodem	27
2.1.1	Waterberging	27
2.1.2	Waterdoelen en grondwaterstand	27
2.1.3	Water- en bodemkwaliteit	27
2.1.4	Beekherstel	28
2.2	Milieu	28
2.2.1	Ammoniak	28
2.2.2	Stank	28
2.3	Natuur	29
2.3.1	Ecologische hoofdstructuur	29
2.3.2	Verbindingszones	29
2.3.3	Soortenbescherming	29
2.4	Landschap en cultuurhistorie	29
2.4.1	Behoud, en herstel van landschap en cultuurhistorie	29
2.4.2	Beeldkwaliteit landelijk gebied	30
2.5	Landbouw	30
2.5.1	Veterinaire kwetsbaarheid	30
2.5.2	Ruimtelijke structuur landbouw	30
2.5.3	Verbrede landbouw	30
2.5.4	Duurzame productie	31
2.6	Recreatie en toerisme	31
2.7	Wonen, werken en leefbaarheid	31
2.7.1	Sociale aspecten in de landbouw	31
2.7.2	Economische vitaliteit	31
2.7.3	Leefbaarheid	32
2.7.4	Verkeer en vervoer	32

3	Waar willen we naar toe?	33
3.1	Visie op een leefbaar platteland: Boven-Dommel in 2016	33
3.2	Toekomstbeeld handen en voeten geven	34
3.3	Beginnen we met alles tegelijk?	35
3.3.1	Faseren	35
3.3.2	Boven-Dommel	36
4	Plan en alternatieven	37
4.1	Voorkeursalternatief	37
4.1.1	Algemene thema's	37
4.1.2	Integrale beschrijving per deelgebied	41
4.2	Ook andere oplossingen	49
4.2.1	Alternatiefontwikkeling	49
4.2.2	Beschrijving van de alternatieven en varianten	49
5	Effecten	53
5.1	Effecten voorkeursalternatief en alternatieven	53
5.1.1	Water en bodem	55
5.1.2	Milieu	56
5.1.3	Natuur	57
5.1.4	Landschap en cultuurhistorie	58
5.1.5	Landbouw	59
5.1.6	Recreatie en toerisme	60
5.1.7	Wonen, werken en leefbaarheid	60
5.2	Effecten van de varianten	61
6	Uitvoering	65
6.1	Uitvoeringsstrategie	65
6.2	Uitvoeringsorganisaties	65
6.3	Uitwerking van het reconstructieplan	66
6.4	Indicatieve kosten	66
6.5	Samenhang in regelingen en instrumenten	67
6.6	Flankerend beleid	67

Bijlage 1	Verklaring begrippen	69
Bijlage 2	Samenstelling reconstructiecommissie	79
Bijlage 3	Samenstelling streekplatform	81
Bijlage 4	Kaarten en CD-ROM	83
	Overzicht van alle kaarten van het reconstructieplan	83
	Inhoud van de CD-ROM	84
Bijlage 5	Deelgebieden	87
Kaarten bij Deel A		
A1	Topografie en toponiemen	
Plankaart 1	Omgevingskwaliteit	
Plankaart 2	Sociale en economische vitaliteit	

Samenvatting

Inleiding

Veranderingen in het landelijk gebied zijn niet alleen van deze tijd. Het Brabants buitengebied is de afgelopen decennia doorlopend aan verandering onderhevig geweest. Tussen 1950 en nu, is de omvang van de totale landbouwproductie ongeveer vervijfvoudigd. De verhoging van de landbouwproductie ging gepaard met het doorvoeren van verbeteringen van de productieomstandigheden, onder meer door landinrichting, beekaanpassingen en drainage. Op die manier is bijna het gehele landelijk gebied sinds de jaren zestig “op de schop” gegaan.

Halverwege de jaren tachtig werd duidelijk dat de productieverhoging in diverse sectoren leidde tot overschotten. Daarnaast werd duidelijk dat een ongebreidelde groei leidde tot een verslechtering van de milieukwaliteit, onder meer als gevolg van mestoverschotten, de uitstoot van ammoniak en stankoverlast. Om de overproductie tegen te gaan en de negatieve gevolgen voor het milieu te verminderen is de landbouwproductie vanaf de jaren tachtig vooral door middel van meer regels en het inzetten van productierechten “gereguleerd”. Tegelijkertijd werd ook de aandacht voor natuur en landschap groter.

Wéér twintig jaar later staan we wederom voor een ingrijpende verandering in het landelijk gebied. Deze keer zijn de veranderingen niet ingegeven door een wens tot productieverhoging of méér regulering. Door middel van de reconstructie willen we een functieverandering in het landelijk gebied doorvoeren, om daarmee de maatschappelijke vraag naar bepaalde functies, zoals natuur, waterberging, recreatiemogelijkheden en landschap meer in balans te brengen met de economische activiteiten in het landelijk gebied. Kortom: het landelijk gebied gaat wederom “op de schop”.

Het reconstructieplan Boven-Dommel

Dit reconstructieplan is de uitwerking van onze visie voor het reconstructiegebied Boven-Dommel. Er wordt beschreven hoe Boven-Dommel er in 2016 uit zou kunnen zien. Deze visie is geen blauwdruk, maar geeft richting aan de ontwikkelingen die wij in Boven-Dommel wenselijk vinden. Uitgangspunt bij nieuwe ontwikkelingen is dat de afwisseling en de diversiteit in het gebied behouden en zo mogelijk versterkt wordt. Hoe dat bereikt kan worden staat in het voorkeursalternatief beschreven.

Wij willen het **water- en bodemsysteem** herstellen. Hiervoor willen wij het water bovengstrooms zo lang mogelijk vasthouden en - waar mogelijk- het grondgebruik afstemmen op het natuurlijke watersysteem. Om wateroverlast te voorkomen worden verschillende gebieden grenzend aan de beken aangewezen voor regionale waterberging. Om de verdroging in een aantal natuur- en landbouwgebieden op te lossen, zijn ook aanpassingen nodig. In deze gebieden zullen wij maatregelen treffen om het water langer vast te houden. In heel Boven-Dommel willen we de waterkwaliteit verbeteren. Daarnaast zijn er enkele belangrijke natuurgebieden die bijzondere aandacht vereisen. Ook in de grondwaterbeschermingsgebieden van Budel en Vessem willen wij de waterkwaliteit verbeteren. Ten slotte moeten de ongezuiverde lozingen uiterlijk in 2005 zijn gesaneerd. Voor een groot aantal beken wordt de ecologische en landschappelijke kwaliteit hersteld.

De **milieukwaliteit** verbeteren we door de vervuiling met ammoniak voor de zeer kwetsbare natuurgebieden terug te dringen en door een balans tussen de totale ammoniakemissie en het

regionale emissieplafond. Ook zullen wij ervoor zorgen dat het aantal mensen en bedrijven dat door stank gehinderd wordt, afneemt. Daarnaast stimuleren wij projecten die bijdragen aan mestverwerking en -bewerking en duurzame energie. Ten slotte willen wij voorkomen dat bij de uitvoering van ons reconstructieplan het lawaai in stiltegebieden toeneemt en donkere gebieden lichter worden.

De **natuurwaarden** in Boven-Dommel worden versterkt door een versnelde realisatie van de ecologische hoofdstructuur (in 2011) en door de bescherming hiervan tegen ongewenste invloeden (bijvoorbeeld verdroging en vermessing). Daarnaast zorgen we voor de goede randvoorwaarden voor de realisatie van de gewenste natuurdoelen. Ook de ecologische verbindingzones zijn gerealiseerd in 2010. Zij versterken de milieu- en ruimtelijke kwaliteit van de ecologische hoofdstructuur als duurzaam ecologisch netwerk. Verder zullen we de robuuste ecologische verbindingzone begrenzen. Met dit plan hebben we de regionale natuur- en landschaps-eenheden al begrensd. Om de doelstellingen voor de robuuste verbindingen en de regionale natuur- en landschaps-eenheden te realiseren, streven wij naar een optimale inzet van agrarisch natuurbeheer, bijvoorbeeld door versterking en vergroting van samenwerkingsverbanden van agrariërs. Agrarisch natuurbeheer en andere instrumenten en maatregelen dienen ook een bijdrage te leveren aan het behoud, herstel en de ontwikkeling van een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid aan planten- en diersoorten.

De kenmerkende kwaliteiten van het **landschap** in Boven-Dommel worden behouden, versterkt en verder ontwikkeld. Hierbij wordt aandacht besteed aan de cultuurhistorische, archeologische, architectonische en aardkundige waarden. Dit is onder andere aan de orde bij het aanwijzen van gebieden waar nieuwe functies kunnen komen en bij de uitwerking van reconstructieprojecten. Hierbij willen wij de diversiteit van het landschap (bijvoorbeeld open en besloten, droge en natte gebieden) behouden en waar mogelijk versterken. Nieuwe intensieve agrarische bedrijven moeten goed ingepast worden in het landschap. Daarnaast kan het landschapsbeeld worden verbeterd door de sloop van oude, leegstaande gebouwen. Ten slotte kunnen ook nieuwe landgoederen bijdragen aan een versterking van de landschappelijke kwaliteiten van Boven-Dommel.

Het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden voor duurzame **landbouw** is een belangrijke reconstructiedoelstelling. Bedrijven op goede locaties behouden hun ontwikkelingsmogelijkheden. Daarnaast wijzen we gebieden aan waar intensieve veehouderijbedrijven die in hun ontwikkeling worden belemmerd, de mogelijkheid krijgen om verder te gaan. Het kan hierbij gaan om een bestaande duurzame locatie in een verwevingsgebied of landbouwontwikkelingsgebied. Ook kan het een nieuwe locatie betreffen in een landbouwontwikkelingsgebied. Voor de varkenshouderij is het van belang dat er maatregelen worden getroffen om de verspreiding van epidemieën onder varkens te voorkomen. Het ontwikkelen van de ketenbenadering levert hieraan een bijdrage. De melkveehouderij moet op een aantal plaatsen extensiveren om de bodem- en waterkwaliteitsdoelen te realiseren. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de ruimtelijke structuur. Voor de melkveehouderij, maar ook voor andere grondgebonden bedrijven dient de ruimtelijke structuur te worden geoptimaliseerd. Hiervoor zullen wij een aantal projecten starten.

Voor de boom- en plantenteelt is beleid ontwikkeld. Naast de gangbare landbouw zijn er mogelijkheden voor biologische en verbrede landbouw. Deze zullen in het kader van de reconstructie worden gestimuleerd, waarbij wij streven naar een groei van de biologische landbouw van gemiddeld 10% per jaar. Vormen van verbrede landbouw die gestimuleerd zullen worden zijn: landbouw en zorg, agrotouristische diensten, streekproducten, agrarisch natuurbeheer en overige nieuwe nevenactiviteiten.

Ter versterking van **recreatie en toerisme** is de toeristisch-recreatieve visie Boven-Dommel opgesteld. Daarnaast willen wij ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden bieden. Het kan daarbij gaan om nieuwe geschikte locaties voor recreatiebedrijven die zich op hun huidige locatie niet

verder kunnen ontwikkelen, bijvoorbeeld omdat ze te dicht bij kwetsbare natuur liggen. Ook het toeristisch-recreatieve product willen wij verbeteren; onder andere door het stimuleren van kwaliteitsverbetering, vergroting van de verscheidenheid en door professionalisering. Waar mogelijk worden routes en routenetwerken ontwikkeld, die de toegankelijkheid van het agrarisch gebied en natuurgebieden vergroten. Hierbij wordt nadrukkelijk rekening gehouden met de draagkracht van de verschillende gebieden in Boven-Dommel.

Om de **sociale en economische structuur** te versterken, onderscheiden we vier speerpunten. Allereerst worden de sociale en economische aspecten van veranderingen binnen de landbouw opgevangen. Dit is in met name bij de intensieve veehouderij van belang. Daarnaast willen wij nieuwe sociale en economische mogelijkheden voor het platteland ontwikkelen, zoals nieuwe economische dragers. Hierbij sluiten wij aan bij de beleidsnotitie “Buitengebied in ontwikkeling”. Ook moet er aandacht worden besteed aan maatregelen die de leefbaarheid op het platteland kunnen vergroten. Hiervoor zullen wij voor een aantal kleinere kernen een ruimtelijke en sociale en economische visie ontwikkelen. Tenslotte willen wij extra aandacht besteden aan de uitvoering van het sociaal en economisch beleid. Hiervoor wordt onder andere een streekmanager aangesteld die lokale en regionale initiatieven op sociaal en economisch gebied initieert, stimuleert en begeleidt.

Bij **verkeers- en vervoersprojecten** die in het kader van de reconstructie worden opgepakt, wordt aangesloten bij de principes van Duurzaam Veilig. Zo kunnen de verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid worden vergroot door ontbrekende schakels in het (recreatieve) fietspadennetwerk aan te leggen. Algemeen geldt dat reconstructiemaatregelen positieve gevolgen moeten hebben voor de leefbaarheid, bereikbaarheid en verkeersveiligheid in Boven-Dommel.

De **Integrale Zonering voor de intensieve veehouderij** is een wettelijk verplicht onderdeel van dit reconstructieplan. Hierbij worden drie typen gebieden onderscheiden: landbouwontwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden. Deze gebieden kennen ieder een eigen regime voor de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij. De integrale zonering is op perceelsniveau begrensd, waarbij zoveel mogelijk gebruik is gemaakt van logische, bestaande grenzen en gestreefd is naar grotere eenheden. De integrale zonering is weergegeven op plankaart 2.

Doorwerking van het reconstructieplan

De Reconstructiewet bepaalt dat alle ruimtelijk relevante aspecten van de reconstructie integraal zijn afgewogen bij de totstandkoming van een reconstructieplan. Daarom biedt de Reconstructiewet de mogelijkheid om in het reconstructieplan op te nemen dat de keuzes die in het plan zijn gemaakt voor specifiek aangewezen gebieden, bepalend zijn voor de ruimtelijke plannen van provincie (Streekplan) en gemeenten (bestemmingsplan). Dit wordt aangeduid met de term doorwerking.

De integrale zonering voor de intensieve veehouderij werkt door in de bestemmingsplannen van gemeenten. Dit geldt ook voor de concreet aangewezen waterbergingsgebieden en voor een zone van 500 meter rondom de natte natuurparels (zie plankaarten 1 en 2.)

Het reconstructieplan is op onderdelen een aanpassing van het Streekplan ‘Brabant in balans’. Allereerst betreft het onderdelen van de integrale zonering voor de intensieve veehouderij, zoals de versmalling van de 250 meter zone extensivering rondom A-gebieden en het aanwijzen van landbouwontwikkelingsgebieden in struweelvogelgebieden. Daarnaast gelden het rekenen van nertsenhouderijen tot de intensieve veehouderij en in te richten waterbergingsgebieden en de op plankaart 1 in afwijking van het Streekplan aangewezen zoekgebieden regionale waterberging als een herziening van het Streekplan. Voor een aantal onderdelen van het reconstructieplan is **verdere uitwerking** noodzakelijk voordat ze uitgevoerd kunnen worden. Een uitwerking in de zin van de reconstructiewet doorloopt een zelfde vaststellingsprocedure

als het reconstructieplan, inclusief vaststelling door Provinciale Staten en goedkeuring door de ministers van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Na vaststelling maakt ze deel uit van het reconstructieplan. In de eerste planperiode onderzoeken we of het opstellen van uitwerkingen een meerwaarde oplevert of dat de doelstellingen gerealiseerd kunnen worden door integrale gebiedsplannen. Het betreft de volgende gebieden: omgeving projectlocatie R&T Heezerenbosch, Ruilverkavelingsweg-Aartsbrandven (Cranendock), Cranendockse bos-Buulderbroek, rond de Sterkselse Aa, Kavelruilgebied Bergeijk-Keersop, Burgemeester Aartslaan (Bergeijk), brongebied Keersop (Luyksgestel), de Pielis (werkgebied “Pielis in Balans”) en omgeving Gat van Waalre. In deze gebieden willen we de mogelijkheden onderzoeken om middels een herverkaveling de reconstructiedoelstellingen te realiseren. Het ruilverkavelingsproject Wintelre-Oerle nemen we als enige gebied wel op als uitwerking van het reconstructieplan (in de zin van de wet). Naast dit reconstructieplan is er tenslotte ook nog een **uitvoeringsprogramma**. In het uitvoeringsprogramma worden de doelstellingen uit dit reconstructieplan vertaald in concrete projecten. GS bekijken ten minste een keer in de twee jaar of het uitvoeringsprogramma geactualiseerd moet worden. De uitvoering van deze projecten wordt opgepakt door de verschillende partijen die in de reconstructiecommissie zitting hebben.

Effecten van het reconstructieplan Boven-Dommel

Het hierboven beschreven voorkeursalternatief is tot stand gekomen door het eerste conceptreconstructieplan van 31 januari 2004 aan te passen aan de hand van de uitkomsten van onder andere de milieueffectrapportage. De milieueffectrapportage is geïntegreerd in dit reconstructieplan. Een milieueffectrapport beschrijft wat de te verwachten effecten zijn van de voorgenoemde activiteit. De te verwachten effecten van het reconstructieplan zijn beschreven ten opzichte van de huidige situatie.

In het algemeen zorgt het reconstructieplan voor een verbetering van de milieukwaliteit. Ook de perspectieven voor landbouw en recreatie verbeteren door het reconstructieplan. Wel blijkt dat een deel van de verbetering ook zonder het reconstructieplan zou plaatsvinden en dat de doelen uit het Europees, Rijks en provinciaal beleid niet altijd worden gehaald.

Op het gebied van **water en bodem** zorgt het reconstructieplan voor minder wateroverlast door het realiseren van waterberging. De verdroging van natuur en droogteschade op landbouwgronden verminderen door gerichte maatregelen uit het plan. De water- en bodemkwaliteit verbetert door sanering van lozingen, realisatie van de ecologische hoofdstructuur en het herstel van de beken.

Het reconstructieplan zorgt voor een verbetering van de **milieukwaliteit**. De uitstoot van ammoniak vanuit de landbouw in Boven-Dommel neemt af van 1,9 naar 1,2 kiloton per jaar in 2016 en ook de neerslag van stikstof op de zeer kwetsbare natuur neemt af van gemiddeld 2500 naar 1700 mol per hectare per jaar. De indicatieve streefwaarde voor ammoniakuitstoot - 1,1 tot 1,3 kiloton - wordt in Boven-Dommel gehaald. De maximum hoeveelheid stikstof die de zeer kwetsbare natuur kan verdragen - 700-1400 mol per hectare per jaar - wordt niet gehaald.

Het aantal mensen dat gehinderd wordt door stank uit stallen neemt in Boven-Dommel 10% af. De geluidsbelasting van stiltegebieden neemt licht toe, met name door recreatieve ontwikkelingen. De totale hoeveelheid licht in donkere gebieden verandert niet.

Het reconstructieplan zorgt ook voor een vooruitgang van de **natuur**. De ecologische hoofdstructuur wordt bijna geheel gerealiseerd, maar dit zal naar verwachting pas in 2016 het geval zijn. De kwaliteit van de ecologische hoofdstructuur neemt tijdens de planperiode duidelijk toe. Ook de verbindingszones worden bijna geheel gerealiseerd en de versnippering door infrastructuur vermindert. De natuurkwaliteit in de regionale natuur- en landschapseenheden en de natuurbeschermingswetgebieden nemen toe, hoewel sommige onderdelen van de integrale

zonering en de recreatieve ontwikkelingen wel een plaatselijke aantasting van deze gebieden tot gevolg kunnen hebben. Ook met de beschermde planten- en diersoorten zal het in de toekomst beter gaan hoewel ook hier plaatselijk kans op verstoring of aantasting van leefgebied aanwezig is. Het reconstructieplan biedt kansen voor een verbetering van de **landschappelijke en cultuurhistorische waarden**. Maatregelen voor versterking van landschappelijke en cultuurhistorische waarden en de beeldkwaliteitplannen zorgen voor deze verbetering. Door de uitvoering van projecten zoals inplaatsing van intensieve veehouderijbedrijven in landbouwontwikkelingsgebieden, bestaat het gevaar dat plaatselijk aantasting optreedt.

Het perspectief voor de **landbouw** verbetert in het algemeen door het reconstructieplan. De veterinaire veiligheid verbetert door minder, maar grotere bedrijven en door maatregelen in de keten. De intensieve veehouderij krijgt veel meer perspectief door de aanwijzing van verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden en de verplaatsing van bedrijven. In de extensieve-ringsgebieden neemt het perspectief plaatselijk af.

Het perspectief voor grondgebonden landbouwsectoren verbetert door onder andere herverkeveling en een betere waterhuishouding. Voor de boom- en plantenteelt zijn er mogelijkheden voor het oplossen van knelpuntsituaties en het bieden van ontwikkelingslocaties. Ook de kansen voor verbreding en duurzame productie nemen toe, maar niet zo sterk als voor de rest van de landbouw.

Het perspectief voor de **toeristisch-recreatieve sector** verbetert door het reconstructieplan. Deze verbeteringen betreffen allereerst het ontwikkelen van toeristisch-recreatieve projectlocaties en recreatieve poorten. Ook worden de ruimtelijke structuur en het aanbod verbeterd en het aanbod verbreed. Drie knelpunten voor bedrijven in de Groene Hoofdstructuur worden opgelost. De belevingswaarde van het landschap neemt toe door de routestructuren, verbetering van het landschap en uitbreiding van de natuur.

Op het gebied van **wonen, werken en leefbaarheid** roept het reconstructieplan een halt toe aan vermindering van de werkgelegenheid en de leefbaarheid in kleine kernen. Nieuwe economische sectoren op het platteland, verbreding van de landbouw, verruiming van de planologische mogelijkheden, een sociaal-economische uitvoeringsorganisatie, het versterken van voorzieningen en de sociale cohesie dragen hieraan bij. De achteruitgang die zonder reconstructieplan op zou treden, wordt echter niet helemaal gekeerd.

Op het gebied van **verkeer en vervoer** treedt er een verschuiving op. Door de afname van het aantal landbouwbedrijven en een betere ruimtelijke zonering neemt de verkeershinder af en verbetert de verkeersveiligheid. Een toename van het verkeer treedt op rond de landbouwontwikkelingsgebieden, de projectlocaties recreatie en toerisme en de recreatieve poorten.

1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de aanleiding voor de reconstructie (§1.1). Vervolgens komt in §1.2 de rol van de reconstructiecommissie aan bod en de partijen die daarin zijn vertegenwoordigd. In §1.3 wordt ingegaan op de wettelijke basis van het reconstructieplan en het milieueffectrapport. Verder komen onderwerpen als planuitwerking en -herziening en het regionaal uitvoeringsprogramma aan de orde.

1.1 Kwaliteitsimpuls Brabantse platteland

Na de varkenspestcrisis van 1997 is de overtuiging gegroeid dat het Brabantse platteland een grondige kwaliteitsverbetering nodig heeft. De reconstructie moet daarvoor zorgen. Toch is het zeker niet zo dat alleen een oplossing wordt gezocht voor de situatie in de intensieve veehouderij, ondanks het feit dat later ook nog mond- en klauwzeer en vogelpest zijn uitgebroken. Er is op het platteland sprake van een stapeling van problemen. In het verleden hebben verschillende partijen op hun eigen manier, met eigen organisaties en gelden aan de oplossing daarvan gewerkt. In de loop van de tijd is echter het inzicht gegroeid dat de problemen gezamenlijk en integraal moeten worden aangepakt. Met integraal bedoelen we dat er met bepaalde maatregelen meerdere doelen tegelijkertijd bereikt worden.

Sommige problemen zijn al lang bekend, maar het is nog niet gelukt om daarvoor adequate oplossingen te vinden. Daarnaast zijn er de laatste decennia problemen bij gekomen of zijn de problemen groter geworden.

Zo is door de schaalvergroting in de veehouderij het aantal locaties met grote stank- en ammoniakemissies toegenomen. Gemeenten kunnen vanwege de stankhinder bijvoorbeeld geen nieuwe huizen bouwen, maar omgekeerd kunnen de intensieve veehouderijen vanwege de stank- en ammoniakwetgeving niet uitbreiden op hun huidige locatie.

Omdat er tegenwoordig vaker veel regen ineens valt, moet er meer water tijdelijk geborgen worden. Dat is vooral nodig om Eindhoven, 's-Hertogenbosch en Breda in natte perioden te beschermen. Ook nemen de perioden met extreme droogte toe. Daardoor dreigen verschillende natte natuurgebieden te verdwijnen en kampt de landbouw met verdroging van gewassen. Daarom moeten we de verdroging van natuur- en landbouwgebieden versneld aanpakken. Verder zien we een sterke afname van het aantal soorten planten en dieren in landbouwgebieden en raken natuurgebieden meer en meer versnipperd. Een groot aantal planten- en diersoorten dreigt hierdoor uit te sterven. Daarom moeten we onze natuurgebieden vergroten en meer aan elkaar koppelen.

Aan de andere kant neemt de behoefte aan recreatie op het platteland de laatste decennia sterk toe. Omdat recreanten een voorkeur hebben voor gebieden waar het landschap en de cultuurhistorie nog redelijk ongeschonden zijn, is behoud en ontwikkeling van het landschap niet alleen uit esthetisch oogpunt nodig, maar ook van economisch belang.

Tenslotte neemt de vraag naar alternatieve werkgelegenheid op het platteland de laatste jaren sterk toe, omdat het aantal mensen dat in de landbouw werkt fors afneemt. We staan voor de uitdaging de problemen snel en in onderlinge samenhang aan te pakken. De reconstructie van het Brabantse platteland voorziet daarin en kan daarmee voor een kwaliteitsimpuls zorgen.

Op 1 april 2002 is de Reconstructiewet concentratiegebieden in werking getreden, met uitzondering van de artikelen 49 tot en met 97 (herverkaveling). Deze wet heeft als doel de verbetering van de ruimtelijke structuur in gebieden met veel intensieve veehouderij (de zogenoemde concentratiegebieden). De provincie Noord-Brabant is aangewezen als concentratiegebied. Dit is met uitzondering van West-Brabant, omdat daar geen grote concentratie van intensieve veehouderij aanwezig is.

De zandgronden van de provincie Noord-Brabant zijn opgedeeld in zeven reconstructiegebieden: De Baronie, Boven-Dommel, Beerze Reusel, De Peel, Maas en Meierij, Meierij en Peel en Maas. Voor elk van deze gebieden is conform artikel 11 van de Reconstructiewet een reconstructieplan opgesteld. Provinciale Staten stellen dit plan vast.

West-Brabant is opgedeeld in twee gebieden: Wijde Biesbosch en Brabantse Delta. Deze gebieden zijn formeel geen reconstructiegebieden, omdat de Reconstructiewet er niet geldt. Toch is besloten hier een vergelijkbaar proces te starten als in de reconstructiegebieden. Voor West-Brabant worden gebiedsplannen gemaakt.

Voor u ligt het reconstructieplan voor Boven-Dommel. Dit reconstructiegebied omvat de gemeenten Bergeijk, Cranendonck, Eindhoven, de voormalige gemeente Geldrop, Heeze-Leende, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre. Dit plan geeft aan welke doelen wij nastreven voor het landelijk gebied, welke maatregelen wij daarvoor nemen en hoe wij de reconstructie uit zullen voeren. Bij het opstellen van het reconstructieplan hebben we zoveel mogelijk rekening gehouden met het Koepelplan en het Streekplan.

Figuur 1.1 Ligging van het reconstructiegebied Boven-Dommel

1.2 Alle partijen praten en beslissen mee

De reconstructie is een ambitieus en ingrijpend proces, waarbij de betrokkenen in de streek zelf voor een groot deel de toekomst bepalen. Dat is een proces van geven en nemen. De partijen verdedigen elk hun eigen belangen, maar zijn ook afhankelijk van elkaar. Alleen door een goede samenwerking kunnen de betrokken partijen een afgewogen en gedragen plan maken.

De intensieve samenwerking heeft twee belangrijke voordelen. Er wordt optimaal gebruik gemaakt van de kennis van de verschillende partijen op regionaal en lokaal niveau. Die bundeling van kennis is een verrijking voor het plan. Doordat alle partijen van begin af aan bij de opstelling van het plan betrokken zijn geweest, bestaat er ook voldoende draagvlak voor de uitvoering ervan.

Op 17 januari 2003 hebben Provinciale Staten voor elk reconstructiegebied een Regionale Reconstructiecommissie ingesteld. De reconstructiecommissies adviseren Gedeputeerde Staten (GS) over allerlei onderwerpen die te maken hebben met de reconstructie. Vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Reconstructiewet zijn de reconstructiecommissies al begonnen met de voorbereidingen voor het reconstructieplan. In juli 2004 hebben de reconstructiecommissies een concept van het reconstructieplan als advies aangeboden aan GS. De reconstructiecommissie Boven-Dommel bestaat uit afgevaardigden van alle gemeenten, waterschappen, de Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie (ZLTO), de Brabantse Milieu Federatie (BMF) en terreinbeherende organisaties, de recreatiesector en een vertegenwoordiger van het Platform Streekontwikkeling de Kempen (zie hieronder). Rijk en provincie hebben een adviserende rol in de reconstructiecommissie (zie bijlage 2 voor de samenstelling van de reconstructiecommissie).

Daarnaast heeft Boven-Dommel vijf klankbordgroepen. Hierin zitten lokale afgevaardigden van de partijen in de reconstructiecommissie, maar ook mensen met een andere achtergrond. Dat zijn bijvoorbeeld landgoedeigenaren, heemkundeverenigingen en bewonersorganisaties. De klankbordgroepen adviseren de reconstructiecommissie. Het reconstructieplan is daardoor afgestemd op de specifieke problemen in het gebied.

Met het reconstructieplan wordt een basis gelegd voor de toekomst van Boven-Dommel. Nu staan wij voor de taak ervoor te zorgen dat de reconstructiedoelen gehaald worden, ondanks de soms sterk uiteenlopende belangen. Het draagvlak en de creativiteit in de streek blijven daarbij van groot belang!

Een belangrijk onderdeel van het reconstructieplan is de versterking van de sociale en economische vitaliteit in het gebied. Hiervoor is een sociaal-economisch platform ingesteld Platform ingesteld: "Platform Streekontwikkeling de Kempen". Dit platform heeft de reconstructiecommissie geadviseerd over het sociaal en economisch beleid en is verantwoordelijk voor de uitvoering daarvan. In het platform werken gemeenten, Zuidelijke land- en tuinbouw organisatie, Kamers van Koophandel, kennisinstellingen, recreatie- en toerismeondernemers en andere belangenorganisaties samen (zie bijlage 3, voor de samenstelling van het Platform Streekontwikkeling de Kempen in Boven-Dommel).

1.3 Een plan voor de toekomst

Met het reconstructieplan leggen wij een wettelijke basis voor een perspectiefvolle ontwikkeling van het landelijk gebied in Boven-Dommel. In de volgende hoofdstukken beschrijven we daarom de gewenste toekomst voor het gebied en de keuzes die daarvoor nodig zijn.

1.3.1 Procedure reconstructieplan/milieueffectrapport

Het reconstructieplan kan ingrijpende consequenties hebben. Daarom is bij de vaststelling een zorgvuldige procedure uit de Algemene wet bestuursrecht gevolgd. In de Reconstructiewet staat dat Gedeputeerde Staten een ontwerp-reconstructieplan opstellen. Hierbij is het concept-reconstructieplan dat door de reconstructiecommissie aan Gedeputeerde Staten is aangeboden, de basis. Het ontwerp-reconstructieplan heeft vier weken ter inzage gelegen. Tijdens deze periode heeft iedereen bedenkingen kunnen indienen bij Gedeputeerde Staten. Zij hebben vervol-

gens aan Provinciale Staten een afgewogen voorstel gedaan over de ingediende bedenkingen en de vaststelling van het reconstructieplan.

Nadat Provinciale Staten het reconstructieplan hebben vastgesteld, hebben de ministers van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het goedgekeurd. Hierna hebben Gedeputeerde Staten het reconstructieplan bekendgemaakt. Daarmee is het reconstructieplan in werking getreden. Tegen het plan kan beroep ingesteld worden bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Bij het reconstructieplan hoort een regionaal uitvoeringsprogramma dat echter een andere procedure doorloopt. Dit uitvoeringsprogramma bevat de ambities die wij in de periode 2005–2008 willen realiseren, inclusief een overzicht van verantwoordelijkheden en beschikbare of benodigde budgetten. Het regionaal uitvoeringsprogramma is de basis voor de afspraken die de provincie met het Rijk maakt over doelrealisatie en financiering. Het regionaal uitvoeringsprogramma wordt vastgesteld door Gedeputeerde Staten. Gedeputeerde Staten bekijken jaarlijks of het regionaal uitvoeringsprogramma geactualiseerd moet worden.

Voordat het reconstructieplan kon worden vastgesteld, moest een milieueffectrapportage worden uitgevoerd. Dat is verplicht op grond van de Wet milieubeheer en het daarbij behorende Besluit milieueffectrapportage. Doel van de procedure van de milieueffectrapportage is het milieuaspect een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming. Overigens worden tegenwoordig niet alleen milieuaspecten, maar ook sociale en economische aspecten meegenomen. Belanghebbenden konden in een vroeg stadium aanbevelingen doen over wat in het milieueffectrapport onderzocht moest worden. Een onafhankelijke instantie, de Commissie voor de milieueffectrapportage, heeft nagegaan of alle feiten kloppen en of alle relevante (milieu)aspecten zijn meegenomen. Dankzij het proces van de milieueffectrapportage zijn voorgestelde oplossingen goed doordacht. Door alternatieven en varianten voor te stellen, zijn er ook andere realistische oplossingen voor milieukwesties naar voren gekomen.

De procedure van de milieueffectrapportage heeft integraal onderdeel uitgemaakt van het planvormingsproces. Daarom zijn reconstructieplan en milieueffectrapport geïntegreerd tot één plan. Het reconstructieplan/milieueffectrapport voldoet daarmee aan alle eisen die de wetgever stelt aan een milieueffectrapport. De belangrijkste onderdelen van het milieueffectrapport zijn opgenomen in dit deel A van het reconstructieplan/milieueffectrapport. In deel B zijn alle wettelijk benodigde onderdelen van een milieueffectrapport opgenomen (zie tabel 1.1). De bij het milieueffectrapport behorende teksten zijn overigens niet apart te herkennen.

Tabel 1.1 Eisen aan een milieueffectrapport en de plaats in dit plan

Art.	Gestelde eisen	Plaats in deel B van het reconstructieplan/milieueffectrapport
7.10 Wm		
A	Een beschrijving van de voorgenomen activiteit	H6 Voorkeursalternatief
B	Een beschrijving van alternatieven en de motivering voor de keuze van de alternatieven	H7 Alternatieven
B	Een beschrijving van het meest milieuvriendelijke alternatief	§9.2 Meest milieuvriendelijke alternatief
B	Een beschrijving van de wijze waarop de voorgenomen activiteit wordt uitgevoerd	H10 Uitvoering
C	Een beschrijving van relevante, eerder genomen besluiten en te nemen besluiten	H2 Beleidskader en wettelijk kader
D	Een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu	H3 Huidige situatie
D	Een beschrijving van de te verwachten ontwikkelingen van het milieu indien activiteit noch alternatieven worden ondernomen	H4 Autonome ontwikkelingen
E	Een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven	H8 Effecten
F	Een vergelijking van de effecten van de voorgenomen activiteit en elk van de in beschouwing genomen alternatieven	H9 Vergelijking van de alternatieven
G	Een overzicht van leemten in de onder D en E bedoelde beschrijvingen en beschrijvingen ten gevolge van het ontbreken van gegevens	§8.4 Leemten in kennis en informatie
H	Een samenvatting die een algemeen publiek voldoende inzicht geeft	Bijlage 4 van deel B

De procedure van de milieueffectrapportage is begonnen met een zogenoemde Startnotitie (Provincie Noord-Brabant, 31 oktober 2002). Deze geeft in hoofdlijnen informatie over aanleiding en doel van het reconstructieplan en het verloop van de procedure. Vervolgens is via inspraak op de Startnotitie aan de betrokkenen en de wettelijke adviseurs gevraagd welke aspecten in het milieueffectrapport onderzocht moesten worden en welke mogelijke alternatieven zij relevant vonden. De Commissie voor de milieueffectrapportage en het bevoegd gezag (Gedeputeerde Staten) hebben mede op basis van deze inspraak aanbevelingen gedaan voor de inhoud van het milieueffectrapport. Deze zijn opgenomen in de Richtlijnen voor het milieueffectrapport, vastgesteld op 8 april 2003.

Op basis van de Richtlijnen is het milieueffectrapport opgesteld dat integraal is opgenomen in

het reconstructieplan. De uitkomsten van het milieueffectrapport hebben een rol gespeeld bij de vaststelling van het ontwerpreconstructieplan. Van 30 september tot en met 28 oktober 2004 hebben de ontwerpreconstructieplannen met een geïntegreerd milieueffectrapport ter inzage gelegen. Ook is er een hoorzitting gehouden. Op 14 december 2004 heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage een positief Toetsingsadvies uitgebracht. Provinciale Staten hebben dit toetsingsadvies samen met de aanbevelingen van de Commissie voor de milieueffectrapportage betrokken bij de besluitvorming over het Reconstructieplan. Met de vaststelling van het reconstructieplan hebben Provinciale Staten tevens het milieueffectrapport vastgesteld op basis van de m.e.r.-procedure van milieueffectrapportage uit de Wet Milieubeheer.

1.3.2 Doorwerking

De Reconstructiewet biedt de mogelijkheid om ruimtelijke beslissingen die in het reconstructieplan worden genomen, rechtstreeks van invloed te laten zijn op het Streekplan en het bestemmingsplan. Onderdelen in het reconstructieplan die afwijken van het Streekplan gelden als een herziening van het Streekplan. Deze onderdelen zijn benoemd in hoofdstuk 11.5 van deel B. Voor het bestemmingsplan gaat dat iets anders. Onderdelen in het reconstructieplan die doorwerken in het bestemmingsplan zijn benoemd en begrensd in het reconstructieplan. Die onderdelen gelden dan als een voorbereidingsbesluit in de zin van de Wet op de Ruimtelijke Ordening. Het bestemmingsplan moet nog wel apart aangepast worden. Sommige onderdelen van dit reconstructieplan hebben niet deze rechtstreekse invloed, maar kunnen wel effect hebben op mogelijkheden voor nieuwe ontwikkelingen. In hoofdstuk 4 is beschreven welke onderdelen van dit plan doorwerken in het bestemmingsplan.

1.3.3 Actualisatie, wijziging en uitwerking van het reconstructieplan

Het reconstructieplan bestrijkt ten hoogste twaalf jaar. Volgens de wet moeten GS eens in de vier jaar - parallel aan de vierjaarlijkse cyclus van bestuursafspraken - bezien of het plan gewijzigd (geactualiseerd) moet worden (art. 12, lid 2 Reconstructiewet). De redenen daarvoor kunnen andere prioriteiten in het beleid zijn, maar ook andere omstandigheden (conform artikel 26 van de Reconstructiewet).

Als het plan veranderd wordt, is dezelfde procedure nodig als hierboven beschreven.

GS maken gebruik van de mogelijkheid tot actualiseren door binnen vier jaar een reconstructieplan op te stellen dat onderwerpen zal bevatten die op dit moment niet uitgewerkt zijn, maar wel als opdracht voor het reconstructieplan zijn meegegeven (zie fasering in §3.3).

Uitgangspunt daarbij is steeds de visie van de reconstructiecommissie voor 2016 (zie §3.1). Het bijgestelde plan borduurt voort op dit plan en speelt in op de actuele stand van zaken van dat moment.

In de praktijk is het onmogelijk om voor alle wensen en doelstellingen direct maatregelen te formuleren. De wet biedt de mogelijkheid om onderdelen van het reconstructieplan nader uit te werken. In hoofdstuk 6 is aangegeven welke gebieden voor een uitwerking van het reconstructieplan in aanmerking komen. Wil men het instrument van herverkaveling inzetten dan is een planuitwerking verplicht. Ook op een planuitwerking is de hierboven beschreven procedure van toepassing.

2 De streek in beeld

In dit hoofdstuk staat in hoofdlijnen de huidige situatie in Boven-Dommel. Hierbij wordt ingegaan op enerzijds de omgevingskwaliteit (het samenhangende systeem van water en bodem, milieu, natuur, landschap en cultuurhistorie) en anderzijds de sociale en economische vitaliteit (landbouw, recreatie en toerisme en het woon-, werk- en leefklimaat).

Ook is de autonome ontwikkeling beschreven. Hierin staan de te verwachten ontwikkelingen tot 2016 wanneer de reconstructie niet zou worden uitgevoerd.

De huidige situatie met bijbehorende problematiek en de autonome ontwikkeling vormen de basis voor de visie op Boven-Dommel zoals beschreven in het volgende hoofdstuk.

De huidige situatie is ook het referentiekader voor de effectbepaling in het kader van de milieueffectrapportage.

2.1 Water en bodem

2.1.1 Waterberging

In perioden van overvloedige neerslag is er op veel plaatsen in het gebied sprake van wateroverlast. Vooral ter hoogte van Eindhoven en Den Bosch leveren de grote hoeveelheden water problemen op, vooral als tegelijkertijd het water in de Maas hoog staat. Daarom wordt bovengstrooms (dus ten zuiden van Eindhoven) gezocht wordt naar mogelijkheden om de grote hoeveelheden water te temperen. Dat kan door het water langer vast te houden in de haarvaten en door uitbreiding van het areaal waterbergingsgebied. De waterberging zal de eerste jaren langzaam op gang komen omdat deze grotendeels volgt op de aankoop van gronden voor de realisatie van de ecologische hoofdstructuur. Momenteel berekenen de waterschappen hoeveel van de ongeveer 3400 hectare zoekgebied regionale waterberging in Boven-Dommel gerealiseerd moet worden.

2.1.2 Waterdoelen en grondwaterstand

Niet alleen hebben we te maken met perioden met veel neerslag, ook zien we steeds meer perioden van extreme droogte. Hierdoor verdroogt steeds vaker natuur die afhankelijk is van relatief natte omstandigheden. Er zijn en worden projecten opgestart om de verdroging in natuurgebieden te bestrijden. Van de in 1994 verdroogde natuurgebieden was Brabantbreed in 2000 slechts 3% hersteld. De verdrogingsdoelstelling - 40% van de verdroogde natuurgebieden moet in 2010 zijn hersteld - wordt niet gehaald, onder andere omdat de grondverwerving stagneert. Indien het huidige tempo doorzet is in 2016 circa 11% van de in 1994 verdroogde natuur hersteld.

2.1.3 Water- en bodemkwaliteit

In het algemeen zijn de zandgronden in Boven-Dommel gevoelig voor de uitspoeling van nitraat en fosfaat. In grote delen van Boven-Dommel is sprake van overschrijding van de basisnorm (MTR) voor nitraat in grond- en oppervlaktewater en van fosfaat in oppervlaktewater. Voor de gewenste bodemkwaliteit in natuurparels en prioritaire gebieden is vooral fosfaat een knelpunt. Uit onderzoek blijkt dat veel landbouwgronden grote hoeveelheden fosfaat bevatten vanwege de jarenlange ophoping in de bovengrond, als gevolg van toediening van veel mest.

De belasting van de bodem met mineralen uit de landbouw neemt waarschijnlijk af. Bij voortzetting van het huidige beleid is voor 2030 voor vrijwel het gehele gebied de ophoping groter dan 8 ton fosfaat per hectare. Ondanks de invoering van de EU-nitraatrichtlijn overschrijden in 2030 de concentraties nitraat en fosfaat in het grond- en/of oppervlaktewater nog steeds de basisnorm. De waterkwaliteit is in het algemeen onvoldoende om de gewenste natuurdoeltypen in de natte natuurparels te halen.

In vrijwel heel Boven-Dommel worden zowel in het grond- als oppervlaktewater de MTR-normen voor koper, nikkel, zink en cadmium overschreden. Naast diffuse verontreiniging vanuit de landbouw en de atmosfeer worden in delen van Boven-Dommel ernstige en deels urgente verontreinigingen met cadmium en zink aangetroffen vanuit de voormalige zinkfabricage. In het buitengebied bevinden zich nog 1132 ongezuiverde lozingen van huishoudens en bedrijven. Het beleidsdoel om alle ongezuiverde lozingen uiterlijk in 2005 te saneren wordt niet gehaald.

De grondwaterwinning van Budel is zeer kwetsbaar voor verontreinigingen van het grondwater. In Boven-Dommel ligt ook een gedeelte van de 100-jaarszone van de zeer kwetsbare winning Vessem. Bestrijdingsmiddelen bedreigen de drinkwatervoorraden.

2.1.4 Beekherstel

Van de beken met de functie waternatuur voldoet 80% niet aan het streefbeeld. In Boven-Dommel betreft dit onder andere de Dommel, Buulder Aa, Goorloop en Strijper Aa.

De afgelopen jaren zijn verschillende beekherstelprojecten uitgevoerd. Dit betreft echter vaak maar een paar aspecten, zoals meandering of waterkwaliteit. Aankoop van grond is in veel gevallen het struikelblok.

2.2 Milieu

2.2.1 Ammoniak

De *ammoniakemissie* in Boven-Dommel is (plaatselijk) zeer hoog, met name in het zuidoosten van het gebied (in de gemeente Cranendonck). De ammoniakemissie in Boven-Dommel is 1,9 kiloton per jaar in 2003. Voor Brabant geldt een reductie van de ammoniakemissie tot 18 kiloton ammoniak als inspanningsverplichting. Voor Boven-Dommel is dit vertaald in een streefwaarde van 1,1 tot 1,3 kiloton per jaar. Door toepassing van de AMvB-huisvesting, de afname van de veestapel en de afname van de ammoniakemissie bij aanwending, zal de ammoniakemissie sterk dalen. In 2016 bedraagt de ammoniakemissie in Brabant 20 kiloton per jaar. De inspanningsverplichting voor Brabant wordt dus niet gehaald. In Boven-Dommel is de ammoniakemissie in 2016 1,2 kiloton per jaar. Hier wordt de streefwaarde van 1,1 kiloton wordt dus net niet gehaald, maar die van 1,3 kiloton wel.

De *stikstofdepositie* is dermate hoog dat in nagenoeg alle natuurgebieden de kritische depositiewaarde wordt overschreden. Het aantal plaatsen waar stikstof wordt uitgestoten (puntbronnen) daalt onder invloed van de Wet ammoniak en veehouderij, de Natuurbeschermingswet en de vertaling van de Europese regels (Vogel- en Habitatrichtlijn, IPPC) in landelijke wetgeving en door het beëindigen en samenvoegen van bedrijfslocaties van intensieve veehouderijen. De stikstofdepositie in 2016 zal bijna overal hoger zijn dan de kritische depositiewaarde van de zeer kwetsbare gebieden, maar waarschijnlijk voor een deel lager dan de kritische depositiewaarde van de overige kwetsbare gebieden.

2.2.2 Stank

De intensieve veehouderij zorgt voor geurhinder. Hoe groter het bedrijf en hoe dichter bij geurgevoelige objecten, des te groter de hinder. Door de schaalvergroting in de intensieve veehouderij en het stoppen en omzetten van agrarische bedrijven in woonfuncties, is de problema-

tiek toegenomen. Deze verweving heeft ook tot gevolg dat veel intensieve veehouderijbedrijven geen of weinig ontwikkelingsmogelijkheden meer hebben.

De overlap van woonkernen met stankcirkels is in het algemeen beperkt. Het aantal stankgehinderden door stank uit stallen bedraagt bij toepassing van de AMvB huisvesting circa 4% van de bevolking in Boven-Dommel.

2.3 Natuur

2.3.1 Ecologische hoofdstructuur

Het reconstructiegebied Boven-Dommel bevat 18.450 hectare ecologische hoofdstructuur. Ongeveer 1750 hectare nieuwe natuur moet nog worden gerealiseerd. Met de voorziene inzet van financiële middelen mag verwacht worden dat de realisatie van de ecologische hoofdstructuur in 2018 binnen bereik ligt. Het streven van het Rijk is 40% van de nieuwe natuur te realiseren door middel van langlopend particulier beheer en 60% met verwerving van gronden. De aankoop van gronden is uiterlijk in 2015 afgerond en in 2018 volledig ingericht. De natuur in Boven-Dommel staat onder grote druk. Door vooral versnippering, verdroging, vermeting (bijvoorbeeld stikstofdepositie), verzuring, verstoring en matige waterkwaliteit worden op veel plaatsen de gewenste natuurdoeltypen nog niet gerealiseerd. Een groot aantal ontsnipperingsprojecten wordt uitgevoerd.

2.3.2 Verbindingszones

In Boven-Dommel moet 192 ha ecologische verbindingzone worden gerealiseerd. In de afgelopen jaren is hiervan 24 hectare aangelegd. Gezien de snelheid waarmee projecten worden uitgevoerd, is de verwachting dat de verbindingzones in 2012 nog niet zijn gerealiseerd. Mogelijk zelfs niet in 2018.

In het Beerze-Dommelgebied is een robuuste ecologische verbinding gepland. De totale lengte is circa 4 km. De realisatie van de robuuste verbindingen zal volgens het Rijksbeleid in 2015 gereed zijn.

2.3.3 Soortenbescherming

In Boven-Dommel heeft een aantal gebieden een bijzondere beschermingsstatus gekregen op basis van het belang van deze gebieden voor zeldzame soorten of habitats. De betere planologische bescherming van natuurgebieden, de realisatie van de ecologische hoofdstructuur, ecologische verbindingzones en de soortenbescherming door de Flora- en faunawet zullen leiden tot een verbetering ten opzichte van de huidige situatie, waardoor de achteruitgang van beschermde en zeldzame soorten gestopt kan worden. Dit voor zover deze achteruitgang niet te wijten is aan de milieuomstandigheden.

2.4 Landschap en cultuurhistorie

2.4.1 Behoud, en herstel van landschap en cultuurhistorie

De kwaliteit van het landschap staat nog steeds onder druk van een sluipende nivellering en vervlakking. Er is sprake van een sterke versnippering in Boven-Dommel, veroorzaakt door het grote aantal infrastructurele elementen (A2, A67, N69, N634).

In een aantal gebieden zijn de cultuurhistorische relictten nog duidelijk herkenbaar in het landschap. Veel van de gebieden met hoge waarden zijn in agrarisch gebruik.

De aanwezige dynamiek biedt ook mogelijkheden voor het herstel van structuren en het creëren van nieuwe landschappen. Grote delen van het gebied Boven-Dommel maken deel uit van het Belvédèregebied Dommeldal. In deze delen van het gebied wordt de cultuurhistorische identiteit sterker richtinggevend voor de inrichting van de ruimte.

De middelen die het Rijk inzet, zullen leiden tot een betere groenblauwe dooradering en tot meer groen in en om de stad.

2.4.2 Beeldkwaliteit landelijk gebied

Agrarische bebouwing komt sterk verspreid in het landschap voor. Dit doet afbreuk aan het groene en landelijke karakter van Boven-Dommel. Het risico bestaat dat vrijkomende locaties ongewenst worden hergebruikt of leeg blijven staan. Ook kan nieuwe bebouwing op verkeerde plekken worden neergezet, wat leidt tot ‘verrommeling’ van het landschap.

2.5 Landbouw

2.5.1 Veterinaire kwetsbaarheid

De komende jaren worden op bedrijfs- en ketennivo maatregelen genomen om de veterinaire veiligheid te verbeteren.

2.5.2 Ruimtelijke structuur landbouw

Vooral regels op het gebied van stankhinder, uitstoot van ammoniak en omvang van agrarische bouwkvavels beperken de ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische bedrijven. Door ruimteclaims vanuit stedelijke, infrastructurele, ecologische en landschappelijke functies loopt het areaal landbouwgrond verder terug. Daardoor nemen de ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische bedrijven plaatselijk verder af.

In de melkveehouderij is de gemiddelde veedichtheid in Boven-Dommel 2,3 groot vee eenheden per hectare. Het proces van schaalvergroting in de melkveehouderij zet door. Dit leidt tot een verdere loskoppeling van grond en productie. Hierdoor neemt de veedichtheid toe.

Waarschijnlijk neemt de omvang van deze sector af door het verdwijnen van melkquotum uit het gebied.

De productieomvang van de intensieve veehouderij blijft naar verwachting gelijk ten opzichte van de omvang na uitvoering van de Regeling Beëindiging Veehouderijbedrijven (RBV1 en RBV2). Het aantal ondernemers zal echter sterk dalen; het aantal locaties zelfs nog sterker. De gemiddelde bedrijfsgrootte neemt daardoor fors toe. Naar verwachting daalt het aantal veehouderijbedrijven in de periode tot 2016 tot minder dan de helft van het huidige aantal.

In de glastuinbouw zal de trend naar schaalvergroting verder doorzetten. Steeds meer glastuinbouwbedrijven gaan dicht bij elkaar produceren om schaal- en milieuvoordeel maximaal te benutten.

In de akker- en tuinbouw is er een trend naar intensievere teelten. Waarschijnlijk neemt de akker- en tuinbouw in areaal af. Op het overblijvende areaal wordt intensiever geteeld, onder meer teeltondersteunende voorzieningen. Veel akkerbouwbedrijven kunnen niet de sprong naar een toekomstgericht, gespecialiseerd akkerbouwbedrijf maken.

2.5.3 Verbrede landbouw

Het aandeel bedrijven met verbrede landbouw (neveninkomsten uit andere dan primaire agrarische productie, bijvoorbeeld uit zorg, natuur- en landschapsbeheer, recreatie of streekproducten) ligt in Boven-Dommel boven het gemiddelde voor Noord-Brabant. Omdat de inkomsten uit de traditionele landbouw onder druk staan is vanuit de landbouw veel behoefte aan verbreding.

De betekenis van verbrede landbouw neemt toe. Agrotourisme zal zowel in kwaliteit als in kwantiteit toenemen. Voor dagrecreatie en verkoopactiviteiten wordt een verdere groei verwacht. De omvang van agrarisch natuurbeheer neemt ook toe.

2.5.4 Duurzame productie

De biologische landbouwproductie in Brabant blijft achter ten opzichte van het landelijk gemiddelde. In Boven-Dommel waren in oktober 2000 in totaal acht biologische bedrijven, inclusief omschakelende bedrijven. De ontwikkeling van biologische landbouw wordt sterk bepaald door de afzetmogelijkheden. Indien de groei van de afgelopen twee jaar voor Brabant wordt doorgetrokken naar 2010, zal op 5,6% van de landbouwgrond biologisch geteeld worden. Het Rijksdoel van 10% wordt daarmee niet gehaald.

2.6 Recreatie en toerisme

In Boven-Dommel is de verblijfsrecreatieve sector van groot belang. Door de vergrijzing neemt het aantal korte vakanties toe. Deze groep ouderen is niet gebonden aan het hoogseizoen, gaat relatief veel op vakantie in eigen land, vraagt een goede kwaliteit van voorzieningen en heeft redelijk veel geld te besteden. Er is daarom vraag naar algehele kwaliteitsverbetering van verblijfsrecreatie.

Het gebied Boven-Dommel is toeristisch een bijzonder gebied. De oprukkende verstedelijking vanuit Eindhoven biedt enerzijds mogelijkheden voor groei. Anderzijds vormt die een bedreiging voor de recreatieve aantrekkelijkheid van het gebied.

In Boven-Dommel zijn recreatieve routestructuren ten behoeve van recreatie en toerisme ontwikkeld, zowel voor fietsers, wandelaars als ruiters. Het platteland wordt nog beter toegankelijk gemaakt door middel van netwerkstructuren voor wandelen, fietsen en paardrijden. Het is de bedoeling om heel Brabant te voorzien van het fietsknooppuntensysteem. Er worden fietspaden aangelegd en er komt een rutterouten netwerk met overnachtingsmogelijkheden. Ook komen er nieuwe skateroutes.

2.7 Wonen, werken en leefbaarheid

2.7.1 Sociale aspecten in de landbouw

Er zijn grote veranderingen gaande in de agrarische sector: schaalvergroting, specialisatie, verbreding en bedrijfsbeëindiging. Het aantal bedrijven neemt de laatste jaren in hoog tempo af. De afname van de werkgelegenheid in vooral de intensieve veehouderij en de daaraan gekoppelde agribusiness, leiden op termijn tot veranderingen in de werkgelegenheidsstructuur van het landelijk gebied. De teruggang in arbeidsplaatsen in de agrarische sector wordt in Boven-Dommel door de economische groei in andere sectoren grotendeels opgevangen. Er is niettemin een verschil tussen het gevraagde en aangeboden opleidingsniveau en tussen het gevraagde werknemerschap en het aangeboden ondernemerschap. Het agrarisch ondernemerschap als basis voor de plattelandseconomie zal steeds meer verdwijnen.

2.7.2 Economische vitaliteit

De bedrijvigheid in Boven-Dommel wordt gekenmerkt door industrie, handel en dienstverlening. Het gebied kent een relatief grote werkloosheid onder laaggeschoolden. De grootste knelpunten liggen op het vlak van de beschikbaarheid van voldoende personeel met de benodigde kennis om innovaties door te voeren. Ontwikkeling van 'nieuwe economische dragers' in het landelijk gebied moet de veranderingen in de landbouw opvangen. Nieuwe economische dragers zijn vernieuwende economische activiteiten (product- en procesinnovatie), al dan niet gebaseerd op bestaande activiteiten.

Naast de economische sectoren landbouw, recreatie en toerisme en overige bedrijvigheid, hebben ook natuur en landschap, wonen, zorg en welzijn economische potentie. In Boven-Dommel zijn goede mogelijkheden bij toerisme en recreatie, zakelijke dienstverlening zoals

ICT en telewerkcentra, en zorgboerderijen. In de agribusiness zijn weinig mogelijkheden voor uitbreiding van werkgelegenheid. Voor kleine, startende ondernemers is plaats op bestaande lokale bedrijventerreinen. Hierbij kan ook gebruik gemaakt worden van geschikt bevonden vrijkomende agrarische bedrijfslocaties. De genoemde ontwikkelingen worden in Boven-Dommel onder meer gestimuleerd door het Platform Streekontwikkeling De Kempen.

2.7.3 Leefbaarheid

De leefbaarheid op het platteland staat onder druk. Door de toegenomen mobiliteit en de individualisering van plattelandbewoners wordt de afzetmarkt van voorzieningen kleiner. Kleine ondernemers sluiten de deuren, wat leidt tot een verdere toename van de mobiliteit en een afname van de sociale functie van voorzieningen. De sociale cohesie en identiteit van dorpskernen wordt ook minder door de toegenomen individualisering. Dit wordt versterkt doordat bewoners zonder lokale binding zich in het buitengebied vestigen. Dorpsbewoners zijn echter wel steeds meer betrokken bij ontwikkelingen in hun dorp.

In de kleine kernen neemt de behoefte aan combinaties van wonen, zorg en dienstverlening toe. De overheden stimuleren het opzetten van multifunctionele voorzieningen en projecten.

2.7.4 Verkeer en vervoer

Zowel openbaar vervoer als autobereikbaarheid van het landelijk gebied staan onder druk. De autobereikbaarheid van bedrijven en de plattelandskernen wordt in Boven-Dommel vooral bepaald door de doorstroming op de snelwegen rondom Eindhoven. De problemen op de genoemde snelwegen worden op dit moment aangepakt door het in 2001 gestarte bereikbaarheids-offensief. Desondanks nemen op de grotere wegen in de toekomst de problemen toe. Dit komt door verschuiving van verkeer van lokale naar grotere wegen wegens aanpassingen aan de lokale wegen in het kader van Duurzaam Veilig. Ook neemt het aantal verkeersbewegingen toe door veranderingen in de werkgelegenheids- en voorzieningenstructuur.

3 Waar willen we naar toe?

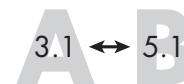

In dit hoofdstuk geven wij onze visie op Boven-Dommel. Wij beschrijven hoe wij wensen dat het gebied er in 2016 op hoofdlijnen uitziet, met de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen in het achterhoofd. Dit doen wij tegen de achtergrond van het Streekplan van 2002 en de notitie Hoofdlijnen Provinciale Uitgangspunten voor de reconstructie uit 1999.

De visie voor Boven-Dommel (§3.1) geeft richting aan de gewenste ontwikkeling van het gebied. Vervolgens is deze visie vertaald in meer concrete reconstructiedoelen (§3.2).

In §3.3 staan de reconstructiedoelen voor de eerste fase. Vanwege het grote aantal reconstructiedoelen hebben wij besloten niet alles direct op te pakken. Wij richten ons de eerste jaren (de eerste fase) op de onderdelen die in de periode tot 2008 moeten worden behaald of in gang gezet om de reconstructiedoelen in 2016 te behalen.

3.1 Visie op een leefbaar platteland: Boven-Dommel in 2016

De ontwikkelingen zoals beschreven in het vorige hoofdstuk geven aan dat het landelijk gebied van Brabant en dus ook van Boven-Dommel ingrijpend verandert. We staan bij de reconstructie voor de uitdaging om deze ontwikkelingen in goede banen te leiden. Zodanig dat een gevarieerd en kwalitatief hoogwaardig buitengebied ontstaat dat klaar is voor de 21ste eeuw.

Voor 2016 wensen wij dat het gebruik van het landelijke gebied meer aangepast is aan de natuurlijke omstandigheden.

Een belangrijk uitgangspunt voor de reconstructie is dat de verbetering van de kwaliteit van natuur, landschap en milieu samen moet gaan met verbetering van de sociale en economische vitaliteit.

De visie voor Boven-Dommel is gebaseerd op het streefbeeld 2016 dat de reconstructiecommissie voor het gebied heeft opgesteld. Het is een wensbeeld. In hoofdstuk 5 van deel B wordt de visie uitgebreider toegelicht en is beschreven hoe deze visie is opgesteld.

In grote lijnen wordt Boven-Dommel gekenmerkt door de beekjes en bovenlopen van de Dommel, grote, robuuste bossen en natuurgebieden, redelijk kleinschalige landbouwgebieden en stedelijk gebied.

Deze essentiële kenmerken worden geïllustreerd door het zogenoemde “logo”.

Figuur 3.1 Logo Boven-Dommel

Het gebied Boven-Dommel is een afwisselend gebied. Een belangrijke structuurdrager wordt gevormd door de beken zoals de Dommel, de Tongelreep, Keersop en Buulder Aa. In het noordelijke gebied wordt de structuur bepaald door de stedelijke regio Eindhoven. Het zuidelijke deel van Boven-Dommel kenmerkt zich door de afwisseling van landbouwgebieden, rustieke beekdalen, dorpen en cultuurhistorisch waardevolle buurtschappen. Samen vormen ze een aantrekkelijk gebied voor wonen, werken en recreëren.

Het middengebied wordt bepaald door grote aaneengesloten natuurgebieden van het Leenderbos en de Grote Heide. De agrarische delen van deze groene gordel kenmerken zich door afstemming op de natuurlijke kwaliteiten in dit gebied.

Ten oosten van deze groene gordel treft men een grote verwevenheid aan van landbouw, recreatie, dorpen, beekjes en kleinere bossen. Het kralensnoer van dorpen in noord-zuidrichting vormt een afwisselende scheidingslijn tussen het natuurgebied in het westen en de landbouwgebieden in het oosten van Boven-Dommel.

Ten westen van de groene gordel ligt een redelijk homogeen gebied met overwegend landbouwkundig gebruik (gemeente Bergeijk en Valkenswaard). Meer noordelijk wordt het gebied kleinschaliger en zijn cultuurhistorische waarden goed terug te zien in het landschap. Ook hier wordt het gebied doorsneden door bovenloopjes van de Dommel.

Dienstverlening, recreatie en in kleinere mate landbouw zijn de belangrijkste dragers in dit gebied dat een paar sterk gespecialiseerde zones (intensieve veehouderij) heeft en gebieden met gemengde landbouw.

3.2 Toekomstbeeld handen en voeten geven

In §3.1 is het gewenste toekomstbeeld voor Boven-Dommel beschreven. De visie wordt in deze paragraaf uitgewerkt in (meer concrete) reconstructiedoelen voor Boven-Dommel. De reconstructiedoelen zijn gebaseerd op de visie en op de Rijksuitgangspunten, het Rijkskader en het Koepelplan provincie Noord-Brabant.

De reconstructiedoelen voor de omgevingskwaliteit in Boven-Dommel betreffen opgaven op het terrein van water en bodem, milieu, natuur en landschap.

De wateropgave behelst het herstel van de veerkracht van het watersysteem. Gezien de vele beken en het grote aantal natte natuurgebieden is dat een omvangrijke opgave. Om wateroverlast te voorkomen, wordt een aantal gebieden aangewezen voor waterberging. Een groot aantal beektrajecten wordt hersteld. Water wordt meer bovenstrooms vastgehouden, in de haarvaten van het systeem. De verdroging in een aantal natuur- en landbouwgebieden wordt verminderd. Waar mogelijk wordt het grondgebruik afgestemd op het natuurlijke watersysteem. De kwaliteit van het oppervlaktewater dient in heel Boven-Dommel te verbeteren. Daarnaast zijn er enkele prioritaire natuurgebieden die bijzondere aandacht behoeven. In het zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden Vessem en Budel dient de belasting van het grondwater met mineralen en bestrijdingsmiddelen te verminderen. Tenslotte moeten de ongezuiverde lozingen uiterlijk in 2005 zijn gesaneerd.

De milieukwaliteit moet worden verbeterd door minder ammoniakbelasting voor de (zeer) kwetsbare natuurgebieden en door het verminderen van de stankhinder. Andere opgaven met betrekking tot milieu betreffen het ondersteunen van initiatieven op het gebied van mestbewerking en -verwerking en duurzame energie. Ook moet de geluidsbelasting in stiltegebieden en de lichtbelasting in donkere gebieden afnemen of gehandhaafd blijven op het huidige niveau. Met betrekking tot natuur is de belangrijkste opgave in Boven-Dommel de versnelde aanleg en inrichting van de ecologische hoofdstructuur (in 2011). Onderdeel van een duurzaam ecologisch netwerk vormt het realiseren van ecologische verbindingszones en het opheffen van versnipperingsknelpunten. Ook de robuuste ecologische verbindingszone Beerze-Dommel zal voor

een deel in Boven-Dommel worden gerealiseerd.

Door minder verdroging en vermessing wordt voldaan aan de noodzakelijke randvoorwaarden voor de realisatie van de natuurdoelen. De begrenzing van de regionale natuur- en landschaps-eenheden Kempische Grensbossen, Kempische beken en Kempische Landgoederen is afgerond. Bij het realiseren van de doelstellingen voor deze gebieden speelt agrarisch natuurbeheer een grote rol. Een gebiedsdekkende aanpak is belangrijk. Samenwerkingsverbanden van agrariërs en andere grondeigenaren kunnen hier invulling aan geven.

De kenmerkende kwaliteiten en diversiteit van het landschap in Boven-Dommel (bijvoorbeeld de afwisseling tussen open en besloten, droge en natte gebieden) moeten behouden, versterkt en verder ontwikkeld worden. De cultuurhistorische, architectonische en aardkundige waarden zijn hierbij uitgangspunt. Dit geldt bij het inrichten van gebieden met nieuwe functies en bij de uitwerking van concrete projecten. Een voorbeeld is de landschappelijke en architectonische inpassing van nieuwe intensieve bedrijven. Daarnaast wordt het landschapsbeeld verbeterd door de sloop van oude, leegstaande gebouwen. Ten slotte kunnen nieuwe landgoederen bijdragen aan een versterking van de landschappelijke kwaliteiten van Boven-Dommel.

Het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden voor een duurzame landbouw is een belangrijke reconstructiedoelstelling. Daartoe worden gebieden aangewezen waar intensieve veehouderijbedrijven, die in hun ontwikkelingen worden belemmerd, de mogelijkheid krijgen om hun bedrijf voort te zetten. Bedrijven op goede locaties behouden hun ontwikkelingsmogelijkheden.

De grondgebonden landbouw is een belangrijke drager van het agrarische cultuurlandschap. Door de ruimtevrage vanuit andere functies, de (nog steeds) hoge grondprijzen, de lage grondmobiliteit en de toenemende (internationale) concurrentie, staat de economische positie van de grondgebonden landbouw onder druk. De verkavelings situatie van veel bedrijven is niet optimaal. De ruimtelijke structuur moet daarom beter. De melkveehouderij is op een aantal plaatsen te intensief waardoor de gewenste kwaliteit van bodem, water en milieu niet is te realiseren. Hier dient extensivering plaats te vinden. Enkele glastuinbouwbedrijven zijn gelegen op locaties waar geen ontwikkelingsmogelijkheden meer zijn. Voor deze bedrijven worden de mogelijkheden van verplaatsing onderzocht.

De opgave voor de reconstructie is niet alleen ruimte te scheppen voor schaalvergroting en concentratie. Ook in biologische landbouw, verbreding, functiecombinaties en groenblauwe diensten worden kansen gecreëerd voor de landbouw.

Recreatie en toerisme zijn perspectiefrijke sectoren in Boven-Dommel. Belangrijke reconstructieopgaven zijn: vergroten van de toegankelijkheid van het landelijk gebied en de mogelijkheden voor recreatief medegebruik, verbeteren van de kwaliteit van het toeristisch-recreatieve product, vergroten van de verscheidenheid en verruimen van de mogelijkheden voor recreatie en toerisme op vrijkomende landbouwbedrijven.

Om de sociale en economische structuur in Boven-Dommel te versterken, worden vier speerpunten onderscheiden. Allereerst dienen de sociale aspecten van veranderingen binnen de landbouw te worden opgevangen. Daarnaast moeten er nieuwe economische mogelijkheden voor het platteland, onder andere nieuwe economische dragers, worden ontwikkeld. Ook is aandacht nodig voor maatregelen die de leefbaarheid op het platteland vergroten. Tenslotte dient er nadrukkelijk aandacht te zijn voor de uitvoering van het sociaal en economisch beleid. Hiervoor moet een uitvoeringsorganisatie worden ingericht die lokale en regionale initiatieven op sociaal en economisch gebied initieert, stimuleert en begeleidt.

3.3 Beginnen we met alles tegelijk?

3.3.1 Faseren

De hierboven genoemde reconstructiedoelen voor Boven-Dommel omvatten een breed scala aan onderwerpen. Voor een aantal hiervan is duidelijk, dat wij zo snel mogelijk met de uitvoe-

ring kunnen en willen starten. Dat betekent dat deze doelen in de 1e fase van de reconstructie opgepakt worden. Voor een aantal andere doelen kan dat nog niet. Er is nog onvoldoende duidelijkheid over bijvoorbeeld de kaders of er is een nadere uitwerking noodzakelijk. We starten in de 1e fase in elk geval met de maatregelen om de belangrijkste doelen te verwezenlijken. Ook een aantal doelen waarvoor het wettelijke kader al gereed was of waar toch al aan de uitvoering werd gewerkt, kunnen direct ter hand genomen worden. Deze doelen zijn hieronder genoemd en worden in het voorkeursalternatief (hoofdstuk 4) verder uitgewerkt.

De reconstructiedoelen die op dit moment nog niet worden opgepakt, komen aan de orde in de volgende planfasen van de reconstructie (2e en 3e fase). Wat we willen bereiken in de hele reconstructieperiode is dus al wel bepaald, maar de fasen waarin de doelen worden uitgevoerd kunnen per thema verschillen.

3.3.2 Boven-Dommel

In de eerste periode starten we in Boven-Dommel met de uitvoering van 25 doelen. Het grootste deel van deze doelen wordt in elk reconstructiegebied in Noord-Brabant opgepakt. Een aantal andere hebben wij daar nog aan toegevoegd. Het zijn doelen die zowel de omgevingskwaliteit verbeteren als de sociale en economische vitaliteit vergroten.

Op watergebied werken we in de eerste planperiode aan het verminderen van wateroverlast en het verbeteren van de waterhuishouding voor landbouw en natuur. Ook de kwaliteit van water en bodem wordt verbeterd. Dat gebeurt door sanering van riooloverstorten en ongezuiverde lozingen en het terugdringen van de uitspoeling van fosfaat en nitraat. Onder andere in grondwaterbeschermingsgebieden. Op milieugebied werken we in de eerste planperiode aan het verminderen van de ammoniakbelasting van natuurgebieden en het terugdringen van de stankhinder. Hiertoe dient onder andere de integrale zonering voor de intensieve veehouderij. Door de doelen voor water en lucht te realiseren, neemt ook de kwaliteit van de natuur toe. Wij streven naar realisatie van de ecologische hoofdstructuur in 2011. Bovendien wordt in de eerste planperiode gewerkt aan het herstellen van beken, het ontsnipperen van natuurgebieden en is de begrenzing van regionale natuur- en landschapseenheden in dit plan opgenomen. Om de landschappelijke kwaliteit te verbeteren, worden intensieve veehouderijbedrijven beter ingepast in het landschap en worden oude, leegstaande gebouwen gesloopt.

Op landbouwgebied zorgt de integrale zonering voor een betere afstemming van de structuur van de intensieve veehouderij op water en bodem, natuur en milieu. Initiatieven voor verbrede landbouw worden ondersteund. Een aan te stellen streekmanager zal de coördinatie van projecten en maatregelen om de sociale en economische structuur te versterken ter hand nemen. Bij het realiseren van deze doelen worden cultuurhistorische en landschappelijke waarden zoveel mogelijk behouden en waar mogelijk versterkt. Verder worden de maatregelen afgestemd op de aanwezige natuurwaarden. Relatief schone bodems blijven behouden.

4 Plan en alternatieven

Dit hoofdstuk beschrijft het voorkeursalternatief voor Boven-Dommel (§4.1). Het voorkeursalternatief geeft onze keuzes met betrekking tot de uitvoering van de reconstructiedoelen weer. Het vormt de kern van het reconstructieplan. De visie (§3.1), de (mede daarop gebaseerde) reconstructiedoelen en de fasering voor Boven-Dommel (§3.2 en §3.3) zijn belangrijke bouwstenen voor het voorkeursalternatief.

Naast het voorkeursalternatief zijn alternatieven bekeken (zie §4.2). Door het vergelijken van verschillende oplossingen en het doorrekenen van de effecten van de verschillende alternatieven, inclusief het voorkeursalternatief, is het voorkeursalternatief aangescherpt.

4.1 Voorkeursalternatief

In deze paragraaf wordt het voorkeursalternatief beschreven. Dit gebeurt aan de hand van deelgebieden. Per deelgebied schetsen wij een geïntegreerd beeld van de voorgenomen activiteiten en ontwikkelingen. De thema's die relevant zijn voor dat deelgebied hebben wij zo concreet mogelijk beschreven en indien mogelijk op kaart gezet (Plankaarten 1 en 2).

Een aantal thema's kan niet specifiek per deelgebied worden uitgewerkt maar geldt voor meerdere deelgebieden. Deze thema's zijn in §4.1.1 beschreven. In §4.1.2 staat vervolgens een gebiedsgerichte beschrijving.

Voor de deelgebieden zijn dezelfde gebieden genomen, die ook in het Streefbeeld (Reconstructiecommissie Boven-Dommel, oktober 2002) staan.

Een aantal voorgenomen activiteiten is verder uitgewerkt in projecten, die in de periode 2005-2008 worden uitgevoerd. Deze projecten staan in het regionaal uitvoeringsprogramma, waarin ook een uitgebreide beschrijving per project is opgenomen.

4.1.1 Algemene thema's Integrale zonerings intensieve veehouderij

De Reconstructiewet schrijft voor dat het reconstructieplan een integrale zonerings voor intensieve veehouderij moet bevatten. Integrale zonerings is het indelen van het reconstructiegebied in drie zones: gebieden met perspectief voor primaire intensieve veehouderij, gebieden met perspectief voor hetzij natuur hetzij stedelijke functies en gebieden waar natuur, landschap, cultuurhistorie, wonen, werken en landbouw met elkaar zijn verweven. De drie gebieden heten achtereenvolgens landbouwontwikkelingsgebieden, extensiveringsgebieden en verwevingsgebieden.

In landbouwontwikkelingsgebieden zijn ruime mogelijkheden voor de ontwikkeling van intensieve veehouderijbedrijven. Bij bepaalde (delen van) landbouwontwikkelingsgebieden is sprake van overlap met kwetsbare functies. Deze (delen van) landbouwontwikkelingsgebieden hebben wij aangeduid als secundaire landbouwontwikkelingsgebieden. Het overige deel is primair landbouwontwikkelingsgebied en hier dienen in eerste instantie de nieuwvestigingen plaats te vinden. Het vestigingsbeleid voor de intensieve veehouderij in primaire en secundaire landbouwontwikkelingsgebieden is opgenomen in §11.6.1 van deel B. De kern daarvan is dat nieuwvestiging van intensieve veehouderijbedrijven in secundair landbouwontwikkelingsgebied niet mogelijk is. Het verbod op nieuwvestiging in het secundair landbouwontwikkelingsgebied vervalt indien Gedeputeerde Staten hebben besloten dat de Brabantbrede balans van in- en uitplaat-

sing zulks vereist. Bij het toekennen van het bouwblok in zowel primaire als secundaire landbouwontwikkelingsgebieden staat maatwerk centraal. In landbouwontwikkelingsgebieden zijn bouwblokken tot 2,5 hectare, met inachtneming van de in deel B opgenomen voorwaarden mogelijk. De toekenning/uitbreiding van bouwblokken boven de 2,5 hectare is -op grond van dit reconstructieplan- niet rechtstreeks mogelijk. Hiervoor geldt een goedkeuringsvereiste. In verwevingsgebieden zijn bouwblokken tot 1,5 hectare, met inachtneming van de in deel B opgenomen voorwaarden mogelijk. De toekenning/uitbreiding van bouwblokken boven de 1,5 hectare is -op grond van dit reconstructieplan- niet rechtstreeks mogelijk. Hiervoor geldt een goedkeuringsvereiste.

In extensiveringsgebieden hebben intensieve veehouderijen geen duurzaam perspectief. Bij de extensiveringsgebieden wordt onderscheid gemaakt tussen extensiveringsgebieden met primaat natuur en overige extensiveringsgebieden. Voor de overige extensiveringsgebieden blijft het huidige beschermingsniveau ten aanzien van stank gehandhaafd. In de extensiveringsgebieden met primaat natuur geldt, net als bij de verwevings- en de landbouwontwikkelingsgebieden een lager beschermingsniveau van stankgevoelige objecten.

Voor de integrale zonering wordt het instrument van planologische doorwerking ingezet. De gebieden in de integrale zonering werken door in het bestemmingsplan van de gemeente (zie verder §11.6.1 van deel B).

Wij hebben drie zones begrensd door de waarden en belangen in de verschillende gebieden integraal af te wegen. Er is rekening gehouden met natuurlijke randvoorwaarden als water, milieu en natuur en met andere functies zoals wonen, werken en recreatie.

De integrale zonering voor de intensieve veehouderij in Boven-Dommel is weergegeven op plankaart 2.

Verruimde mogelijkheden voor hergebruik van voormalige agrarische bedrijfslocatie en vestiging van nieuwe economische dragers

Met behulp van de verruimde mogelijkheden voor hergebruik van voormalige agrarische bedrijfslocatie en vestiging van nieuwe economische dragers, zoals geregeld in de nota 'buiten-gebied in ontwikkeling' (Provincie, 2004) willen wij meerdere doelstellingen realiseren. Het verruimde beleid voor voormalige agrarische bedrijfslocaties is overigens niet automatisch van toepassing op bebouwingsconcentraties die als extensiveringsgebied zijn gezoned. Om dit verruimde beleid te mogen toepassen dient de gemeente een integrale visie voor het gebied met zijn omgeving op te stellen. De visie dient een gedegen ruimtelijk onderbouwing te bevatten en aan te geven hoe een verbetering van de kwaliteit van de omgeving zal worden gebruikt. Met de hiervoor omschreven totaalaanpak van kernrandzones en overige bebouwingsconcentraties denken wij zowel de leefbaarheid te kunnen verbeteren als de kwaliteit van de omgeving te versterken. Ook willen wij hiermee het aantal stankgehinderden terugdringen.

Varkensvrije zone

De Reconstructiewet schrijft de begrenzing van varkensvrije zones voor. De varkensvrije zones hadden een functie in het beteugelen van de verspreiding van besmettelijke ziekten en de bestrijding van deze ziekten na een eventuele uitbraak. Hierbij ging het bijvoorbeeld om de varkenspest. Op grond van besluiten van de Europese Commissie (beschikking 2003/859/EG d.d. 5 december 2003) is het nu mogelijk om bij een uitbraak van varkenspest de dieren te vaccineren. Uit nader onderzoek van Alterra en CDIC-Lelystad blijkt dat de varkensvrije zones nu uit veterinaire oogpunt geen meerwaarde meer hebben. Dit heeft er toe geleid dat de minister van LNV aan de provincies heeft verzocht geen varkensvrije zones meer in de plannen op te nemen. In het Bestuurlijk Overleg Reconstructie op 22 april 2004 hebben de provincies toegezegd dit verzoek in te willigen.

Waterberging

In dit reconstructieplan hebben wij ‘bestaand inundatiegebied’, ‘in te richten waterbergingsgebied’ en ‘voorlopige reserveringsgebieden 2050’ opgenomen. De in te richten waterbergingsgebieden worden in het kader van de reconstructie ingericht. De bestaande inundatiegebieden en de in te richten waterbergingsgebieden zoals weergegeven op plankaart 1 werken door in het bestemmingsplan (zie verder §11.6.2). In voorlopige reserveringsgebieden 2050 gelden de regels uit het Streekplan voor ontwikkeling van (grootschalige) kapitaalintensieve functies, zoals woonwijken, bedrijventerreinen, projectlocaties voor de intensieve veehouderij en grote recreatiecomplexen. Dit betekent dat deze functies alleen mogen ontwikkelen als daardoor de geschiktheid van het gebied voor waterberging niet verloren gaat en de investering vanuit het oogpunt van veiligheid en schaderisico’s verantwoord is.

De waterschappen zullen in de eerste planperiode de definitieve omvang en locatie van alle waterbergingsgebieden, op perceelsniveau vastleggen. Hiermee worden alle tot 2050 in te richten waterbergingsgebieden bedoeld. Dit betekent dat de ‘voorlopige reserveringsgebieden 2050’ zoals opgenomen in dit plan op termijn vervangen worden door de gebieden die in de eerste planperiode beschikbaar komen.

Waterdoelen

Om te voorkomen dat de natte natuurparels verder verdrogen, wordt er een beschermingsbeleid gevoerd. Dit beschermingsbeleid geldt voor de natte natuurparels, inclusief een zone van gemiddeld 500 meter daaromheen. Dit wordt de ‘beschermingszone natte natuurparel’ genoemd. De natte natuurparels, inclusief de beschermingszone zoals weergegeven op plankaart 1, werken door in het bestemmingsplan (zie verder §11.6.3 van deel B).

Regionale natuur- en landschapseenheid

In Boven-Dommel liggen drie regionale natuur- en landschapseenheden (RNLE’n), namelijk de regionale natuur- en landschapseenheid de Kempische grensbossen (bossen rondom de Pielis en in de Pielis, verder Beerze-Reusel), de Kempische beken (Leenderbos, Groote Heide, Malpie en De Plateaux en Strabrechtse heide, verder richting de Peel) en een klein deel van de regionale natuur- en landschapseenheid Kempische landgoederen ten westen van Veldhoven. Deze regionale natuur- en landschapseenheden zijn bedoeld om natuur- en landbouwgebieden te beschermen tegen verstedelijking en aanverwante grootschalige verstedelingen. Onder dat laatste vallen bijvoorbeeld kassencomplexen, ontwikkelingsgebieden intensieve veehouderij, nieuwe grootschalige vormen van verblijfsrecreatie en andere grootschalige functieveranderingen die niet bij het gebied passen. Verder staan in de regionale natuur- en landschapseenheden bescherming en ontwikkeling van natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden centraal. Hierbij passen schone, extensieve en grondgebonden vormen van landbouw en recreatie. Door middel van uitvoering van projecten wordt aan de bescherming en ontwikkeling van waarden vorm gegeven.

De grens van de regionale natuur- en landschapseenheden uit het Streekplan is de basis geweest voor de begrenzing van de regionale natuur- en landschapseenheden Kempische grensbossen, de Kempische beken en de Kempische landgoederen. De grenzen uit het reconstructieplan werken door in het Streekplan, voor zover zij afwijken van de kaders die het Streekplan biedt. Voorts worden de grenzen uit het reconstructieplan geacht overgenomen te worden in bestemmingsplannen; het reconstructieplan wordt dan ook als toetsingskader gehanteerd bij de goedkeuring van toekomstige bestemmingsplannen (zie verder §11.5 van deel B.) In het door ons begrensde gebied geldt het Streekplanbeleid voor de regionale natuur- en landschapseenheden.

Kempische beken

Ten westen van de kern Heeze is het gebied Heezerenbosch en beekdal Bulder Aa bij Gastel en Soerendonk buiten de regionale natuur- en landschapseenheid (GHS kwetsbare soorten) gehouden. In het gebied Heezerenbosch is een camping gevestigd die uitbreidingsplannen heeft. De grote afname van het areaal RNLE-landschapsdeel is het gevolg van het uitsnijden van de kernen Borkel en Schaft uit de regionale natuur- en landschapseenheid. Dit is gedaan om de mogelijkheden om de sociale en economische problematiek in deze kernen en de directe omgeving aan te pakken. Ter compensatie zijn gebieden binnen de regionale natuur- en landschapseenheid gelegd die in het Streekplan de aanduiding AHS-landbouw hadden. Nu kennen ze dus de status van AHS-landschap. Het gaat om het gebieden Kerkhof en Euvelwegen, beiden nabij Heeze. Deze gebieden bevatten landschappelijke en cultuurhistorische waarden, die nu beter gewaarborgd zijn.

Kempische grensbossen

Voor het grootste deel is de globale begrenzing van de regionale natuur- en landschapseenheid uit het Streekplan aangehouden. Deze is tot op perceelsniveau concreet gemaakt.

Kempische landgoederen

Het deel van deze regionale natuur- en landschapseenheid dat in Boven-Dommel ligt, is gering. Bovendien omvat het gedeelte slechts GHS-natuur. Dit deel hebben wij niet kleiner gemaakt ten opzichte van het Streekplan. Zodoende zijn er geen oppervlaktewijzigingen in Boven-Dommel opgetreden. Voor de begrenzing van deze regionale natuur- en landschapseenheid verwijzen wij naar het reconstructieplan Beerze Reusel.

Beeldkwaliteitsplannen

Voor alle landbouwontwikkelingsgebieden voor de intensieve veehouderij die hieronder bij de integrale beschrijving per deelgebied zijn genoemd stellen wij een beeldkwaliteitsplan op. Dit beeldkwaliteitsplan vormt richtsnoer voor de nieuwe agrarische bebouwing in de betreffende gebieden. Daarnaast stellen wij ook voor projecten die grote gevolgen hebben voor het landschap (zoals de inrichting van projectlocaties recreatie) een beeldkwaliteitsplan op.

Dorpsontwikkelingsplannen en ontwikkelingsvisies bebouwingsclusters en linten

Voor de dorpen die wij extra aandacht willen geven ten aanzien van onder andere de leefbaarheid, stellen gemeenten dorpsontwikkelingsplannen op. Hierin wordt aandacht besteed aan leefbaarheid en de sociale en economische ontwikkelingsmogelijkheden. Daarnaast wordt in het dorpsontwikkelingsplan aandacht besteed aan een ruimtelijke ontwikkelingsvisie voor dit dorp en de omgeving (kernrand). Ook voor de bebouwingsclusters en bebouwingslinten ontwikkelen gemeenten een visie. Bij het opstellen van de dorpsontwikkelingsplannen en de visies voor de bebouwingsclusters en bebouwingslinten kan in veel gevallen worden aangesloten bij bestaande visies en de uitwerkingsplannen van het Streekplan.

Wonen, werken en leefbaarheid

Wij vinden het belangrijk om specifiek aandacht te besteden aan de sociale gevolgen, zowel direct (agrariër en zijn bedrijf) als indirect (agribusinesscomplex) van bedrijfsbeëindiging van landbouwbedrijven. Wij zullen projecten starten die te maken hebben met verbreding en regionalisering van de landbouw, met arbeidsmarkt en werkgelegenheid en met kennismanagement. Bij het ontwikkelen van alternatieve economische mogelijkheden zijn de volgende drie factoren van belang die wij kunnen beïnvloeden:

1. het vinden van nieuwe alternatieven;

2. het vinden van ruimte, niet alleen fysiek maar ook vanuit een juridisch kader, voor het uitoefenen van economische activiteiten;
3. het versterken van de ondernemerskwaliteiten in de gewenste richting.

Wij vinden het belangrijk dat er naast economische vitaliteit, voldoende aandacht besteed wordt aan de leefbaarheid in het gebied in het algemeen. Leefbaarheid en economische vitaliteit hangen naar onze mening nauw met elkaar samen. Zo moet leefbaarheid ook een economische basis hebben. Onder leefbaarheid wordt hier verstaan de zorg voor een adequate voorzieningsstructuur en woningbouw in het gebied, de aandacht voor de kwaliteit van de sociale leefomgeving (vrijwilligers, cohesie, identiteit) en de aandacht voor de fysieke kwaliteit van de leefomgeving. Initiatieven die in het kader van deze doelstelling worden ingediend zullen we waar mogelijk ondersteunen.

Overig

In heel Boven-Dommel nemen we diverse maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren. We spannen ons in om de ecologische hoofdstructuur (inclusief ecologische verbindingzones) versneld te realiseren en versnipperingsknelpunten op te lossen. Met behulp van beeldkwaliteitsplannen en landschapsontwikkelingsplannen willen we nieuwe agrarische gebouwen goed inpassen. Daarnaast hebben we projecten in het uitvoeringsprogramma opgenomen om sloop van overtollige bebouwing in het buitengebied te stimuleren.

Bij de uitvoering van dit reconstructieplan stellen wij een aantal randvoorwaarden:

- behoud en versterking van aanwezige waarden (omgevingskwaliteit);
- goede landschappelijke inpassing;
- behoud van schone bodems en stille en donkere gebieden;
- verhogen van de kwaliteit en gebruikwaarde van de grond;
- indien mogelijk: verbeteren van de structuur van agrarische bedrijven.

Deze randvoorwaarden hebben wij ook steeds als uitgangspunt gehanteerd bij de keuzes die wij in dit plan hebben gemaakt.

Om de recreatie in het gebied te versterken werken wij in het hele gebied aan het versterken van recreatieve routestructuren, de uitbouw van kleinschalige recreatiebedrijven en agrotourisme, het versterken van de organisatiestructuur en aan kwaliteitsversterking van bestaande dagen verblijfsrecreatie.

Daarnaast ondersteunen we in het hele gebied projecten op het gebied van duurzame energie, mestver- en bewerking, soortenbescherming, beheer en herstel van natuur, landschap en cultuurhistorie, samenwerken in de (landbouw-)keten, duurzame productie (waaronder verbrede landbouw) en samenwerking op het gebied van plattelandsvernieuwing en agrarisch natuurbeheer.

4.1.2 Integrale beschrijving per deelgebied

In deze paragraaf wordt het voorkeursalternatief beschreven. Dit gebeurt aan de hand van deelgebieden (zie figuur 4.1 en bijlage 5). De indeling van de deelgebieden is tot stand gekomen op basis van de lagenbenadering en het grondgebruik in het betreffende gebied. Een deelgebied is een gebied dat gelijksoortig is qua opbouw. De meeste deelgebieden komen dan ook op meerdere plekken voor in Boven-Dommel. Bijvoorbeeld het deelgebied 'Bos'. Per deelgebied schetsen wij een geïntegreerd beeld van de voorgenomen activiteiten en ontwikkelingen. De thema's die relevant zijn voor dat deelgebied hebben wij zo concreet mogelijk beschreven en indien mogelijk op kaart gezet (plankaarten 1 en 2). Een uitgebreidere beschrijving per thema staat in hoofdstuk 6 in deel B.

Een aantal thema's is niet per deelgebied uitgewerkt maar geldt voor meerdere deelgebieden. Deze thema's zijn in §4.1.1 aan de orde geweest. Hieronder volgt een gebiedsgerichte beschrijving.

Figuur 4.1 Deelgebieden Boven-Dommel

I en II. Deelgebieden 'bos' en 'woeste gronden'

De bossen rondom de Pielis, het Leenderbos, de Heide bij Soerendonk, de Hubertusbossen ten zuiden van de Strabrechtse Heide, de Weerter- en Budelerbergen, de Hugterheide en het gebied rond de Pan/Sterkselse Aa behoren tot het deelgebied 'bos'. Tot het deelgebied 'Woeste gronden' behoren de grote heidecomplexen in Boven-Dommel, zoals de Strabrechtse Heide, het Bultven, het Ringselven ten zuiden van Budel, de Grote Heide ten zuiden van het Leenderbos en Riel-Gijzenrooi aan de noordkant van het Leenderbos.

In deze gebieden wordt de kwaliteit van de natuur verbeterd. De doelen voor natuur willen we realiseren aankoop en/of inrichting van de ecologische hoofdstructuur, ontsnippering en door een reductie van de ammoniakbelasting. Voor waterafhankelijke natuurdoeltypen wordt het gewenste grondwaterpeil voor de natuur te bereikt.

De waterkwaliteit wordt verbeterd door het inrichten zogenaamde blauwe knooppunten. In de Pielis heeft dit hoge prioriteit. Ten behoeve van de waterkwaliteit op de Strabrechtse Heide worden bedrijfswaterplannen opgesteld in het omliggende gebied om de waterkwaliteit van de waterlopen, die afwateren op dit gebied, te verbeteren. De waterafvoer van de Witte Loop wordt aangepast ten behoeve van verdrogingsbestrijding Strabrechtse Heide.

In alle 'natte natuurparels' wordt de verdroging een halt toegevoerd. In 't Leenderbos en in de Malpie zal dit in de eerste planperiode starten. Rondom alle natte natuurparels geldt in een zone van 500 meter daaromheen een standstill-beleid ten aanzien van ingrepen die de grondwaterstand in het natuurgebied negatief beïnvloeden. De natte natuurparels en de 500 meter

zones werken planologisch door in het bestemmingsplan. Andere maatregelen kunnen leiden tot een hogere grondwaterstand in een van de nabijgelegen landbouwgebieden of woongebieden, zoals ten noorden van Riel-Gijzenrooi of ten noorden van de Strabrechtse Heide. Met flankerend beleid zullen de gevolgen worden opgevangen (zie hoofdstuk 12 van deel B).

Alle gebieden zijn extensiveringsgebied. Piekbelastingen in en rond de grotere natuurgebieden worden aangepakt en bij herschikking van agrarische bedrijven wordt rekening gehouden met de buffercapaciteit van gebieden ten aanzien van ammoniak. Aan de oostzijde van Leenderbos en de Soerendonkse Heide worden binnen een zone van 250 meter knelpunten opgelost door middel van onder meer vrijwillige verplaatsing of bedrijfsbeëindiging.

Het Leenderbos en Weerter- en Budelerbergen, Hugterheide, Strabrechtse Heide en Grote Heide zijn aangewezen als Vogel- en/of Habitatrichtlijngebied. In een straal van 1000 meter rondom deze gebieden ligt geen landbouwontwikkelingsgebied. In omliggende verwevingsgebieden wordt rekening gehouden met de status van de natuurgebieden.

In de bossen wordt multifunctioneel gebruik voorgestaan: natuur, bosbouw, extensieve recreatie, en verblijfsrecreatie in de minder kwetsbare delen van het bos.

In het gebied van de Pielis ligt een geplande robuuste ecologische verbinding, namelijk langs de Goorloop. Deze gaat voor een deel door de bossen ten noorden van de Pielis. We willen deze zo snel mogelijk realiseren.

In de natuurgebieden binnen de eenheid Woeste gronden zijn extensieve vormen van recreatie mogelijk in de minder kwetsbare gedeeltes van de gebieden. Ter regulering van de toeristenstroom worden ten behoeve van het Leenderbos, de Grote Heide en de Strabrechtse Heide zogenoemde recreatieve poorten gerealiseerd.

III: Deelgebied ‘Kempische beemden’

Het deelgebied Kempische Beemden loopt van de zuidkant van Dommelen, via de Malpie en het gebied rond Borkel naar De Plateaux, tot aan de grens met België. Het gebied wordt gekenmerkt door een samenhang tussen natuurgebieden en kleinschalige agrarische gebieden. Het gebied heeft een duidelijke natuur- en landschapsfunctie voor geheel Boven-Dommel. Het handhaven van de kleinschalige structuur is één van de opgaven in dit gebied. Daarom hebben wij het gebied als één van de aandachtsgebieden voor landschappelijk herstel is aangewezen. Landschappelijke verbetering wordt aangepakt via herstel en ontwikkeling van structuurdragers zoals houtsingels en zandwegen en landschappelijke inpassing van gebouwen. Dit kan door middel van agrarisch natuur en landschapsbeheer, de inzet van groene diensten en door extensivering van de melkveehouderij.

In de Malpie en de Plateaux wordt de kwaliteit van de natuur verbeterd. De doelen voor natuur willen we realiseren door aankoop en/of inrichting van de ecologische hoofdstructuur, ontsnippering en door een reductie van de ammoniakbelasting. Ook wordt het gewenste grondwaterpeil voor de natuur bereikt.

In de natte natuurparel de Malpie willen we reeds in de eerste fase aan de slag met de uitvoering. De landbouw sluit aan bij het verhoogde grondwaterpeil. Aan de oostkant van de Malpie wordt de kwaliteit van de Dommel te verbeterd. Dit gebeurt door bijvoorbeeld bufferzones rond sloten of door middel van bedrijfswaterplannen. Deze maatregelen kunnen worden gecombineerd met agrarisch natuurbeheer, beekherstel van de Dommel en waterberging langs de Dommel. De Malpie/Plateaux en Grote Heide zijn aangewezen als Vogel- en/of Habitatrichtlijngebied. Het grootste gedeelte van het gebied is aangewezen als extensiveringsgebied. Ten westen van Borkel ligt verwevingsgebied.

In het gebied wordt het landbouwkundig gebruik extensiever; op bedrijfsniveau zijn in verwevingsgebieden wel mogelijkheden voor ontwikkeling.

Ter regulering van de toeristenstroom naar de Malpie wordt ter hoogte van de Venbergsche Watermolen een recreatieve poort gerealiseerd.

IV: Deelgebied ‘visvijvers’ (voormalig OVB-Gebied)

Het voormalig OVB-gebied (“Organisatie Verbetering Binnenvisserij”) rond de Tongelreep is grotendeels natuurgebied en aangewezen als natte natuurparel. Kleine landbouwenclaves in het gebied lenen zich goed voor agrarisch natuurbeheer. De aangelegde vijvers worden gevoed door de Tongelreep, waardoor reeds in het verleden bijzondere natuurwaarden zijn ontstaan. Om de waterkwaliteit in de Tongelreep te verbeteren, worden in het gebied ten zuiden van Valkenswaard de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit aangepakt. Dit gebeurt door bijvoorbeeld bufferzones rond sloten of door inzet van bedrijfswaterplannen.

In de visvijvers ligt een in te richten waterbergingsgebied. Dit wordt in de eerste fase van de reconstructie uitgevoerd en zoveel mogelijk gecombineerd met beekherstel van de Tongelreep, waterkwaliteitsverbetering en vernatting van natte natuur. Andere delen zijn bestaand inundatiegebied. Dat wil zeggen dat ze nu al regelmatig overstromen. Het in te richten waterbergingsgebied en de inundatiegebieden werken planologisch door in het bestemmingsplan. Het zuidelijk deel van het visvijvergebied leent zich tevens voor recreatief medegebruik. Maar gewaakt moet worden voor overdruk op het gebied.

V: Deelgebied ‘stedelijk bos’

Tot het deelgebied ‘Stedelijke bossen’ behoren de Wielewaal ten westen van Eindhoven, het stadsbos Valkenswaard-Waalre-Aalst, de Zevenhuizensche Heide tussen Maarheeze en Leende en de bossen ten noorden van Sterksel rond Huize Providentia. De bossen hebben de functie van “groene long” dichtbij een stedelijke omgeving. Het reguleren van intensieve recreatie kan leiden tot versterking van natuurwaarden in deze bossen en de naaste omgeving. De bossen maken onderdeel uit van het stedelijk uitloopegebied rond Eindhoven, Waalre, Valkenswaard en Veldhoven. De Wielewaal en het bos tussen Valkenswaard en Aalst en Waalre zijn in de toeristisch-recreatieve visie (zie CD-rom) genoemd als stedelijk uitloopegebied. In deze bossen worden maatregelen genomen om te komen tot een evenwichtige combinatie tussen natuur en recreatief gebruik. Met gerichte maatregelen, bijvoorbeeld ten aanzien van bezoekersstromen, kunnen de gebieden dienen als een buffer voor bossen en heidegebieden met meer kwetsbare en hoge natuurwaarden.

VI: Deelgebied ‘Middenstroomse beekdalen’

Tot de Middenstroomse Beekdalen behoren alleen de grotere, in het landschap herkenbare beken en beekdalen (van oost naar west): de Bulder Aa/Bulderbroek, de Strijper Aa, de Groote Aa, de Sterkselse Aa, de Kleine Dommel, de Tongelreep, de Dommel, de Beekloop, de Keersop en de Run. De brongebieden van deze beken met aanvoersloten horen er niet bij. Delen van sommige beken zijn ook aangewezen als natte natuurparel, zoals de Kleine Dommel, de Sterkselse Aa, de Bulder Aa, de Tongelreep, de Dommel, de Keersop en de Run. In de Kleine Dommel, de Tongelreep, de Beekloop/Keersop en in de Bulder Aa/Bulderbroek wordt in de eerste fase gestart met het herstel van de hydrologische situatie. In de Bulder Aa/Bulderbroek starten we een pilot om ervaring op te doen met het herstel van natte natuurparels.

In alle beken vindt beekherstel plaats, waarbij in de eerste fase de Keersop, gedeelten van de Beekloop, gedeelten van de Dommel (zandvang de Klotputten wordt natuurlijk ingericht), de Tongelreep, Sterkselse Aa, de Kleine Dommel en Run worden aangepakt. De laatste in samenwerking met reconstructiegebied Beerze-Reusel.

Het natuurlijk verloop van de beken wordt hersteld, er treedt stroomvertraging op en het waterpeil wordt verhoogd. Daarnaast worden gebiedsgerichte maatregelen genomen voor de verbetering van de waterkwaliteit. Beekherstel wordt zodoende gecombineerd met vernatting van de natte natuurparels. Hierbij worden ook maatregelen ingezet om het water in het gebied vast te houden, bijvoorbeeld door het plaatsen van stuwtjes in sloten. De natuurlijke overstro-

mingsvlaktes (inundatiegebieden) dragen bij aan de waterbergingscapaciteit. Daarnaast worden er in de eerste planperiode drie waterbergingsgebieden ingericht: in de Dommel, ten zuiden van Dommelen, in de visvijvers, ten oosten van Valkenswaard en in de Beekloop. De inundatiegebieden en de in te richten waterbergingsgebieden werken planologisch door in de bestemmingsplannen. De voorlopige reserveringsgebieden voor regionale waterberging worden in een later stadium concreet begrensd. Binnen de waterbergingsgebieden kunnen geen kapitaalintensieve ontwikkelingen plaatsvinden (conform Streekplan 2002).

In het geval van overstroming is het van belang dat de waterkwaliteit van de beken voldoende is in verband met kwetsbare natuur en het landbouwkundig gebruik. Hiertoe worden alle riooloverstorten gesaneerd, wordt grensoverschrijdende vervuiling opgevangen in zogenoemde blauwe knopen op de landsgrens en worden diffuse bronnen, zoals niet op het riool aangesloten woningen, aangepakt. In de gebieden rond de Boulder Aa/Strijper Aa en Strabrechtse Heide, tussen de Tongelreep en de Dommel en ten zuiden van de Keersop, worden maatregelen gestimuleerd die bijdragen aan de waterkwaliteit. Agrariërs kunnen bufferstroken aanleggen rond sloten, bedrijfswaterplannen opstellen of helofytenfilters aanleggen. In overleg met de landbouw kunnen over maatregelen, die een optimale bijdrage leveren aan de waterkwaliteit van de beken, afspraken gemaakt worden in een gebiedscontract.

In de beekdalen wordt gestreefd naar extensivering van de melkveehouderij. Ook worden in verschillende beken ecologische verbindingzones gerealiseerd.

Recreatief gebruik van de beken zelf (kanovaart) wordt gereguleerd op basis van een op te stellen beheersplan voor de kanovaart. Dit leidt tot een vermindering van de ecologische verstoring en fysieke vernieling van oevers en tot verbetering van de kano-infrastructuur langs de Dommel.

VII: Deelgebied 'modern agrarisch gebied'

Tot dit deelgebied behoren het gebied ten oosten van Budel (omgeving Ruilverkavelingsweg), de Oosterikse Heide, Peelven en het Chijnsgoed in de gemeenten Heeze-Leende en Cranendonck, de Schaftse Heide ten zuiden van Schaft, de Beekerheide ten zuiden van Westerhoven, de Maaierheide en Ampreiden en de Pielis in de gemeente Bergeijk en de Groote Aard ten westen van Veldhoven. Deze gebieden behoren tot de jonge zandontginningen in het gebied.

Wij willen deze gebieden zoveel mogelijk geschikt en beschikbaar houden dan wel maken voor diverse vormen van agrarisch gebruik.

De waterhuishouding in de modern agrarische gebieden wordt indien mogelijk afgestemd op de eisen die de landbouw stelt. Uitgangspunt hierbij is wel dat de landbouw in eerste instantie aansluit bij de natuurlijke kwaliteiten van het gebied. We willen in verschillende gebieden aan de slag met integrale gebiedsplannen. Hierin wordt nader uitgewerkt hoe het gebied kan worden ingericht. Vooral in gebieden die direct grenzen aan gebieden waar natuurontwikkeling, beekherstel en waterberging plaatsvinden. Dat is onder meer het geval in de in de brongebieden van de Keersop en langs de Sterkselse Aa. Herstel van brongebieden worden gecombineerd met het opheffen van verdroogde landbouwgronden. Daardoor ontstaan win-win situaties voor landbouw en natuur. (zie verder hoofdstuk 11 deel B).

De meeste 'moderne agrarische gebieden' zijn begrensd als verwevings- of landbouwontwikkelingsgebied. Rondom de kernen zijn de gebieden begrensd als extensiveringsgebied (zie plankaart 2). Intensieve veehouderij kan zich ontwikkelen in de landbouwontwikkelingsgebieden en op duurzame locaties in verwevingsgebieden conform de 'Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij' (Provincie Noord-Brabant, 2003). De volgende landbouwontwikkelingsgebieden zijn aangewezen: de Oosterikse Heide (gemeente Heeze-Leende), het Chijnsgoed ten oosten van Maarheeze (gemeente Heeze-Leende,

Cranendonck) en de Maaierheide (Bergeijk, secundair landbouwontwikkelingsgebied). De landbouwontwikkelingsgebieden werken planologisch door in de bestemmingsplannen. Voor meer informatie wordt verwezen naar §6.9 en §11.6 van deel B.

In delen van de Schaftse Heide, de Pielis en de Beekerheide die binnen een regionale natuur- en landschapseenheid vallen, wordt de melkveehouderij geëxtensiverd, door inzet van Koopmansgelden; dit geldt ook voor modern agrarische gebieden die binnen een grondwaterbeschermingszone vallen van de waterwingebieden Budel en Vessem. In het grondwaterbeschermingsgebied Vessem, dat met haar beschermingszone in Grootte Aard ligt, wordt het project 'Schoon water' voortgezet.

Met behulp van integrale gebiedsplannen wordt de ontwikkeling van plantaardige teelten gestimuleerd op gronden die van nature geschikt zijn qua grondwatertrap, bodembelasting (rekening houdend met zware metalen en fosfaat) en rekening houdend met randvoorwaarden ten aanzien van bestaande waarden. Op kaart 18 (deel B) is weergegeven waar deze gebieden gelegen zijn. In Boven-Dommel zijn geen grote ontwikkelingsmogelijkheden voor glastuinbouw. In de modern agrarische gebieden worden bedrijven gestimuleerd om nieuwe ontwikkelingen op te pakken door middel van het opzetten van nieuwe product-markt-combinaties, nieuwe samenwerkingsverbanden tussen bedrijven en nieuwe verbredings- en verdiepingconcepten. In de modern agrarische gebieden worden niet-agrarische functies geweerd ter voorkoming van toekomstige beperkingen voor aanwezige landbouwbedrijven.

Om extra reductie van stank en ammoniak in extensiveringsgebieden te realiseren, worden in het gebied enkele pilots opgezet die gericht zijn op ammoniak- en stankreductie door managementmaatregelen (onder andere voer, bewerking en toediening van mest en stalaanpassingen). De ervaringen vanuit deze pilot worden overgebracht op de overige bedrijven in het gebied.

Er worden negen ecologische verbindingzones gerealiseerd: langs de Aa nabij Weebosch, langs de Zoferloop tussen Luykgestel en Bergeijk, langs de bovenloop van de Keersop, drie kleine ecologische verbindingzones op de Beekerheide ten zuiden van Westerhoven, langs de Boschloop en Weegraaf ten oosten van Budel en tenslotte langs het Sterksels Kanaal. In het gebied van de Pielis ligt langs de Goorloop een geplande robuuste ecologische verbinding, die aansluit op de robuuste ecologische verbinding in de Beerze (Beerze-Reusel). We willen deze zo snel mogelijk realiseren.

Aan de Burgemeester Aartslaan is momenteel sprake van vermenging van veel niet-agrarische (recreatieve) functies met landbouw. Er worden maatregelen genomen om het recreatieve karakter verder te ontwikkelen en te verbeteren zodat het past bij het agrarische karakter van het totale gebied. Op deze manier wordt een kwaliteitsverbetering gerealiseerd. Sloop of hergebruik van vrijkomende agrarische gebouwen zal worden gestimuleerd.

In de moderne agrarische gebieden worden ook initiatieven genomen om de gevolgen van de achteruitgang van werkgelegenheid in de landbouw op te vangen. Dat kan door het ontwikkelen van alternatieve werkgelegenheid in voormalige agrarische bedrijfslocaties in kernrandzones en bebouwingslinten. Hiervoor stellen gemeenten een visie op. Verder zal er ook aandacht zijn voor de sociale aspecten van bedrijfsbeëindiging. Verder wordt in een aantal kleine kernen dat binnen dit deelgebied ligt (Weebosch, Luykgestel, Schaft en Sterksel), de leefbaarheid verbeterd door het inzetten van dorpsontwikkelingsplannen en maatregelen, gericht op verbetering van voorzieningen.

Extensief recreatief gebruik van het gebied zal worden gestimuleerd door het inrichten en optimaliseren van routestructuren voor fietsen, wandelen of paardrijden.

VIII: Deelgebied 'oud cultuurlandschap'

Tot dit deelgebied behoren de volgende gebieden: Zonderwijkse akkers, Oerle/Zandoerle en Toterfout/Halfmijl ten westen van Veldhoven, het landelijk gebied rond Waalre, het gebied

rond Walik en Riethoven, ingeklemd tussen de Run en de Keersop (gemeente Bergeijk), het gebied rond Bokt ten noorden van Eindhoven en het gebied Riel-Genoehuis ten westen van Geldrop. Deze oude cultuurlandschappen (de oude zandontginningen) worden gekenmerkt door een verkaveling en landschappelijke elementen waarin de ontstaansgeschiedenis van het gebied en de cultuurhistorie herkenbaar zijn. In deze deelgebieden, voor een groot gedeelte bestaande uit Belvédèregebied, zijn herstel en behoud van de landschappelijke waarden van groot belang.

De genoemde gebieden zijn vooral in gebruik bij de melkveehouderij, die een actieve rol in natuur- en landschapsbeheer kan vervullen door inzet van groenblauwe diensten. Het gebied ten westen van Geldrop en ten westen van Oerle zijn delen van regionale natuur- en landschapseenheden, waar de melkveehouderij wordt geëxtensiverd. Vanuit landschap en milieu wordt terughoudendheid betracht ten aanzien van ontwikkeling van intensieve veehouderij en intensieve tuinbouw (waaronder boomteelt).

Het grootste gedeelte van het gebied is verwevingsgebied. Extensiveringsgebied vinden we rondom een aantal woonkernen in het gebied en rond de zeer kwetsbare natuurgebieden voor verzuring (zie plankaart 2). In het kader van reductie van stank en ammoniak worden bedrijven die een aanzienlijke bijdrage leveren aan de omvang van de problematiek, gestimuleerd om te verplaatsen of te beëindigen.

In de oude cultuurlandschappen worden initiatieven genomen om de gevolgen van de achteruitgang van werkgelegenheid in de landbouw op te vangen. Dat kan door het ontwikkelen van alternatieve werkgelegenheid in voormalige agrarische bedrijfslocaties in kernrandzones en bebouwingslinten. Hiervoor stellen gemeenten een visie op. Daarnaast wordt in een aantal kleine kernen binnen dit deelgebied (Walik, Riethoven en Westerhoven) de leefbaarheid verbeterd door het opstellen van dorpsontwikkelingsplannen en inzetten van maatregelen, gericht op verbetering van voorzieningen. Buiten de aangewezen kernrandzones en linten moeten de ontwikkelingen op het gebied van recreatie en toerisme, verbreding en wonen gepaard gaan met een ruimtelijke kwaliteitsverbetering van het landschap. Dit betekent meer aandacht voor cultuurhistorische kenmerken, landschappelijke inpassing en structuurverbetering. Om de verstening te reduceren worden voormalige stallen die niet wordt hergebruikt, met behulp van een sloopregeling afgebroken. In de aandachtsgebieden landschap (Riel-Genoehuis bij Geldrop, Oerle/Zandoerle bij Veldhoven, Walik bij Westerhoven, Dommeldal met bolle akkers Loon bij Waalre) worden per gebied projecten opgezet ten behoeve van landschapsherstel. Bokt-oost is een landschapsecologische zone; deze blijft vrij van nieuwe bebouwing.

Daarnaast wordt in deze gebiedseenheid ten westen van Oerle een ecologische verbindingzone gerealiseerd: langs de Bruggenrijt en dan naar het noorden ter hoogte van Groote Vliet.

X: Deelgebied 'dekzanddal met dorpenlint'

Tot dit deelgebied behoren de gebieden rond Budel, Gastel, Soerendonk en Maarheeze en de gebieden vanaf de noordkant van Heeze tot de zuidkant van Leenderstrijp. Het betreft oude zandontginningen die veelal een nauwe relatie hebben met de Strijper en Bulder Aa. Het gebied geeft een typisch Brabants beeld. De diversiteit aan functies is groot. Landschap en cultuurhistorie spelen in het gehele gebied een belangrijke rol. Er worden maatregelen genomen om het huidige karakter in stand te houden. In het buurtschap Kerkhof bij Heeze, waar bolle akkers voorkomen en in het beekdal van de Kleine Dommel bij Heeze worden projecten opgezet ten behoeve van landschapsherstel. Binnen dit deelgebied zien we ook mogelijkheden voor realisatie van nieuwe landgoederen.

Beekherstel en natuurontwikkeling worden gerealiseerd in de beekdalen van de Bulder- en Strijper Aa (zie gebiedseenheid VI) in combinatie met waterberging. Er worden twee ecologi-

sche verbindingszones gerealiseerd, namelijk langs de Boulder Aa en de Strijper Aa. In het grondwaterbeschermingsgebied Budel wordt het project ‘Schoon water’ voortgezet. In dit gebied willen we ook Koopmansgelden ten behoeve van de melkveehouderij inzetten. Gezien de grote vermenging van functies is dit deelgebied voornamelijk aangewezen als verwevingsgebied. De kernrandzones zijn op basis van de keuzes van de gemeenten voor het merendeel aangewezen als overig extensiveringsgebied.

In het kader van reductie van stank en ammoniak worden bedrijven die een aanzienlijke bijdrage leveren aan de omvang van de problematiek gestimuleerd te verplaatsen of te beëindigen. Om extra reductie van stank en ammoniak te realiseren, worden in het gebied enkele pilots opgezet die gericht zijn op ammoniak- en stankreductie door managementmaatregelen (onder andere voer, bewerking en toediening van mest en stalaanpassingen). Om de verstening te reduceren wordt sloop van vrijkomende agrarische bebouwing gestimuleerd.

De verweving van functies en het grote aantal dorpen in het gebied levert voor de landbouw beperkingen op. Daarom zijn in deze gebieden geen landbouwontwikkelingsgebieden aangewezen.

In drogere delen van het gebied zien wij mogelijkheden voor intensieve teelten (zie kaart 18 Plantaardige teelten in deel B). In gebieden met cultuurhistorische waarden zoals bolle akkers kunnen intensieve plantaardige teelten slechts onder voorwaarden ontwikkelen. Integrale gebiedsplannen worden ingezet om de verkavelingssituatie van de betrokken bedrijven te optimaliseren. Hier en daar zal de grondwaterstand op landbouwgronden verhogen als gevolg van waterdoelen in de nabijgelegen natuurgebieden de Grote Heide en Leenderbos.

In voormalige agrarische bedrijfslocaties in de kernrandzones en bebouwingslinten worden alternatieve vormen van werkgelegenheid gestimuleerd. Hiervoor stellen gemeenten een visie op. Daarbij zal ook aandacht zijn voor de sociale aspecten van het bedrijfsbeëindiging. Daarnaast worden in Budel-Schoot, Gastel, Soerendonk en Leenderstrijp dorpsontwikkelingsplannen opgesteld.

Het gebied rond camping Heezenbosch ten westen van Heeze en het gebied binnen de gemeente Cranendonck ter hoogte van de snelwegafslag Budel, inclusief het huidige kazerneterrein, worden voorgesteld als projectlocatie recreatie en toerisme. Die locaties zijn gericht op respectievelijk verbreding van en zoekgebied voor grootschalige dagattractie en eventueel hervestiging van uit te plaatsen recreatiebedrijven. Realisatie van deze locaties kan alleen plaatsvinden indien daarmee de landschappelijke en cultuurhistorische waarden worden behouden of versterkt.

In deze gebieden zijn extensief en intensief (verblijfsrecreatie) recreatief gebruik mogelijk zoals fietsen, wandelen, paardrijden. Ten aanzien van verblijfsrecreatie worden bestaande voorzieningen benut.

XI: Deelgebied ‘landelijke kernrand’

Tot deze gebiedseenheid horen de gebieden rond Heers en rond de Koningshof (beiden Veldhoven), de Brugsche Heide ten zuiden van Valkenswaard en Achtereind ten zuiden van Aalst. In deze gebieden is ruimte voor groene stadsrandfuncties, zoals verblijfsrecreatie, landgoederen en conferentievoorzieningen. In de landelijke kernranden worden nieuwe economische dragers ontwikkeld, in de eerste plaats op bestaande locaties en op voormalige agrarische bedrijfslocaties. Nieuwe economische dragers zijn bijvoorbeeld verbrede landbouw, maar ook niet-agrarische activiteiten als realisatie van een landgoederenzone. Bij voorkeur zijn activiteiten gericht op de stad-land-relatie. Vanwege stankregelgeving is in deze gebieden weinig perspectief is voor intensieve veehouderij. Voor deze gebieden wordt een integrale gebiedsvisie opgesteld.

De landschappelijke, natuurlijke en recreatieve relatie tussen de Malpie en Leenderbos wordt versterkt middels een landgoederenzone.

In de beekdalen van de Run, Dommel en Tongelreep worden regionale waterbergingsgebieden gerealiseerd, waarbij naar combinaties wordt gezocht met maatregelen voor beekherstel. In deze gebiedseenheid ligt ook de voorziene recreatieve poort de Venbergsche Watermolen, die de bezoekersstroom naar de Malpie moet gaan reguleren.

4.2 Ook andere oplossingen

In een milieueffectrapport moeten de voorgenomen activiteit (het voorkeursalternatief) en het Meest milieuvriendelijke alternatief worden beschreven. Het meest milieuvriendelijke alternatief is het alternatief dat de best bestaande mogelijkheden om het milieu te beschermen, toepast of combineert.

Het is gebruikelijk om ook andere alternatieven uit te werken. In dit reconstructieplan/milieueffectrapport zijn alternatieven uitgewerkt voor de twee kernkwesties in het reconstructieplan: de integrale zonerings voor de intensieve veehouderij en de waterdoelen.

Naast de alternatieven is ook naar varianten gekeken. Een variant heeft betrekking op een gebiedsspecifiek aandachtspunt in een sector of een deelgebied.

In §4.2.1 wordt toegelicht hoe de alternatieven tot stand zijn gekomen. In §4.2.2 zijn de alternatieven en varianten van Boven-Dommel beschreven.

4.2.1 Alternatiefontwikkeling

In de Startnotitie milieueffectrapportage is aangegeven hoe alternatieven worden ontwikkeld. Tijdens het opstellen van het reconstructieplan is meer inzicht ontstaan in de inhoud en het detailniveau van het plan en het beschikbare budget. Na het uitvoeren van een globale effectbepaling (quick scan) is bepaald welke alternatieven en varianten worden uitgewerkt. Daarbij is aangesloten op de inhoud en het detailniveau van het plan en de beschikbare middelen.

4.2.2 Beschrijving van de alternatieven en varianten

In deze paragraaf zijn de alternatieven en varianten beschreven. Het voorkeursalternatief is al beschreven in §4.1. Het voorkeursalternatief is overigens aangepast nadat de milieueffecten zijn bepaald. In § 4.1 staat het definitieve voorkeursalternatief. Wanneer in deze paragraaf (4.2 en in hoofdstuk 5 gesproken wordt over het voorkeursalternatief, wordt steeds het concept bedoeld. Figuur 4.1 geeft schematisch de alternatieven en varianten weer.

Alternatieven

De alternatieven zijn gericht op de meest cruciale onderdelen uit de planvorming, namelijk

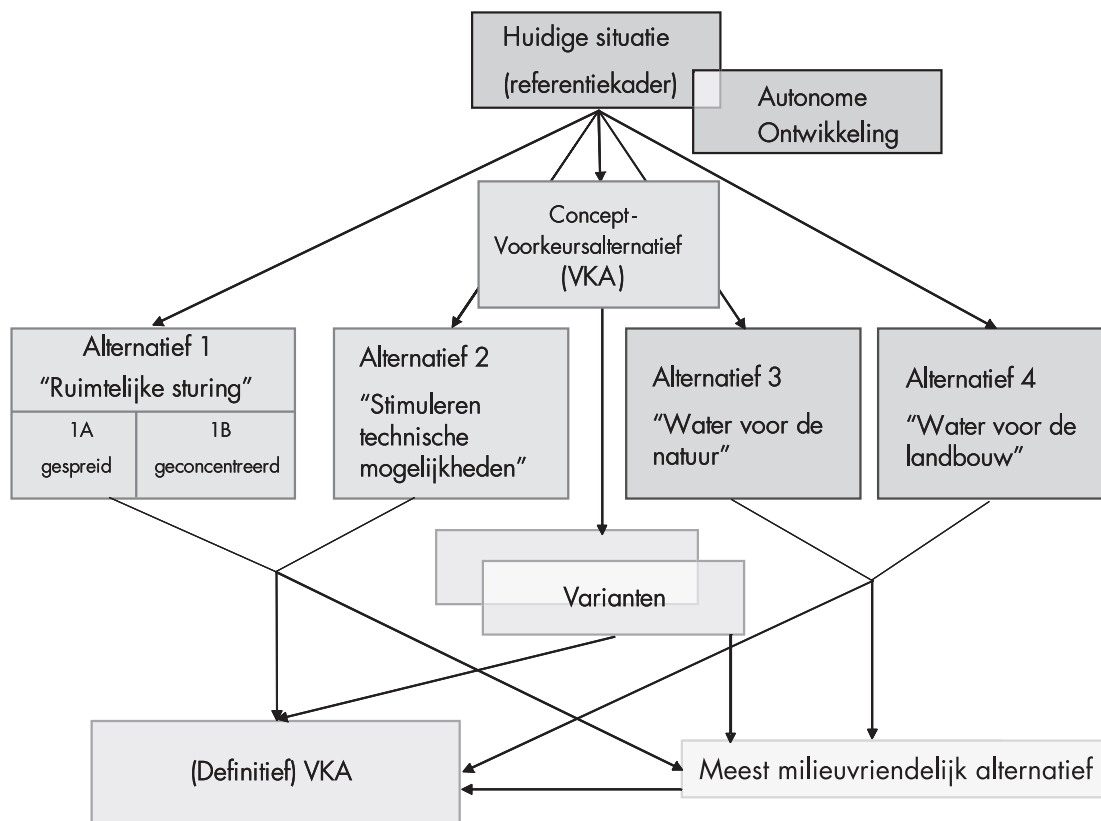
- de integrale zonerings;
- het treffen van anti-verdrogingsmaatregelen om de gewenste natuurdoeltypen en de kwaliteit van de natte natuurparels te realiseren, in relatie tot de waterwensen van de landbouw.

Alternatief 1 'Ruimtelijke sturing'

Alternatief 1 is gebaseerd op de veronderstelling dat de doelstellingen voor ammoniak, stank, natuur en landschap het beste gehaald kunnen worden door een zo groot mogelijke ruimtelijke scheiding tussen de intensieve veehouderij en kwetsbare waarden. De extensiveringsgebieden worden groter dan in het voorkeursalternatief. De landbouwontwikkelingsgebieden worden kleiner: alleen de beste locaties voor inplaatsing zijn gekozen als landbouwontwikkelingsgebied. Binnen dit alternatief zijn twee subalternatieven onderscheiden:

Alternatief 1a: beperkte concentratie met in elk reconstructiegebied voldoende inplaatsingsruimte voor de bedrijven die willen verplaatsen uit de extensiveringsgebieden en voor een deel ook uit de verwevingsgebieden.

Schematisch gezien kunnen de alternatieven als volgt worden weergegeven:

Figuur 4.2 Alternatieven en varianten in relatie tot huidige situatie, autonome ontwikkeling en voorkeursalternatief

Alternatief 1b: Sterke concentratie in enkele landbouwontwikkelingsgebieden. Het gaat om de gebieden die binnen de zeven reconstructiegebieden als meest geschikt naar voren komen.

Alternatief 2 'Stimuleren en technische mogelijkheden'

Alternatief 2 is gebaseerd op de veronderstelling dat de doelstellingen voor van ammoniak en stank het beste (meest kosteneffectief) gehaald kunnen worden door de inzet van extra technieken. Het gaat uit van een beperkte regulering. De extensiveringsgebieden zijn in dit alternatief kleiner dan in het voorkeursalternatief.

Alternatief 3 'Water voor de natuur'

In alternatief 3 worden in de hele ecologische hoofdstructuur (en niet alleen in de natte natuurparels zoals is opgenomen in het voorkeursalternatief) maatregelen met gevolgen voor de omgeving genomen. Daarnaast worden in de natte natuurparels waar dit zinvol is, verdergaande maatregelen voorgesteld in directe omgeving van deze parels.

Alternatief 4 'Water voor de landbouw'

In alternatief 4 worden de maatregelen die in het voorkeursalternatief zijn voorgesteld, aangevuld met waterconserveringsmaatregelen op landbouwgronden die in de huidige situatie droogteschade ondervinden.

Varianten in Boven-Dommel

De varianten zijn gericht op gebiedsspecifieke zaken. In Boven-Dommel is het volgende apart meegenomen in de effectbepaling:

- extra landbouwontwikkelingsgebieden: Peelven (ten oosten van Sterksel) en Klein-Schoot;
- projectlocatiegebieden in Chijnsgoed en Peelven;
- extra verplaatsing vanuit omgeving Borkel en Schaft;
- maximale concentratie via koppeling van waterdoelen, beekherstel en waterberging in prioritaire beekherstelgebieden (vooral bovenstreams);
- ruime extensiveringsgebieden rondom kernen en relatie met beleid voor voormalige agrarische bedrijfslocaties.

Meest milieuvriendelijke alternatief

In het meest milieuvriendelijke alternatief staat het realiseren van de natuur- en milieudoelstellingen voorop.

Bij het uitwerken van het meest milieuvriendelijke alternatief is vooral gekeken naar het optimaliseren van de ruimtelijke inrichting. Alle realistische en haalbare effectbeperkende en compenserende maatregelen zijn onderzocht. Verder is gekeken naar stimulerende en/of technische maatregelen om emissies verder te beperken dan wettelijk verplicht is, naar extra maatregelen voor bodem-, grondwater- en luchtkwaliteit, naar extra en/of strenger regulerend beleid en naar het verbeteren van de landschappelijke en natuurkwaliteit.

Dit pakket aan maatregelen, voor zover reëel en haalbaar, is gecombineerd tot het meest milieuvriendelijke alternatief; het alternatief met de minste nadelige milieugevolgen en de meeste verbeteringen voor milieu, natuur en landschap. Figuur 4.1 geeft schematisch weer hoe het meest milieuvriendelijke alternatief en de andere alternatieven ontwikkeld zijn.

Verschillende elementen van het meest milieuvriendelijke alternatief zijn meegenomen in het definitieve voorkeursalternatief.

5 Effecten

De beschrijving van de effecten is de kern van het milieueffectrapport. Basis voor de beschrijving van de effecten is het beoordelingskader. Dit bestaat uit beoordelingscriteria voor zeven thema's (water en bodem, milieu, natuur, landschap en cultuurhistorie, landbouw, recreatie en toerisme en wonen, werken en leefbaarheid).

We beschrijven de effecten in 2016, dus na uitvoering van de reconstructie. Het effect is steeds vergeleken met de huidige situatie (2004, zie hoofdstuk 2). Door de autonome ontwikkeling (periode 2004-2016, zie ook hoofdstuk 2) te vergelijken met de effecten van het voorkeursalternatief wordt de meerwaarde van de reconstructie zichtbaar.

Opgemerkt wordt dat het voorkeursalternatief is aangepast nadat de effecten zijn bepaald. In §4.1 staat het aangepaste, definitieve, voorkeursalternatief. Wanneer in dit hoofdstuk wordt gesproken over het voorkeursalternatief wordt het concept van het voorkeursalternatief bedoeld. Immers de effecten van het concept zijn bepaald.

In dit hoofdstuk is een samenvatting weergegeven van de effecten van het *eerste concept reconstructieplan Boven-Dommel*. In het vervolg van dit hoofdstuk wordt dit het voorkeursalternatief genoemd. De samenvatting bestaat uit een totaalscore tabel voor het voorkeursalternatief ten opzichte van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Daarna worden de effecten per thema beschreven. In hoofdstuk 9 van deel B is beschreven welke belangrijkste veranderingen zijn aangebracht in het ontwerpreconstructieplan, mede op basis van de effectbeschrijving.

5.1 Effecten voorkeursalternatief en alternatieven

In deze paragraaf zijn de effecten van het (eerste concept) voorkeursalternatief en de andere alternatieven beschreven.

Tabel 5.1 geeft een overzicht van de optredende effecten. In de tabel staat voorkeursalternatief voor voorkeursalternatief. HS betekent: huidige situatie. AO is de autonome ontwikkeling.

Tabel 5.1: Overzicht van de optredende effecten in Boven-Dommel

Criterium	VKA	VKA
	t.o.v. HS	t.o.v. AO
Water en bodem		
Beïnvloeding wateroverlast	++	+
Beïnvloeding grondwaterregime natuur.	++	++
Beïnvloeding waterhuishouding landbouwgronden	--	--
Beïnvloeding vochtvoorziening landbouwgronden	+++	++
Beïnvloeding N/P-concentratie in het grondwater	+	0/-
Beïnvloeding beekherstel	+++	+

 criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Milieu		
Verandering depositie van ammoniak en stikstof	++	+
Afname emissie van ammoniak	++	+
Afname van aantal stankgehinderden	++	0
Verandering kwaliteit stiltegebieden en donkere gebieden	-/0	0/+
Natuur		
Tempo realisering ecologische hoofdstructuur	n.v.t.	+
Kwaliteit gerealiseerde ecologische hoofdstructuur	++	+
Mate en kwaliteit realisatie ecologische verbindingzones	+++	+
Verandering natuurwaarden in regionale natuur- en landschapseenheden	+	0
Verandering instandhouding bijzondere soorten	+	0
Verandering kwaliteit "richtlijngebieden"	++	+
Landschap en cultuurhistorie		
Beïnvloeding cultuurhistorische waarden	+	+
Beïnvloeding archeologische en aardkundige waarden	+	0
Inpassing agrarische bedrijven	++	+
Ruimtelijke kwaliteit (onder andere regionale natuur- en landschapseenheden, landschapsecologische zones)	+	0/+
Landbouw		
Verandering perspectief voor verbreding van de economische basis van de landbouw	++	+
Verandering in perspectief intensieve veehouderij	+++	++
Veranderingen in perspectief voor biologische landbouw	+	0
Verandering perspectief voor de grondgebonden landbouw	++	+ / ++
Recreatie en toerisme		
Verandering perspectief toeristisch-recreatieve sector	++	+
Verbetering ruimtelijke structuur	+	0
Verandering in recreatieve belevingswaarde	++	+
Wonen, werken en leefbaarheid		
Ontwikkeling van de werkgelegenheid in het buitengebied	+	+
Veranderingen in de leefbaarheid van kleine kernen	0	+

De effectscores zijn in de tabel als volgt weergegeven:

- - -	= sterk negatief effect	+	= licht positief effect
- -	= negatief effect	+ +	= positief effect
-	= licht negatief effect	+ + +	= sterk positief effect
0	= geen effect		

5.1.1 Water en bodem

Waterberging

Het voorkeursalternatief leidt in vergelijking met de huidige situatie tot een lichte toename van de capaciteit van regionale waterberging. Ook autonoom worden stappen genomen om de bergingsgebieden nader te begrenzen en te realiseren. Door het voorkeursalternatief treedt waarschijnlijk een versnelling op. Als gevolg van het voorkeursalternatief vinden ook vernatting van natuurgebieden en peilopzet in landbouwgebieden plaats (verdrogingsbestrijding). Hierdoor kunnen deze gebieden minder water vasthouden in perioden met grote hoeveelheden neerslag.

Waterdoelen en grondwaterstand (GGOR)

Door het voorkeursalternatief worden natuurgebieden vernat om de natuurdoeltypen te realiseren. Ten opzichte van de huidige situatie vindt een aanzienlijke verbetering plaats. Op 77% van het areaal (ruim 4.100 ha) aan natte natuur (bestaand en nog te realiseren) worden de gewenste hydrologische condities gerealiseerd. Zonder het voorkeursalternatief is deze realisatie 55% (bijna 3.000 ha) en in de huidige situatie 51% (ruim 2.700 ha). Deze verbetering door het voorkeursalternatief kan alleen worden waargemaakt indien de ecologische hoofdstructuur ook daadwerkelijk in 2016 is gerealiseerd. Vertraging hierin leidt ook tot vertraging van het realiseren van de gewenste hydrologische condities. Uit berekening (TNO) blijkt dat door de voorgestelde ingrepen wordt voldaan aan het Rijksdoel om, tot het jaar 2010, 40% van de bestaande verdroogde natuur (peiljaar 1994) te herstellen.

De meerwaarde van het voorkeursalternatief ten opzichte van de autonome ontwikkeling ligt vooral in de mogelijkheid van vernatting van omliggend landbouwgebied. De mate van vernatting leidt overigens nauwelijks tot opbrengstderiving van de omliggende landbouwgrond. Op ongeveer 1/3 van de omliggende grond worden de productieomstandigheden zelfs licht verbeterd.

Water- en bodemkwaliteit

Het voorkeursalternatief voegt weinig concrete maatregelen ter verbetering van de bodem- en waterkwaliteit toe aan de autonome ontwikkeling. Dit betekent dat er voor de water- en bodemkwaliteitsdoelstellingen nog steeds een grote opgave ligt om aan de gestelde normen te voldoen (Nitraatrichtlijn en de Europese Kaderrichtlijn Water). Door maatregelen zoals het realiseren van de ecologische hoofdstructuur, extensivering van het grondgebruik en het verhogen van de grondwaterstand levert het voorkeursalternatief een beperkte bijdrage aan verbetering van de waterkwaliteit.

Beekherstel

Door het voorkeursalternatief zijn in 2016 naar verwachting alle te herstellen beeksystemen (162 km) ook daadwerkelijk hersteld. Door de gecombineerde inzet van instrumenten en integrale realisatie kan door het voorkeursalternatief wel een versnelling in de uitvoering optreden en een grotere landschapsecologische kwaliteit worden bereikt.

Effecten van de alternatieven “water voor de natuur” en “water voor de landbouw”

Alternatief 3, “water voor de natuur”

In het studiealternatief “water voor de natuur” is geconcludeerd dat er binnen het plangebied geen natte natuurparels liggen waarvoor verdergaande maatregelen efficiënt zijn. Dit alternatief is dus niet onderscheidend voor het plangebied Boven Dommel.

Alternatief 4, “water voor de landbouw”

Door extra waterconserveringsmaatregelen voor de landbouw wordt de droogteschade verminderd op 12.200 hectare aan extra landbouwgrond. Deze waterconserveringsmaatregelen leiden nauwelijks tot verbetering voor de natuur maar wel tot een extra negatief effect op de fosfaatuitspoeling.

5.1.2 Milieu

Emissie van ammoniak

De ammoniakemissie uit de landbouw in Boven-Dommel bedraagt in 2016 naar verwachting circa 1,2 kiloton. De aanzienlijke afname ten opzichte van de huidige situatie is vrijwel geheel toe te schrijven aan de autonome ontwikkeling (veranderingen in stalsystemen en mesttoediening).

De extensiveringsgebieden zorgen voor extra bescherming tegen de toename van stalemissies in de zones rondom kwetsbare natuurgebieden. De verplaatsing en beëindiging van locaties, maar ook het financieel stimuleren van toepassing van bovenwettelijke emissiereducerende technieken, leiden lokaal tot een aanzienlijke afname van stalemissies in de zones rondom de meest kwetsbare natuurgebieden (Wav-A gebieden). Dit zijn positieve effecten van het voorkeursalternatief ten opzichte van de huidige situatie. Als gevolg van wetgeving is er autonoom ook al sprake van afname van de ammoniakemissie rondom kwetsbare natuurgebieden. Het voorkeursalternatief heeft daarom, ten opzichte van de autonome ontwikkeling, een beperkt effect.

Depositie van ammoniak en stikstof op natuurgebieden

De gemiddelde stikstofdepositie is op de zeer kwetsbare natuurgebieden (Wav-A gebieden) in de huidige situatie 2.500 mol per hectare per jaar. In 2016 is deze depositie 1.700 mol per hectare per jaar. Deze afname wordt grotendeels veroorzaakt door de autonome ontwikkeling. Ten opzichte van de autonome ontwikkeling leidt het voorkeursalternatief nauwelijks tot een extra afname van de gemiddelde stikstofdepositie. Door het voorkeursalternatief neemt vooral het aantal depositiepieken rond natuurgebieden sneller af. In 2016 zullen de depositieniveaus nog steeds boven het kritische niveau voor kwetsbare natuur liggen.

Stank

Ten opzichte van de huidige situatie leidt het voorkeursalternatief tot een vermindering van het aantal gehinderden door stank uit stallen. Doordat de autonome ontwikkeling ook leidt tot afname van het aantal stankgehinderden (stalsystemen AMvB Huisvesting, IPPC-richtlijn, Streekplan) is het effect van het voorkeursalternatief ten opzichte van deze autonome ontwikkeling neutraal tot licht positief. Dit licht positieve effect wordt onder andere veroorzaakt door het subsidiëren van bovenwettelijke technische maatregelen.

Een groot deel van de stankoverlast wordt veroorzaakt door veldemissies, na het uitrijden van mest. Het voorkeursalternatief neemt geen maatregelen om deze overlast terug te dringen.

Licht en geluid

Het voorkeursalternatief neemt weinig extra maatregelen om de toename van geluidsoverlast in

de autonome ontwikkeling terug te dringen. In het voorkeursalternatief is een aantal recreatieve poorten opgenomen, in of tegen stiltegebieden. Daarom scoort het voorkeursalternatief neutraal ten opzichte van de autonome ontwikkeling en licht negatief ten opzichte van de huidige situatie.

Voor licht geldt eigenlijk hetzelfde. Het voorkeursalternatief bevat geen concrete maatregelen voor het behouden of herstellen van donkere gebieden. Het voorkeursalternatief scoort voor licht 'neutraal' ten opzichte van de autonome ontwikkeling en 'licht negatief' ten opzichte van de huidige situatie.

Effecten van de alternatieven integrale zonering

Alternatieven 1 a en 1b, ruimtelijke sturing

Bij een sterke of zeer sterke ruimtelijke sturing van de intensieve veehouderij binnen Brabant (alternatief 1a en 1b), verandert de ruimtelijke spreiding van de emissie. Door de hoge achtergronddepositie neemt de stikstofdepositie op natuurgebieden slechts beperkt af ten opzichte van het voorkeursalternatief. De emissie neemt licht toe door uitplaatting van intensieve veehouderij naar andere reconstructiegebieden.

Bij een sterke of zeer sterke ruimtelijke sturing neemt het aantal gehinderden door stank uit stallen extra af. Dit komt doordat de groei van intensieve veehouderij plaatsvindt op de meest gunstige plekken.

Alternatief 2, stimuleren technische maatregelen

In alternatief 2 (inzetten op technische maatregelen, grotere verwevingsgebieden en kleinere extensiveringsgebieden) is er sprake van een extra afname van ammoniak- en geuremissie. De stikstofdepositie op natuurgebieden neemt meer af dan in de alternatieven met ruimtelijke sturing. Dit komt omdat technische maatregelen goedkoper zijn dan het verplaatsen van bedrijven. Bij eenzelfde budget kunnen meer knelpunten worden opgelost.

5.1.3 Natuur Ecologische hoofdstructuur

Het voorkeursalternatief leidt tot een beperkte versnelling van het proces van verwerven, inrichten en verbeteren van water- en milieumomstandigheden van de ecologische hoofdstructuur ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Realisatie van de ecologische hoofdstructuur in 2011 ligt niet binnen bereik. De hiervoor benodigde forse stijging van de grondmobiliteit is, zeer waarschijnlijk, niet haalbaar. Verwerving en inrichting in 2016 zijn ook niet haalbaar. De verstoring van verstoringgevoelige natuur neemt licht af door concentratie van recreatie.

Verbindingszones

Vanwege de inzet van middelen voor (robuuste) ecologische verbindingszones en het aanpakken van knelpunten in het ecologische netwerk zal door het voorkeursalternatief, evenals in de autonome ontwikkeling, de ontsnippering afnemen. Ten opzichte van autonome ontwikkeling zal de het voorkeursalternatief zorgen voor een versnelling van de realisatie en de extra aanleg van faunapassages waardoor extra ontsnippering plaatsvindt. Dit komt door een gecoördineerde inzet van middelen.

Soortenbescherming

De realisatie van de ecologische hoofdstructuur en de verbindingszones, de verbetering van de milieumomstandigheden van de ecologische hoofdstructuur, agrarisch natuurbeheer en soortenbescherming door de Flora- en faunawet leiden naar verwachting tot een verbetering van de kwaliteit van beschermde natuurgebieden en een lichte vooruitgang van beschermde soorten. Er is veel overlap tussen landbouwontwikkelingsgebieden en intensieve recreatiegebieden met

leefgebieden van beschermde soorten. Door een zorgvuldige inpassing van de landbouw- en recreatiegebieden kunnen nadelige effecten op deze beschermde soorten grotendeels voorkomen worden. Voor de soortenbescherming heeft het voorkeursalternatief per saldo een beperkte meerwaarde op de autonome ontwikkeling. Veel maatregelen worden ook zonder het voorkeursalternatief uitgevoerd. Het leefgebied van de meeste soorten zal als gevolg van het voorkeursalternatief per saldo verbeteren. Overlap van de leefgebieden met ingrepen, zoals de 104 hectare landbouwontwikkelingsgebied met het leefgebied voor struweelvogels, zwakt het positieve effect af. Echter, door het concentreren van de recreatie wordt per saldo de verstoringgevoelige natuur meer ontzien.

5.1.4 Landschap en cultuurhistorie **Behoud en herstel van landschap en cultuurhistorie**

Over het algemeen biedt het voorkeursalternatief Boven-Dommel ten opzichte van de huidige situatie kansen voor een verbetering van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het gebied (Belvédèregebied Dommeldal, Kempische Beken, Kempische grensbossen, Kempische landgoederen). Positieve veranderingen voor landschap en cultuurhistorie zijn onder meer het stimuleren van agrarisch landschapsbeheer en maatregelen ter behoud en versterking van landschap, cultuurhistorie en aardkundige waarden zoals beekherstel bij de Dommel en de aanleg van nieuwe landgoederen ten zuiden van Valkenswaard.

Bedreigingen voor de landschappelijke en cultuurhistorische waarden zijn de ontwikkeling van landbouwontwikkelingsgebieden en gebieden voor intensieve recreatie. De sociale en economische ontwikkelingszones rond kleine kernen verdienen ruime aandacht met het oog op de invloed die ze kunnen hebben op het belvédèregebied Dommeldal. De veranderingen in het landschapsbeeld als gevolg van het voorkeursalternatief zullen een licht positieve invloed hebben op de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied. Beeldkwaliteitsplannen bieden kansen voor goede inpassing van ontwikkelingen (bijvoorbeeld van agrarische bebouwing) in het landschap.

Een aantal maatregelen en activiteiten van dit thema zou ook in de autonome ontwikkeling plaatsvinden maar naar verwachting in beperktere mate.

Voor archeologische waarden scoort het voorkeursalternatief eveneens licht positief. Het voorkeursalternatief biedt kansen voor versterking van beleving van archeologische waarden door de drie beeldkwaliteitsplannen, de regionale natuur- en landschapseenheden én de projecten die opgestart gaan worden gericht op behoud, versterking en herstel van landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Bovendien mag ook van het grote areaal dat ligt in het Belvédèregebied Dommeldal een positieve impuls worden verwacht. Anderzijds zijn er ook risico's op aantasting van deze waarden, met name bij bouwwerkzaamheden en grondverzet in of rondom archeologische monumenten. Per saldo blijft de score echter beperkt positief. Voor aardkundige waarden scoort het voorkeursalternatief ook licht positief omdat de beoogde maatregelen bij uitwerking in concrete projecten naar verwachting grotendeels inpasbaar zullen zijn zonder afbreuk te doen aan de aardkundige waarden. Daarnaast hebben de maatregelen in het kader van natte natuurparels en het herstel van landschappelijke en cultuurhistorische waarden naar verwachting een licht positief effect op de aardkundige waarden.

Effecten van de alternatieven integrale zonering in Boven Dommel op natuur, landschap en cultuurhistorie

Alternatieven 1a en 1b ruimtelijke sturing

In de alternatieven (zeer) sterke ruimtelijke sturing zijn de landbouwontwikkelingsgebieden die overlappen met leefgebieden voor struweelvogels en weidevogels en beïnvloedingszones rondom wettelijk beschermde gebieden, begrensd als ver-

weavingsgebied. Bovendien zijn de uitbreidingsmogelijkheden voor bestaande agrarische bedrijven in de verweingsgebieden beperkter (maximum bouwblok van 1,5 hectare i.p.v. 2,5). Door deze andere zonering en bijbehorend regulerend beleid, is de kans op aantasting van landschappelijke en natuurwaarden minder groot dan in het voorkeursalternatief.

Alternatief 2 Stimuleren technische mogelijkheden

In alternatief 2 (minder extensiveringsgebieden dan in het voorkeursalternatief, meer verweingsgebieden; meer inzetten op technische maatregelen en minder op verplaatsingen) is er kans op extra aantasting van landschappelijke en natuurwaarden door groei van bestaande bedrijven (ten opzichte van het voorkeursalternatief) in de verweingsgebieden. Omdat er minder bedrijven hoeven te worden verplaatst, is minder landbouwontwikkelingsgebied nodig en kan de overlap van landbouwontwikkelingsgebieden met de hiervoor genoemde leefgebieden en beïnvloedingszones rondom wettelijk beschermde gebieden vermeden worden.

5.1.5 Landbouw

Ruimtelijke structuur intensieve veehouderij

Als gevolg van de zonering in extensiveringsgebied, verwervingsgebied en landbouwontwikkelingsgebied zijn er per saldo beduidend meer intensieve veehouderijlocaties die extra ontwikkelingsruimte krijgen dan bedrijven die beperkt worden in hun ontwikkelingsmogelijkheden.

Daarnaast bevat het voorkeursalternatief ook ruime middelen om bedrijven die op hun huidige plek nu al of door de vaststelling van het reconstructieplan weinig ontwikkelingsmogelijkheden hebben te verplaatsen of te beëindigen. Daarom scoort het voorkeursalternatief zeer positief op verandering in het ruimtelijke ontwikkelingsperspectief van de intensieve veehouderij ten opzichte van de huidige situatie.

In het voorkeursalternatief Boven-Dommel is ruim 1.000 hectare landbouwontwikkelingsgebied aangewezen. Daarnaast zijn er mogelijkheden voor omschakeling naar intensieve veehouderij op agrarische bouwblokken in verweings- en landbouwontwikkelingsgebieden. Het is mogelijk dat in zones rond Vogel- en Habitatrichtlijngebieden in een deel van de begrenste landbouwontwikkelingsgebieden de feitelijke ontwikkelingsmogelijkheden beperkt zullen zijn.

Ondanks deze beperkingen biedt het voorkeursalternatief voldoende geschikte locaties voor de intensieve veehouderijbedrijven van de toekomst.

Ruimtelijke structuur overige landbouw

Het perspectief voor de grondgebonden landbouw wordt door het voorkeursalternatief beperkt vergroot door een hogere grondmobiliteit, een betere verkaveling, meer mogelijkheden voor verbreding in samenhang met andere functies en meer kansen op een financieel haalbare extensivering (melkveehouderij) in kwetsbare gebieden. Er zal zich autonoom ook een intensivering van de melkveehouderij blijven voordoen (meer koeien per hectare bedrijfsoppervlakte), hetgeen ongewenst is met het oog op uitspoeling van meststoffen naar grond- en oppervlaktewater.

Het voorkeursalternatief onderschrijft het beleid voor intensieve plantaardige teelten, zoals neergelegd in de beleidsnotitie 'Teeltondersteunende voorzieningen'. Het voorkeursalternatief bevat een gebiedsindeling voor de ontwikkeling van intensieve teelten en teeltondersteunende voorzieningen. Daarmee biedt het voorkeursalternatief duidelijkheid over de toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van intensieve teelten. Het voorkeursalternatief scoort voor de ruimtelijke structuur van de grondgebonden plantaardige landbouw sterk positief ten opzichte van de huidige situatie en positief ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Verbrede landbouw

Het voorkeursalternatief biedt ten opzichte van de huidige situatie meer mogelijkheden voor verbredingsactiviteiten dankzij verruimde planologische mogelijkheden. Ontwikkelingen gericht op verbreding zullen financieel worden ondersteund. De samenwerking tussen agrarische ondernemers onderling en met andere partijen wordt bevorderd.

Het positieve effect van het voorkeursalternatief ten opzichte van de autonome ontwikkeling is minder groot doordat een aantal ontwikkelingen ook zonder het voorkeursalternatief plaatsvinden.

Duurzame productie

De in het voorkeursalternatief opgenomen maatregelen ten aanzien van biologische landbouw kunnen een verschil gaan maken met de autonome ontwikkeling, mits een concrete invulling aan vooral de vraagzijde vorm krijgt in de planperiode. Door gebrek aan zicht op de maatregelen die worden genomen, is het effect nu niet in te schatten. Het doel van 10% biologische landbouw in 2010 wordt waarschijnlijk niet gerealiseerd.

5.1.6 Recreatie en toerisme

Over het geheel genomen zorgen stimulansen voor kwaliteitsverbetering en innovaties ervoor dat het voorkeursalternatief duidelijk positief scoort op het onderdeel 'Verandering perspectief voor de toeristisch recreatieve sector' ten opzichte van de huidige situatie. Ten opzichte van de autonome ontwikkeling scoort het voorkeursalternatief wat minder positief. Vooral omdat initiatieven en ontwikkelingen naar verbreding en verbetering van het aanbod (Ontspannend Brabant) ook zonder het voorkeursalternatief in gang waren gezet. Probleempunten zijn de geplande intensief recreatieve ontwikkelingen in kwetsbare gebieden. Zo overlappen in Boven-Dommel enkele intensief recreatieve gebieden met een regionale natuur- en landschapseenheid, met de ecologische hoofdstructuur, met landschappelijke en cultuurhistorisch waardevolle gebieden of met gebieden met een hoge archeologische verwachtingswaarde. Hiervoor worden in het voorkeursalternatief weinig of geen oplossingen aangedragen.

5.1.7 Wonen, werken en leefbaarheid Economische vitaliteit

Het autonome verlies aan arbeidsplaatsen in de agrarische sector is niet op te vangen met nieuwe werkgelegenheid in het buitengebied. Binnen de mogelijkheden van het voorkeursalternatief zijn echter diverse mogelijkheden gecreëerd om deze ontwikkeling toch zoveel mogelijk op te vangen. Daarnaast kunnen initiatieven elders ook bijdragen aan opvang van het verlies aan werkgelegenheid zodat het effect op de totale economische ontwikkeling beperkt zal zijn.

Leefbaarheid

Om de leefbaarheid op peil te kunnen houden moet er een economisch draagvlak zijn. Dit draagvlak kan negatief worden beïnvloed (bijvoorbeeld door het verminderen van de agrarische bedrijvigheid) of positief (door de ontwikkeling van nieuwe economische dragers). Deze ontwikkelingen doen zich ook zonder het voorkeursalternatief voor. Het proces van reconstructie zal deze al bestaande dynamiek beïnvloeden.

In het voorkeursalternatief zijn enkele specifieke ingrepen opgenomen die gericht zijn op verbetering van de leefbaarheid in de kleine kernen. Hierbij gaat het om zowel organisatorische maatregelen zoals de ondersteuning bij het opstellen van dorpsontwikkelingsplannen voor de aandachtskernen leefbaarheid, als om het ondersteunen van maatregelen. Dit zijn bijvoorbeeld de verplaatsing van bedrijven, de bevordering en mogelijkheden voor nieuwe economische dragers en het terugdringen van stankhinder bij bedrijven.

Het effect ten opzichte van de huidige situatie is waarschijnlijk neutraal in verband met de reeds autonome afname van de leefbaarheid van de kleine kernen (zowel feitelijke leefbaarheid als mogelijkheden voor woningbouw). Ten opzichte van de autonome ontwikkeling kan door de opgenomen directe en indirecte maatregelen een beperkt positief effect worden verwacht.

Verkeer en vervoer

Rond de landbouwontwikkelingsgebieden (vrachtverkeer), de recreatieve poorten en de inten-

sief recreatieve gebieden (personenverkeer) zullen verkeersstromen toenemen. In algemene zin wordt een afname van vooral landbouwverkeer verwacht in de extensiveringsgebieden. In het hele gebied wordt een afname van het landbouwverkeer verwacht door de ontwikkeling naar minder, maar grotere en meer gesloten bedrijven in de intensieve veehouderij. Per saldo kan voor heel Boven-Dommel verwacht worden dat deze verschuivingen in verkeersstromen elkaar in evenwicht houden. De aanpak van het sluipverkeer door onder andere de aanleg van de N69 brengt een positieve verandering voor de kernen. In combinatie met de autonome ontwikkeling scoort het voorkeursalternatief positief ten opzichte van de huidige situatie.

5.2 Effecten van de varianten

Effecten van variant 1: Extra landbouwontwikkelingsgebieden

Het gebied Peelven ligt dicht bij kwetsbare natuurgebieden (zowel A-gebieden als B-gebieden Wet ammoniak en veehouderij) en stankgevoelige objecten. Door inrichting van het gebied Peelven als landbouwontwikkelingsgebied kan de depositie van ammoniak op kwetsbare natuur toenemen. Tevens kan de stankhinder in Sterksel toenemen. Het oostelijke deel van Peelven ligt voldoende ver van kwetsbare natuurgebieden en stankgevoelige objecten vandaan om ingericht te kunnen worden als landbouwontwikkelingsgebied, zonder negatieve effecten op natuurgebieden of stankgevoelige objecten. Het gebied Klein Schoot ligt dichtbij stankgevoelige objecten. Door inrichting van het gebied Klein Schoot als landbouwontwikkelingsgebied kan de stankhinder in Budel-Schoot toenemen. Het gebied Klein Schoot ligt binnen 1.500 meter van het Vogelrichtlijngebied Weerter- en Budelerbergen. Aangezien dit gebied voor verzuring gevoelig is, kunnen uitbreiding en nieuwvestiging in het landbouwontwikkelingsgebied leiden tot negatieve effecten op het Vogelrichtlijngebied.

Effecten van variant 2: Projectlocatiegebieden Chijnsgoed en Peelven

Het westelijke deel van Chijnsgoed is niet geschikt voor geconcentreerde nieuwvestiging omdat het binnen 250 meter van kwetsbare natuur ligt. Het zuidelijke deel van Chijnsgoed is niet geschikt voor geconcentreerde nieuwvestiging omdat het binnen 600 meter van stankgevoelige objecten (Maarheeze) ligt. Het zuidoostelijke deel is het meest geschikt voor geconcentreerde nieuwvestiging. Dit is een zeer goed landbouwontwikkelingsgebied. Het behoort nog niet tot de allerbeste landbouwontwikkelingsgebieden, omdat het daarvoor iets te dicht bij natuurgebieden en woonkernen ligt. De beschrijving voor Peelven is opgenomen bij variant 1.

Effecten van variant 3: Extra inzet op verplaatsing vanuit omgeving Borkel en Schaft

In de omgeving Borkel en Schaft ligt een aantal bedrijven dat een stankprobleem veroorzaakt door de ligging nabij bebouwing en depositiepieken op zeer kwetsbare gebieden (A-gebieden) van meer dan 1.000 mol per hectare per jaar. Door extra in te zetten op verplaatsing kan het stankprobleem in de kernen en de lintbebouwing opgelost worden. Bovendien kunnen lokale depositiepieken op de natuur weggenomen worden. Voor vier van de zeven bedrijven draagt verplaatsing bij aan beide doelen. De vier bedrijven die zowel een stank- als een milieuprobleem veroorzaken, zitten in de huidige situatie al op slot doordat zij binnen 250 meter van A-gebied liggen. Verplaatsing van deze bedrijven heeft drie voordelen: oplossen stankprobleem, verminderen ammoniakprobleem en toekomstperspectief voor de ondernemer.

Effecten van variant 4: Middelen waterdoelen concentreren

Scenarioberekeningen met toenemende maatregelen laten geen toename in het hersteld areaal zien. Dit houdt in dat aanvullende maatregelen bovenop het voorkeursalternatief niet efficiënt zijn. Dit los van het feit of deze middelen waterberging of beekherstel ingevuld zouden kunnen worden. Wel is het denkbaar dat op lokaal niveau (bijvoorbeeld beekdalgraslanden) een extra

herstel behaald kan worden door aanpassingen aan het beekprofiel. Deze optie dient per locatie verkend te worden.

De waterbergingsopgave wordt door de waterschappen nader uitgewerkt. Dat houdt in dat de waterberging zodanig wordt gepositioneerd dat in totaliteit (stroomgebiedsniveau) de minste overlast optreedt. In combinatie met een uitgebreidere vorm van beekherstel zou koppeling kunnen leiden tot een meerwaarde. Dit is echter strikt afhankelijk van de condities waaronder beekherstel plaatsvindt. Dit bepaalt immers of de wateroverlast bovenstrooms dan wel in de midden- of benedenloop zal optreden. Indien de beschikbare middelen worden aangewend om het landgebruik nabij de waterlopen in de bovenlopen te extensiveren en hier primair de bergingsopgave te zoeken, kan een duidelijke meerwaarde ontstaan. Inundatie kan strijdig zijn met bepaalde natuurdoeltypen. Dit dient per geval afgestemd te worden met de terreinbeheerder.

In overleg met de eigenaren en gebruikers van de omliggende agrarische gronden kunnen maatregelen worden genomen die leiden tot een beperking van de bemesting zodat er op vrijwillige basis een “waterkwaliteitsbuffer” rondom de gebieden ontstaat. Ook kan op deze wijze een eventueel optredend negatief neveneffect van de vernatting (extra uitspoeling van fosfaat) worden gecompenseerd. Ook hiervoor geldt dat de bovenlopen van de beken hier het meest voor in aanmerking komen. Immers, indien het water in de bovenlopen van slechte kwaliteit is, beïnvloedt dit het hele beekstelsysteem.

Het uitplaatsen van intensieve veehouderijen leidt wel tot een afname van lokale depositiepieken uit stallen, maar de te behalen milieuwinst door extensivering van het grondgebruik en minder bemesting (in relatie tot waterdoelstellingen en de kosten van de maatregelen) is groter.

Concluderend moet gesteld worden dat een gekoppelde inzet vooral zinvol kan zijn voor het realiseren van doelstellingen rondom beekherstel en waterberging, maar dat positieve effect sterk gerealiseerd is aan de precieze ingrepen. Het pakket aan inrichtingsmaatregelen dient dan ook gebiedspecifiek en in overleg met de terreineigenaren uitgewerkt te worden waarbij oog is voor de doorwerking in het benedenstroomse deel van het stroomgebied.

Effecten van variant 5: Zonering stank rondom kernen

Het verschil tussen verwevingsgebied en extensiveringsgebied is vooral gelegen in de uitbreidingsruimte die aan het bouwblok wordt gegeven. Indien de zone rondom een woonkern wordt begrensd als extensiveringsgebied, kunnen intensieve veehouderijbedrijven alleen nog hun huidige bouwrechten benutten. Het stankprobleem zal hierdoor niet toenemen. Door inzet van geld voor verplaatsing van bedrijven wordt het stankprobleem zelfs verminderd. Gevolg is dat er minder vaak een conflict is tussen stankcirkels en nieuwe economische dragers of hergebruik van voormalige agrarische bedrijfslocaties. Bij de begrenzing van de zones rondom de kernen als verwevingsgebied, is de ruimte om uit te breiden groter doordat bouwblokken in principe kunnen worden uitgebreid. Daardoor kunnen de stankcirkels zowel in omvang als in aantal toenemen. Hierdoor neemt de stankhinder in de kernen toe. Omdat hergebruikte voormalige agrarische bedrijfslocaties en nieuwe economische dragers in het algemeen stankgevoelige objecten zijn, ontstaat er bij toename van de stankcirkels dus minder ruimte voor hergebruik van voormalige agrarische bedrijfslocaties en voor nieuwe economische dragers.

Wanneer wordt gekeken naar de zonering rondom de kernen in Boven-Dommel, dan blijkt dat het verwevingsgebied soms behoorlijk dicht naar de kern komt of er zelfs tegenaan ligt. De bestaande locaties met een vergunning in het BVB kunnen bij uitbreiding in het verwevingsgebied een stankprobleem veroorzaken en de mogelijkheden voor hergebruik van voormalige agrarische bedrijfslocaties en voor nieuwe economische dragers beperken. In de praktijk blijkt dat diverse van deze locaties in het verwevingsgebied nu hun stankcirkel al niet meer kunnen uitbreiden, omdat deze reeds overlapt met de woonkern. Grotere extensiveringsgebieden rond-

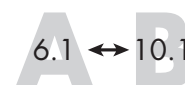
om kernen hebben voor stank en sociale en economische aspecten dus twee voordelen: toename van het stankprobleem en beperking van mogelijkheden voor hergebruik van voormalige agrarische bedrijfslocaties en voor nieuwe economische dragers door stankcirkels wordt voorkomen. Door verplaatsing en beëindiging van intensieve veehouderijen wordt het stankprobleem verminderd en nemen de mogelijkheden voor hergebruik van voormalige agrarische bedrijfslocaties en voor nieuwe economische dragers toe.

6 Uitvoering

In de reconstructie staat de uitvoering centraal. Alle inspanningen en afspraken zijn erop gericht om in de periode tot 2016 de reconstructiedoelen uit te voeren. De reconstructie van het landelijk gebied is een ambitieus, ingrijpend en nieuw proces. Gezamenlijk zetten overheden en maatschappelijke organisaties (de reconstructiepartners, zie §1.2) hun schouders onder de opgave van de reconstructie. Alleen op deze wijze kunnen de kansen voor een vernieuwing van het platteland optimaal worden benut. De vorige hoofdstukken van dit plan bevatten de ambities voor Boven-Dommel. Dit hoofdstuk geeft aan hoe we dit plan gaan uitvoeren. Hierbij gaan we eerst in op de uitvoeringsstrategie (§6.1) en de uitvoeringsorganisatie (§6.2). Vervolgens geven wij in §6.3 aan welke onderdelen van het reconstructieplan wij uit willen werken ten behoeve van de uitvoering. In §6.4 geven wij een indicatie van de kosten van dit plan en de verdeling van de kosten over de partijen. De inzet van regelingen en instrumenten komt aan bod in §6.5. Paragraaf 6.6 gaat in op het flankerend beleid.

6.1 Uitvoeringsstrategie

In dit plan staan de doelen centraal. Deze veranderen niet gedurende de planperiode, alleen de wijze waarop de doelen gerealiseerd worden kan veranderen. Door verschillen tussen regio's kunnen dezelfde doelen in het ene gebied anders aangepakt worden dan in het andere gebied. Bij dit alles houden we het totale programma in het oog. Om de doelen te realiseren hebben we een vierjarig uitvoeringsprogramma gemaakt, waarin staat beschreven hoe we de doelen gaan realiseren, hoeveel dat kost en wie dat betaalt. Eén keer per jaar kijken we of dit uitvoeringsprogramma geactualiseerd moet worden. Verder monitoren we om te kijken hoever we van onze doelstelling af zitten, zodat we onze activiteiten kunnen bijsturen.

De uitvoering van de reconstructie vergt een grote inzet van alle partijen. Maar vooral een grote creativiteit en bereidheid om samen te werken in de manier waarop het proces wordt opgepakt. Wij willen dit vorm geven door in een vroeg stadium betrokkenen bij elkaar te brengen om gezamenlijk te bepalen welke projecten nodig zijn om de gestelde doelen in de praktijk te realiseren. Reconstructie is geen vrijblijvend proces, alle partijen moeten hun verantwoordelijkheid nemen. Samenwerking is de sleutel tot succes. De samenwerking die daarbij de afgelopen jaren al is ontstaan is van essentieel belang om tot een effectieve uitvoering te komen. Waar nodig stimuleren we de totstandkoming van nieuwe samenwerkingsverbanden. Wij willen dat de mensen uit het gebied op een goede manier betrokken worden bij ons werk en kunnen participeren in projecten. Daarom communiceren we naar de streek waar we mee bezig zijn en betrekken we burgers actief bij de uitvoering waar dat nodig is.

6.2 Uitvoeringsorganisaties

Voor het bereiken van de doelen van de reconstructie is een effectieve, gebieds- en oplossingsgerichte organisatie van wezensbelang. Daarbij staat voorop dat de uitvoering primair en verantwoordelijkheid van (partners in) Boven-Dommel is.

De rol van de reconstructiecommissie Boven-Dommel is tweeledig. Enerzijds is zij verantwoor-

delijk voor het op gang brengen en organiseren van het regionale uitvoeringsproces en het betrekken van de streek bij de uitvoering. Anderzijds heeft zij een belangrijke rol bij de (bestuurlijke) begeleiding van projecten in het uitvoeringsprogramma.

Hiervan afgeleid zijn werkzaamheden op het gebied van planning en bewaking van de voortgang van de uitvoering (zie §10.7 van deel B).

In een uitvoeringsconvenant tussen de provincie en de partijen in Boven-Dommel worden afspraken gemaakt over de uitvoering van het regionale uitvoeringsprogramma. De afspraken gaan onder andere over de samenwerking binnen de reconstructiecommissie en de coördinerende en adviserende rol van de reconstructiecommissie.

De uitvoerende partijen in Boven-Dommel streven naar een samenwerkingsverband waarbinnen ze hun inzet voor de uitvoering van het reconstructieplan kunnen bundelen. De medewerkers binnen dit samenwerkingsverband begeleiden initiatieven zonder op de stoel van de initiatiefnemer te gaan zitten. Het samenwerkingsverband bestaat uit een mix van medewerkers van de verschillende uitvoerende partijen in de streek. Daarmee ontstaat een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de uitvoering en wordt kennisuitwisseling bevorderd.

6.3 Uitwerking van het reconstructieplan

6.3 ↔ 11.3

Ons reconstructieplan moet op sommige onderdelen nog nader uitgewerkt worden, voordat met de uitvoering aan de slag kan worden gegaan.

Dit betreft onder andere de gebieden waar inzet van het instrument herverkaveling wordt beoogd. Voor deze gebieden wordt een planuitwerking (URP=uitwerking van het reconstructieplan) gemaakt. In Boven-Dommel gaat het concreet om de volgende uitwerking: het ruilverkavelingsproject Wintelre-Oerle.

De uitwerking doorloopt dezelfde procedure als dit reconstructieplan en maken na vaststelling onderdeel uit van dit reconstructieplan.

6.4 Indicatieve kosten

6.4 ↔ 10.3

De bekostiging van het uitvoeringsproces is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de reconstructiepartners.

Wij hebben op basis van normkosten de totale kosten tot 2016 berekend. Voor de realisatie van het voorkeursalternatief (doelen 2016) worden de kosten geraamd op 278 miljoen euro. De volgende tabel geeft een overzicht van de indicatieve kosten per thema.

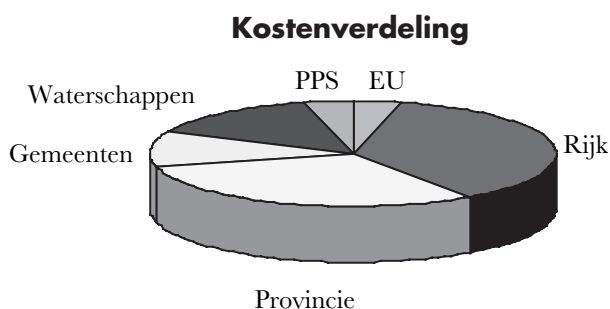
Tabel 6.1 **Indicatieve kostenverdeling**

Thema	Kosten t/m 2016	
Water en bodem	€	100.000.000
Milieu	€	21.000.000
Natuur	€	119.000.000
Landschap en cultuurhistorie	€	5.000.000
Landbouw	€	25.200.000
Recreatie	€	4.700.000
Wonen, werken en leefbaarheid	€	2.700.000
Procesgelden	€	600.000
Totaal	€	278.200.000

In tabel 6.2 en figuur 6.1 is een indicatieve verdeling van de kosten over de verschillende partijen en weergegeven. Bij deze verdeling is ook rekening gehouden met de bijdrage van maatschappelijke partijen en derden. Een indicatieve verdeling per doel is opgenomen in het regionaal uitvoeringsprogramma.

Tabel 6.2 **Indicatieve kostenverdeling**

kostenverdeling		Indicatief bedrag	
EU	4%	€	11.000.000
Rijk	36%	€	100.000.000
Provincie	31%	€	86.000.000
Gemeenten	11%	€	31.000.000
Waterschappen	14%	€	39.000.000
Maatschappelijke partijen en derden	4%	€	11.000.000
Totaal	100%	€	278.000.000

Figuur 6.1 **Indicatieve verdeling van de kosten over de verschillende partijen voor de periode 2005-2016**

6.5 Samenhang in regelingen en instrumenten

6.5 ↔ 10.4

Ontwikkelingsgerichtheid is een belangrijk uitgangspunt voor de uitvoering van de reconstructie. De ontwikkeling van projecten en realisatie van doelen willen we zoveel mogelijk sturen door stimulerend beleid. Regulering zal op bepaalde punten nodig blijven. In de reconstructie streven we naar een optimale mix tussen stimulerende en regulerende maatregelen. Het accent ligt daarbij sterk op stimulering en minder op (extra) regulering.

Voor het landelijk gebied bestaan veel regelingen en instrumenten. Specifiek voor de doelen van de reconstructie zijn de afgelopen jaren bijvoorbeeld de regeling Ruimte voor Ruimte en de Ontwikkelingsmaatschappij Intensieve Veehouderij ontwikkeld.

In hoofdstuk 10 van deel B wordt uitgebreid ingegaan op de instrumentenpakketten.

Om alle goede projecten en projectideeën van de grond te krijgen, willen wij meer samenhang brengen in de inzet van bestaande instrumenten. Daarnaast willen we waar nodig nieuwe instrumenten ontwikkelen.

6.6 Flankerend beleid

6.6 ↔ 12

Flankerend beleid komt in beeld als de uitvoering van de reconstructie gevolgen heeft voor de individueel belanghebbenden. De reconstructiecommissie heeft tijdens die voorbereiding van het reconstructieplan zoveel mogelijk gezocht naar oplossingen die zo min mogelijk schade toebre-

gen aan individuele belangen. Het reconstructieplan kan echter ingrijpende gevolgen hebben. Het is daarom niet te vermijden dat ten behoeve van het algemeen belang individuen nadeel ondervinden. Daarom is flankerend beleid ontwikkeld. Het begrip flankerend beleid wordt gebruikt voor verschillende vormen van compensatie. Het is gericht op het voorkomen van schade en op het aanbieden van alternatieven. Dit vraagt maatwerk.

Flankerend beleid

Het algemeen belang, dat gediend is met realisering van het reconstructieplan, heeft soms gevolgen voor individuele belangen. Daar moet bij de opstelling of bij de uitvoering van het plan rekening mee worden gehouden in die zin dat er een oplossing gevonden moet worden voor het individuele belang. Voorkomen moet worden dat een belanghebbende onevenredig nadeel ondervindt van het reconstructieplan.

Hierbij zijn twee situaties te onderscheiden:

1. De totstandkoming en uitvoering van het reconstructieplan. Hierin wordt actief gezocht naar een oplossing om te voorkomen dat er onevenredig nadeel ontstaat. Het gaat om verschillende compenserende maatregelen, die samen flankerend beleid worden genoemd.
2. De vaststelling van het reconstructieplan. Daarbij kan een belanghebbende als gevolg van het reconstructieplan schade lijden die niet of niet geheel ten laste van hem behoort te blijven en die niet op een andere wijze wordt vergoed. Hiervoor wordt de term planschade gebruikt.

Procedure

Het moet voor iedereen duidelijk zijn hoe het flankerend beleid gestalte krijgt. Er is een protocol opgesteld waarin staat tot wie mensen zich kunnen richten met een verzoek om flankerend beleid. De reconstructiecommissie speelt bij de behandeling van deze verzoeken een centrale rol. Gedeputeerde Staten zijn het bestuursorgaan dat uiteindelijk verantwoordelijk is voor de uitvoering. Verder wordt de mogelijkheid van het instellen van een onafhankelijke commissie van deskundigen, die adviseert over verzoeken om flankerend beleid, onderzocht. De gebiedscoördinator, tevens secretaris van de reconstructiecommissie, draagt zorg voor de afwikkeling van dergelijke verzoeken.

Verzoeken om schadevergoeding

Hoe zorgvuldig dit flankerend beleid ook is en bij de totstandkoming en uitvoering ook wordt toegepast, de situatie kan zich voordoen dat flankerende maatregelen geen soelaas bieden. In dat geval kan de belanghebbende een verzoek tot schadevergoeding indienen. Dergelijke planschadeclaims kunnen pas worden ingediend nadat het reconstructieplan rechtskracht heeft gekregen.

Voor de behandeling van verzoeken om schadevergoeding is een procedure opgesteld, waarin iedereen kan lezen hoe de behandeling van het schadeverzoek plaatsvindt.

Bijlage 1 Verklaring begrippen

A- en B-gebieden A-gebieden: ‘zeer kwetsbare natuurgebieden’: gebieden die zeer gevoelig zijn voor verzuring (de kritische depositiewaarde ligt lager dan 1400 mol stikstof per ha per jaar). B-gebieden: ‘kwetsbare gebieden’: gebieden die gevoelig zijn voor verzuring (de kritische depositiewaarde ligt op of boven 1400 mol stikstof per ha per jaar). De A- en B-gebieden vormen samen de ‘kwetsbare gebieden’ zoals bedoeld in de Wet ammoniak en veehouderij.

Aandachtsgebieden landschap Gebieden waar projecten gestart worden die gericht zijn op verbetering van de landschappelijke kwaliteit.

Aanhoudingsplicht De plicht van burgemeester en wethouders om hun beslissing op een verzoek om bouwvergunning of aanlegvergunning, die niet in strijd is met het geldend bestemmingsplan, voorlopig niet te nemen (aan te houden) in afwachting van een aanpassing van dat bestemmingsplan.

Aankoopstrategieplan (ASP) Plan voor grondverwerving ten behoeve van de ecologische hoofdstructuur waarin staat welke knelpunten worden aangepakt, in welke planperiode dat gaat gebeuren en op welke wijze dat plaats zal gaan vinden.

Aardkundige waarden Verschijnselen en processen van de niet-levende natuur (geologie, reliëf, bodem, water) - al dan niet mede teweeggebracht door menselijk handelen - die een bijzondere betekenis hebben voor de mens omdat zij inzicht geven in de natuurlijke ontstaansgeschiedenis van een gebied en/of omdat zij (mede)bepalend zijn voor de identiteit en belevingswaarde van het landschap.

Aardkundig waardevolle gebieden Gebieden van provinciale of (inter)nationale betekenis, aangewezen in het Streekplan Noord-Brabant 2002, waar de natuurlijke ontstaanswijze herkenbaar is doordat aardkundige verschijnselen er nog een gave vorm hebben en/of in onderlinge samenhang voorkomen.

Agrarisch bedrijf Een bedrijf dat is gericht op het voortbrengen van producten door middel van het telen van gewassen of het houden van dieren.

Achtergronddepositie De neerslag van stoffen uit de lucht (bijvoorbeeld ammoniak of stikstofoxiden) in een bepaald gebied, waarbij de herkomst van de stoffen buiten dit gebied ligt.

Agrarisch natuurbeheer Natuurbeheer op landbouwgronden uitgevoerd door boeren gecombineerd met de agrarische bedrijfsvoering.

Agrarische hoofdstructuur (AHS) Het gebied buiten de GHS en de bebouwde kernen en infrastructuur waar de instandhouding en de versterking van de landbouw voorop staan (aangeduid in het Streekplan Noord-Brabant 2002).

Agribusiness Bedrijven die goederen en diensten leveren aan land- en tuinbouwbedrijven of zorgen voor verwerking, afzet en transport van agrarische producten van de primaire land- en tuinbouwbedrijven.

Agrotourisme Alle vormen van recreatie en toerisme op agrarische bedrijven.

Akkoord van Cork Akkoord tussen de reconstructiepartners in Noord-Brabant over het vervolg van de reconstructie/revitalisering, gesloten op 11 juli 2003.

(milieueffectrapport, MER)-Alternatief Eén van de mogelijke (sets) oplossingen in het kader van de milieueffectrapportage.

Archeologie Wetenschap van menselijke samenlevingen op grond van bodemvondsten en opgravingen.

Archeologische Monumenten Kaart (AMK) Kaart waarop alle bekende archeologische monumenten staan. Hierop staan de wettelijk beschermde archeologische terreinen, terreinen waarvoor wettelijke of planologische bescherming in voorbereiding is, en zijn de niet-wettelijke archeologische terreinen afgebeeld. Deze terreinen met bekende archeologische waarden zijn gewaardeerd op basis van kwaliteit, zeldzaamheid en contextwaarde.

Archeologische vindplaats Locatie waar zich archeologische sporen en vondsten bevinden.

Autonome ontwikkeling (AO) Ontwikkelingen die plaatsvinden zonder dat één van de alternatieven wordt uitgevoerd en waartoe al wel besloten is.

Bebouwing Eén of meerdere bouwwerken.

Bebouwingscluster Een vlakvormige verzameling van gebouwen in het buitengebied.

Bebouwingsconcentratie Een kernrandzone, bebouwingslint of bebouwingscluster.

Bebouwingslint Een lijnvormige verzameling van gebouwen langs een weg in het buitengebied, doorgaans dubbelzijdig aanwezig, met geringe afstanden tussen de bouwkvelds, veelal met een historisch gegroeide menging van kleinschalige buitengebied- en niet-buitengebiedfuncties.

Beeldkwaliteitsplan Een plan, opgesteld als aanvulling op het ruimtelijke plan dat zich doorgaans vooral richt op functionele kwaliteiten, dat de na te streven beeldkwaliteit beschreven. Dat gebeurt onder meer door aan te geven op welke ruimtelijke kenmerken van landschap en bebouwing en landschappelijke structuren en elementen moet worden ingespeeld en welke streefbeelden daarbij gelden.

Beheersovereenkomst Overeenkomst die een grondeigenaar en de overheid afsluiten om in de overeenkomstig aangewezen gebieden het beheer van een bepaald grondoppervlak aan te passen ten gunste van de natuur. De grondeigenaar krijgt hiervoor een financiële vergoeding.

(milieueffectrapportage, m.e.r.)-beoordelingskader Set van toetsingscriteria op basis waarvan het plan beoordeeld wordt op (milieu-) effecten.

Bevoegd gezag Het orgaan dat bevoegd is ter zake besluiten te nemen in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Bij bijvoorbeeld een bestemmingsplan is het bevoegd gezag de gemeente, bij een Streekplan is dat de provincie.

Biologische landbouw Gecertificeerde vorm van landbouw waarbij zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van korte gesloten kringlopen en natuurlijk evenwicht. Daarom wordt er geen gebruikgemaakt van kunstmest en chemische bestrijdingsmiddelen. Belangrijke elementen zijn een goede mineralenbeheersing, een ruime vruchtwisseling, een goede bodemvruchtbaarheid, het gebruik van resistente gewassen en mechanische onkruidbestrijding. Er is ook veel aandacht voor het welzijn van dieren.

Blauw knooppunt Een blauw knooppunt bevindt zich op de overgang tussen twee deelstroomgebieden. Ter plaatse van een blauw knooppunt dient de kwaliteit van het water te voldoen aan de eisen die door het benedenstrooms gelegen gebied gesteld worden.

Bodemarchief De archeologische informatie die in de bodem aanwezig is. Deze informatie is de weerslag van menselijke activiteiten in het verleden.

Bouwblok Een in een bestemmingsplan vastgelegde ruimtelijke eenheid, waarbinnen de bebouwing ten behoeve van een bestemming moet worden geconcentreerd.

Bouwblok op maat Het bouwblok op maat principe gaat uit van de normaal te voorziene ontwikkelingsmogelijkheden binnen een planperiode met een afweging naar de kwaliteiten van het omliggend gebied en de concrete bedrijfseconomische omstandigheden. Hierbij worden de bestaande bebouwing en voorzieningen vervat in een bouwvlak, wordt rekening gehouden met een uitbreiding van ca 15%

Bouwrecht Een rechtstreeks – zonder vrijstellings- of wijzigingsprocedure – aan een bestemmingsplan c.q. een daarbinnen opgenomen bouwvlak te ontfanen recht om bebouwing te mogen oprichten, uitgezonderd omschakeling.

Bouwwerk Elke constructie van enige omvang, van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct, hetzij indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.

Brongebieden Het water in dit gebied stroomt het gehele jaar langzaam, maar gestaag naar een beek. Deze gebieden zijn belangrijk voor de basisafvoer van beken.

Bufferzone Beschermingszone rond kwetsbare gebieden, bijvoorbeeld ter voorkoming van vervuiling van het grondwater in waterwingebieden.

Chemische luchtwater Luchtzuiveringssysteem (kolommen met vloeistof) waardoorheen stallucht wordt geleid voordat het naar buiten wordt geblazen. Een chemische water verwijdert ammoniak (95 % of meer) uit de stallucht door deze te binden aan een zuur, meestal zwavelzuur.

Commissie voor de milieueffectrapportage Onafhankelijke commissie die het bevoegd gezag adviseert over de richtlijnen voor de inhoud van het milieueffectrapport en de kwaliteit ervan.

Compenserende maatregel Maatregel om de nadelige gevolgen van een ingreep voor de natuur, het milieu of het watersysteem te compenseren.

Cultuurhistorie De overblijfselen van de geschiedenis van de door de mens gemaakte en beïnvloede leefomgeving.

Depositie Neerslag van stoffen (zoals ammoniak) uit de lucht op een bepaald gebied.

Diffuse bronnen Een bron van verontreiniging die niet eenduidig op een bepaalde plek zijn oorsprong heeft, maar over een groter gebied plaatsvindt. Voorbeelden zijn verontreinigingen afkomstig uit de landbouw en het verkeer die via atmosferische depositie en uit- en/of afspoeling van gronden het grond- en oppervlaktewater bereiken.

Doelenboom Schematisch overzicht van de rangorde van hogere beleidsdoelen, plandoelen, maatregelen en randvoorwaarden. Een doelenboom beschrijft een toekomstige situatie die ontstaat ná het oplossen van de geïdentificeerde problemen, identificeert en beschrijft de hiërarchie in doelstellingen, en visualiseert de oorzaak-gevolg relaties in diagramvorm.

Droogteschade Derving van inkomsten ten gevolge van een lagere gewasproductie door een tekort aan water in de land- en tuinbouw.

Dorpsontwikkelingsplan Ontwikkelingsplan voor een dorp, opgesteld met alle betrokkenen (inwoners, gemeente, bedrijfsleven) waarin aandacht wordt besteed aan ruimtelijke, sociale en economische en/of leefbaarheidsaspecten. Naast een visie zijn in het plan ook nadrukkelijk projecten opgenomen.

Duurzame locatie intensieve veehouderij Een bestaand agrarisch bouwblok met een zodanige ligging dat het zowel vanuit milieu-oogpunt (ammoniak, stank en dergelijke) als vanuit ruimtelijk oogpunt (natuur, landschap en dergelijke) verantwoord is om te laten groeien tot een bouwblok van maximaal 2,5 hectaren voor een intensieve veehouderij.

Duurzame productie Productie die bij voortzetting ook in de toekomst rendabel is en geen problemen oplevert voor het milieu.

Duurzame projectlocatie intensieve veehouderij Een locatie met een zodanige ligging dat het zowel vanuit milieuoogpunt als ruimtelijk oogpunt verantwoord is om er enkele bouwblokken voor intensieve veehouderijen te projecteren. Op een duurzame projectlocatie is nieuwvestiging dus mogelijk. De omvang van een duurzame projectlocatie ligt in de orde van grootte van 10 ha.

Ecologische hoofdstructuur (EHS) Samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden.

Ecologische verbindingzone (EVZ) Zone die dienst doet als migratieroute voor planten en dieren tussen verschillende natuurgebieden. Aanleg van verbindingzones heeft als doel barrières tussen deze gebieden op te heffen. De zone moet zowel in kwalitatief als in kwantitatief opzicht zijn ingericht en beheerd volgens de eisen van de doelsoorten.

Economische drager (Cluster van) economische activiteit die een bijdrage levert aan de versterking van de structuur in een gebied.

Emissie Het in de lucht brengen van stoffen (zoals ammoniak) vanuit een bepaalde bron.

Extensieve recreatie Recreatie met weinig dynamiek die nauwelijks druk uitoefent op de omgeving. Bijvoorbeeld wandelen, fietsen en natuurkamperen. Er zijn weinig of geen gebouwen nodig en het aantal recreanten (per tijdseenheid of oppervlakte-eenheid) is beperkt.

Externe effecten Veranderingen of invloeden die optreden buiten het gebied waar een concrete ingreep of activiteit plaatsvindt.

Fasering Het indelen van de reconstructiedoelen in elkaar opvolgende fasen.

Flankerend beleid Beleid omvattende een breed pakket aan maatregelen voor diegene die nadelige consequenties ondervinden als gevolg van de vaststelling en uitvoering van het reconstructieplan.

Gebiedsvreemd water Van elders aangevoerd water met een afwijkende samenstelling.

Gedeputeerde Staten (GS) Het dagelijks bestuur van de provincie bestaande uit zeven gedeputeerden en de Commissaris van de Koningin.

Generiek beleid Algemeen geldend beleid.

Geomorfologie Wetenschap die de natuurlijke vorm van het landschap bestudeert, zoals die ontstaan is door geologische processen en eventueel beïnvloed is door menselijk handelen.

Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR) Gewenste toestand van het grondwater en het oppervlaktewater voor elke (gebruiks)functie in een begrensde gebied vastgesteld na integrale ruimtelijke afweging.

Gradiënt Verloop in de ruimte, bijvoorbeeld van nat naar droog, van hoog naar laag of van voedselrijk naar voedselarm.

Groenblauwe diensten Extra maatregelen of beheer dat boeren of particulieren uitvoeren ter realisering van natuur-, landschaps-, milieu- en waterdoelstellingen.

Groenblauwe dooradering Een vlechtwerk van landschapselementen (watergangen met oevers, moerasjes en poelen, brede bermen, kleine bosperceeltjes en paden) in het agrarisch cultuurlandschap.

Groene hoofdstructuur (GHS) Een samenhangend netwerk van alle natuur- en bosgebieden, landbouwgebieden en andere gebieden met bijzondere natuurwaarden en landbouwgebieden die bijzondere potenties hebben voor de ontwikkeling van natuurwaarden (aangeduid in het Streekplan Noord-Brabant 2002).

Groene rivier Een binnen een dijkkringgebied gelegen, aan weerszijden bedijkte strook land met agrarische en waterstaatkundige bestemming, die tijdens hoogwatersituaties dienst kan doen als waterafleidingskanaal om de wettelijke veiligheid tegen overstromen te kunnen waarborgen.

Grondgebonden teelten Teelten die in de volle grond plaatsvinden. Grondgebonden teelten zijn in ieder geval: akkerbouw, fruitteelt en vollegrondstuinbouw en vormen van boomteelt waarbij de bomen rechtstreeks in de grond zijn geplant.

Grondgebonden agrarisch bedrijf Een agrarisch bedrijf waarvan de productie geheel of in overwegende mate afhankelijk is van het voortbrengend vermogen van onbebouwde grond in de directe omgeving van het bedrijf. Grondgebonden bedrijven zijn in ieder geval: akkerbouw-, fruitteelt- en vollegrondstuinbouwbedrijven en boomteeltbedrijven, waarvan de bomen rechtstreeks in de grond zijn geplant. Melkveebedrijven zijn doorgaans ook grondgebonden.

Grootvee eenheid (GVE) Het aantal GVE op een bedrijf is de optelsom van het aantal landbouwdieren op het bedrijf omgerekend naar de fosfaatproductie van één melkkoel.

Habitat Leefgebied van planten of dieren.

Habitatrichtlijn(gebied) De Habitatrichtlijn is een EU-richtlijn die zich richt op het waarborgen van de biologische diversiteit door het instandhouden van natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna op het Europese grondgebied. Het betreft zowel de bescherming van gebieden als soorten. Een Habitatrichtlijngebied is een gebied dat aan de criteria van deze EU-richtlijn voldoet en daarom beschermd dient te worden.

Handhaving Het door toezicht en het toepassen van (of dreigen met) bestuur(srechtelijke, strafrechtelijke of privaatrechtelijke middelen bereiken dat de algemeen geldende rechtsregels en individueel geldende voorschriften worden nageleefd. Handhaving bestaat uit toezicht, opsporing en sanctionerend optreden.

Hervestiging van een agrarisch bedrijf Het verplaatsen van een bestaand agrarisch bedrijf van het ene agrarisch bouwblok naar een ander agrarisch bouwblok.

Huiskavel Kavel waarop de bedrijfsgebouwen staan.

Hydrologie De leer van het voorkomen, het gedrag en de chemische en fysische eigenschappen van water in al zijn verschijningsvormen op en beneden het aardoppervlak.

Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) Kaart met een driedeling in gebieden met hoge, gemiddelde en lage archeologische waarden. Deze waarden geven aan of de kans op het aantreffen van archeologische (*nog niet bekende*) belangrijke vindplaatsen groot, gemiddeld of klein is.

Infiltratie Het doorsijpelen van water door de bodem naar het grondwater (ook wel inzijging of wegzijging genoemd).

Ingreep-effectrelatie Relatie tussen een bepaalde ingreep en het daaruit volgende effect. Op grond van ingreep-effectrelaties kunnen binnen bepaalde marges voorspellingen worden gedaan over het effect van nieuwe ingrepen.

Inplaatsing Het toestaan van voortzetting van landbouwbedrijvigheid in het betreffende gebied door een bedrijf dat elders moet beëindigen.

Integrale zonerings Gebiedsdekkende indeling van het reconstructiegebied in drie zones, te weten landbouwontwikkelings-, verwevings- en extensiveringsgebieden.

Landbouwontwikkelingsgebied Ruimtelijk begrensd gedeelte van een reconstructiegebied met het primaat landbouw dat geheel of gedeeltelijk voorziet, of in het kader van de reconstructie zal voorzien, in de mogelijkheid tot uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van intensieve veehouderij.

Verwevingsgebied Ruimtelijk begrensd gedeelte van een reconstructiegebied, gericht op verweving van landbouw, wonen en natuur. Hervestiging of uitbreiding van intensieve veehouderij is mogelijk mits de ruimtelijke kwaliteit of functies van het gebied zich daar niet tegen verzetten.

Extensiveringsgebied Ruimtelijk begrensd gedeelte van een reconstructiegebied met het primaat natuur of overig, waar uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van in ieder geval intensieve veehouderij onmogelijk is of in het kader van de reconstructie onmogelijk zal worden gemaakt.

Intensief recreatief gebied (Legenda-eenheid van de themakaart recreatie) Gebied waar ruimte wordt gebo-

den voor de nieuwvestiging van kleinschalige of verdere ontwikkeling van (groot- of kleinschalige) intensieve toeristisch-recreatieve bedrijven en voorzieningen, indien de randvoorwaarden (Afsprakenkader Recreatie Streekplan) dit toelaten.

Intensieve veehouderij Een niet-grondgebonden agrarisch bedrijf waarin het houden van vee of pluimvee de hoofdzaak is. Onder intensieve veehouderijen worden tevens nertsenhouderijen verstaan.

Intermediaire gebieden Gebieden waar afwisselend kwel en infiltratie optreedt.

Kansrijk extensief recreatief landelijk gebied (Legenda-eenheid van de themakaart recreatie) In recreatief opzicht kansrijke gebieden voor kleinschalige extensieve bedrijven, voor recreatief medegebruik, extensieve waterrecreatie en verschillende routestructuren.

Kapitaalintensieve functies Functies die om hoge investeringskosten per m² vragen zoals woonwijken, bedrijventerreinen, vestigingsgebieden voor de glastuinbouw, landbouwontwikkelingsgebieden, projectlocaties voor de intensieve veehouderij en grote recreatiecomplexen.

Kapitaalintensieve ontwikkelingen Ontwikkeling van kapitaalintensieve functies: ontwikkelingen waarvoor grote investeringen worden gedaan en die een concentratie van kapitaal (mensen, bedrijvigheid, materiaal) tot gevolg hebben.

Kavelruil Het op meer praktische en efficiënte wijze verdelen van het grondeigendom van verschillende eigenaren.

Kerngebieden (van de ecologische hoofdstructuur) Kerngebieden bestaan uit natuurterreinen, landgoederen, bossen, grote wateren en waardevolle agrarische cultuurlandschappen. Ze zijn minimaal 250 hectare groot. Het zijn gebieden met al bestaande bijzondere ecologische waarden van nationale en/of internationale betekenis. Het beleid voor de kerngebieden is gericht op behoud en verdere ontwikkeling van de aanwezige natuurwaarden.

Kernrandzone Een overgangszone tussen de bebouwde kom en het buitengebied met daarin relatief veel bebouwing op korte afstand van elkaar en met een ondergeschikte en /of afnemende agrarische functie.

Ketenbeheer Het zodanig beheer van de keten grondstof-productie-gebruik-verwijdering dat er zo weinig mogelijk grondstoffen worden verspild en er zo min mogelijk emissies plaatsvinden.

Koopmansgelden Gelden, beschikbaar gesteld door het Rijk op advies van de Commissie Koopmans, ten behoeve van een lagere veebezetting en daarmee minder milieubelasting in en rond kwetsbare natuurgebieden en drinkwaterwinningen.

Kwel Opwaarts gerichte grondwaterstroming.

Kwetsbaar gebied Voor verzuring gevoelig gebied conform de Interimwet ammoniak en veehouderij, dat onderdeel uitmaakt van de ecologische hoofdstructuur.

Lagenbenadering Werkwijze om ruimtelijke keuzen meer in relatie te brengen met de onderste lagen. Water, bodem, landschap en hiermee verweven natuur- en cultuurhistorische waarden zijn structurerend voor het ruimtegebruik. Het grote belang van deze onderste laag hangt samen met de lange reproductietijd en de daarmee samenhangende onvervangbaarheid en de mate van uniciteit van deze waarden en systemen. Ook de tweede laag, de infrastructuur, is steeds meer sturend voor de functies wonen en werken. De derde en bovenste laag bestaat uit het ruimtegebruik voor wonen, werken, landbouw en recreatie. Dit ruimtegebruik moet worden afgestemd op de onderste twee lagen.

Landelijke regio Deel van Brabant dat niet in de stedelijke regio's ligt. In de landelijke regio's is beperkt ruimte voor woningbouw en bedrijven. Het voorkomen van verdere aantasting van het buitengebied staat centraal.

Landgoed (Nieuw) Een functionele eenheid, bestaande uit bos of andere natuur al dan niet met agrarische gronden met een productiedoelstelling. Vormen van bos- en landbouw kunnen onderdeel uitmaken van de bedrijfsvoering. Het geheel omvat minimaal tien hectaren grond en is (voor tenminste 90 %) openbaar toegankelijk. Op het landgoed staat en woonhuis met tuin van allure en uitstraling. Als ruimtelijk kenmerk geldt dat er een raamwerk van wegen, waterlopen, lanen en singels is, waarbinnen de verschillende ruimtegebruikvormen zijn gerangschikt. Het geheel is een ecologische, economische en esthetische eenheid waarvan de invulling is geïnspireerd door het omringende landschap, de cultuurhistorie en de bodemgesteldheid.

Landinrichting Instrument voor het inrichten van de ruimte in het landelijk gebied voor de functies die het gebied vervult (landbouw, natuur, recreatie, verkeer, landschap).

Landinrichtingswet Een Rijksregeling (of wet in formele zin) die dient tot het verbeteren van de inrichting van het landelijk gebied.

Landschap De waarneembare ruimtelijke verschijningsvorm van het aardoppervlak die wordt bepaald door de onderlinge samenhang en wederzijdse beïnvloeding van de factoren reliëf, bodem, water, klimaat, flora en fauna als-

mede de wisselwerking met de mens.

Landschappelijke inpassing een zodanige vormgeving en inpassing dat deze optimaal is afgestemd op bestaande dan wel nog te ontwikkelen ruimtelijke, natuurlijke en cultuurhistorische landschapskwaliteiten.

Landschapscamping Campings met maximaal zestig kampeerplaatsen met een beperkte dichtheid, op grond die aan de landbouw onttrokken is en aansluit bij bestaande of voormalige (agrarische) bouwblokken. De gemiddelde grootte van een standplaats is bruto minimaal 300 m². Bij de inrichting van dergelijke campings moeten de natuur- en landschapswaarden worden verhoogd door een passende, robuuste en duurzame beplanting op en rond het kampeerterrein. De oppervlakte voor de nieuwe natuur dient ten minste drie maal zo groot te zijn als de oppervlakte voor de standplaatsen.

Landschapsecologische zone Een structurerende groene bufferzone tussen twee stedelijke kernen in een stedelijke regio. Deze bestaat uit een combinatie van gebieden voor de grondgebonden landbouw, de natuur en de recreatie. De zone heeft een verbindende functie voor aangrenzende landelijke regio's, zowel in landschappelijk als in ecologisch opzicht.

Leefgebied kwetsbare soorten Landbouwgronden en andere gronden - met name defensieterreinen - waarop zeldzame planten of dieren voorkomen die hoge eisen stellen aan de inrichting en het gebruik van hun omgeving, of waarop het voorkomen van zulke planten of dieren wordt nagestreefd.

Leefmilieuverordening Verordening die betrekking heeft op een gebied dat in hoofdzaak wordt gebruikt voor bewoning, het midden- en kleinbedrijf of kantoren of voor een samenstel van twee of meer van deze doeleinden. De verordening strekt tot wering van dreigende en tot stuiting van reeds ingetreden achteruitgang van de woon- en werk-omstandigheden en het uiterlijk aanzien van het betreffende gebied. Ter verwezenlijking van dit doel kunnen voorschriften worden gegeven ten aanzien van op te richten of door verbouwing tot stand te brengen bouwwerken en de toelaatbaarheid van werken (geen bouwwerken) en werkzaamheden voor het gebruik van gronden en opstallen.

Meander Natuurlijk bochtig verloop van een beek, kreek of rivier.

Meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) Alternatief waarbij de best bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu zijn toegepast.

Mestbewerking Behandelen van dierlijke mest, zodat deze beter als mest kan worden gebruikt, of voor andere functies geschikt wordt (i.t.t. mestverwerking). De mest ondergaat een fysieke verandering, waarbij het totaal aan elementen in de meststoffen behouden blijft.

Mestvarkeneenheid (mve) Meeteenheid waarin stankproductie van veehouderijbedrijven en van opslag en aanwending van mest wordt uitgedrukt.

Mestverwerking Het proces om (drijf)mest af te breken door o.a. mestvergisting, om te zetten in nieuwe, bruikbare producten zoals energie uit biomassa, of te bewerken tot kwalitatief hoogwaardige meststoffen (mestbewerking).

Milieueffectrapportage (m.e.r.) Een milieueffectrapportage is procedure die dient als hulpmiddel voor de overheid bij de besluitvorming. de procedure bestaat uit het maken, beoordelen en gebruiken van een milieueffectrapport en het achteraf evalueren van de milieugevolgen die samenhangen met de uitvoering van een mede op basis van het milieueffectrapport genomen besluit.

Mineralenaangiftesysteem (MINAS) Sinds 1998 verplicht systeem voor mineralenboekhouding waarmee de mineralenstromen op een agrarisch bedrijf in beeld kunnen worden gebracht. Hierbij gaat het om fosfaat en stikstof.

Mitigerende maatregel Maatregel om de nadelige gevolgen van de voorgenomen activiteit voor het milieu te voorkomen of te beperken.

Monitoring Metingen waarmee de ontwikkelingen in het milieu worden gevolgd.

Natuurbeschermingswetgebied Met deze term wordt de verzameling van Natuurmonumenten en Staatsnatuurmonumenten bedoeld.

Natuurdoeltype Een nagestreefde combinatie van abiotische en biotische kenmerken. Abiotische kenmerken bestaan onder meer uit bodem, reliëf, voedingstoestand, hydrologie, erosie en sedimentatie. Biotische kenmerken bestaan uit soorten en soortencombinaties met bijbehorende processen als primaire productie, herbivorie en predatie.

Natuurmonument Op grond van de Natuurbeschermingswet zijn door het ministerie van LNV natuurgebieden aangewezen als Natuurmonument of Staatsnatuurmonument. Natuurmonumenten zijn terreinen en wateren, welke van algemeen belang zijn uit een oogpunt van natuurschoon of om hun natuurwetenschappelijke betekenis.

Natuurontwikkeling Het scheppen van zodanige omstandigheden dat natuurlijke ecosystemen zich kunnen ontwikkelen.

Natuurontwikkelingsgebieden Natuurontwikkelingsgebieden zijn gebieden met goede mogelijkheden voor het ontwikkelen van natuurwaarden, van nationale en/of internationale betekenis. In deze gebieden ligt veel sterker dan in kerngebieden het accent op wijziging van het grondgebruik en herinrichting.

Natuurparels Zogenaamde begeleidnatuurlijke eenheden en de daarbuiten gelegen bos- en natuurgebieden die bijzondere natuurwaarden hebben vanwege specifieke omstandigheden van de bodem of het (grond)water.

Nevenactiviteiten Het ontplooiën van activiteiten op een agrarisch bouwblok die niet rechtstreeks de uitoefening van de agrarische bedrijfsvoering betreffen.

Niet-grondgebonden agrarisch bedrijf Een agrarisch bedrijf waarvan de productie niet in overwegende mate afhankelijk is van het voortbrengend vermogen van onbebouwde grond in de directe omgeving van het bedrijf. Niet-grondgebonden bedrijven zijn in ieder geval: intensieve veehouderijen, glastuinbouwbedrijven en gebouwgebonden teeltbedrijven en kwekerijen, zoals champignonenteeltbedrijven, witlofkwekerijen, sommige viskwekerijen en sommige wormenkwekerijen.

Niet-grondgebonden teelten Productiewijze waarin de teelt niet in overwegende mate afhankelijk is van het voortbrengend vermogen van onbebouwde grond.

Nieuwvestiging van een agrarisch bedrijf De projectie van een agrarisch bouwblok op een locatie die volgens het ter plaatse geldende bestemmingsplan niet is voorzien van een bouwblok.

Nulalternatief Alternatief waarbij wordt uitgegaan van de bestaande situatie. Dit alternatief dient als referentiekader voor de effectbeschrijvingen van alle alternatieven in het milieueffectrapport.

Omgevingskwaliteit Omgevingskwaliteit is het samenhangende systeem van water, milieu-, natuur- en landschapskwaliteit.

Omschakeling van een agrarisch bedrijf Het geheel of gedeeltelijk overstappen van de ene agrarische bedrijfsvorm in een andere agrarische bedrijfsvorm danwel het overstappen van een niet-agrarisch gebruik in een agrarische bedrijfsvorm.

Ontsnippering Het terugdringen van de versnippering van natuurgebieden.

Ontstening Het terugdringen van aantal en/of volume aan gebouwen in het buitengebied.

Overig landelijk gebied (Legenda-eenheid van de themakaart recreatie) Gebieden die geen bijzondere aanduiding hebben omdat ze vanuit toeristisch-recreatieve optiek minder aantrekkelijk en kansrijk zijn.

Overstort Punt waar het rioolstelsel op het oppervlaktewater loost.

Particulier natuurbeheer Het beheren van gronden als natuur, uitgevoerd door particulieren (agrariërs of privépersonen).

Piekafvoer Extreem hoge afvoer.

Plangebied Het gebied waarop het plan betrekking heeft.

Planperiode De reconstructie heeft een duur van 12 jaar, verdeeld over drie planperiodes. De eerste periode is van 2005 tot 2008, de tweede is van 2009 tot 2012, de derde is van 2013 tot 2016.

Planologische doorwerking (in de zin van artikel 27 Reconstructiewet) De verplichte formele vertaling van normen en beleid geformuleerd in het reconstructieplan, in het Streekplan of in gemeentelijke bestemmingsplannen, voor gebieden, aangewezen in het reconstructieplan. Dit betekent dat voornoemde normen en beleid vanaf bekendmaking van het reconstructieplan gelden alsof zij opgenomen zijn in het streek- of bestemmingsplan.

Plattelandsonontwikkeling Het geheel aan activiteiten en beleidsimpulsen dat leidt tot nieuwe ontwikkelingen in het landelijk gebied (zoals nevenfuncties en verbrede landbouw, hergebruik van voormalige bedrijfslocaties) met als doel een vitaal en leefbaar platteland te behouden en een bijdrage te leveren aan de ruimtelijke kwaliteit en identiteit van het landelijk gebied.

Product-Markt-Combinatie (PMC) Productielijn waarin (wisselende) netwerken van partijen vraaggericht produceren. Innovatieve PMC's kunnen de basis vormen voor het genereren van economische initiatieven en vernieuwingen.

Projectlocatie Zie duurzame projectlocatie.

Projectlocatiegebied recreatie (Legenda-eenheid van de themakaart recreatie) Gebied waar een clustering mogelijk is van grootschalige en kleinschalige verblijfsrecreatieve bedrijven, dagattracties, intensieve watersportlocaties, intensieve toeristisch-recreatieve voorzieningen en openluchtrecreatiegebieden, indien de randvoorwaarden

(Afsprakenkader Recreatie Streekplan) dit toelaten. Er is ruimte voor (incidentele) nieuwvestiging van zowel grootschalige verblijfsaccommodaties, dagattracties en dagrecreatieve voorzieningen als kleinschalige bedrijven en voorzieningen. De gebieden op de kaart zijn veelal zoeklocaties. Dit gezien het feit dat er nog geen volledige planologische afweging heeft plaatsgevonden met betrekking tot deze locaties.

Projectvestigingslocatie Duurzame projectlocatie, maar geschikt te maken voor het gebundeld vestigen van meerdere individuele bedrijven op één locatie. Deze bundeling kan naast voordelen voor de omgevingskwaliteit ook financiële voordelen voor de bedrijven met zich meebrengen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van gezamenlijke voorzieningen

Provinciale staten (PS) Het algemeen bestuur van de provincie, bestaande uit 79 leden.

Publiek- Private samenwerking (PPS) Samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven.

Puntbron Een bron van geconcentreerde lozingen van verontreinigende stoffen.

Reconstructie zandgronden Samenhangende aanpak van de opeenstapeling van problemen in de concentratiegebieden door intensieve veehouderij, met brede doelstellingen op het gebied van onder meer milieu, water en economie.

Reconstructiewet Concentratiegebieden Een Rijksregeling met als doel het bevorderen van een goede ruimtelijke structuur en van een goed (sociaal) economisch klimaat in de concentratiegebieden.

Recreatieve poort (Legenda-eenheid van de themakaart recreatie) Vormt de toegang tot een natuur- en bosgebied met ruime parkeermogelijkheden, een horecavoorziening en informatie over het gebied.

Referentie Vergelijking (-smaatstaf).

Regionale natuur- en landschapseenheid (RNLE) De kern van een regionale natuur- en landschapseenheid wordt gevormd door bestaande bos- en natuurgebieden, de zogeheten 'begeleid natuurlijke eenheden'. Rondom deze eenheden zijn kleine natuur- en landbouwgebieden als buffer opgenomen. Hierbij is met name gelet op de hydrologische en landschappelijke samenhang. De hoofddoelstelling van een regionale natuur- en landschapseenheid is de bescherming en ontwikkeling van hydrologische, natuur-, landschap- en cultuurhistorische waarden.

Retentie van water Het vasthouden van water met als doel piekafvoeren af te vlakken.

Revitalisering Proces met als doel verschillende problemen op het gebied van de veterinaire kwetsbaarheid, natuur, landschap, milieu en ruimtelijke kwaliteit integraal aan te pakken. Hierbij gaat het in Noord-Brabant om in totaal 9 gebieden (7 reconstructiegebieden en de 2 revitaliseringsgebieden Wijde Biesbosch en Brabantse Delta).

Rivierverruiming Het vergroten van de bergings- en afvoercapaciteit van de rivieren door het verbreden of verlagen van uiterwaarden en de inzet van waterbergings- en retentiegebieden.

Robuuste ecologische verbindingzone (REV) Robuuste lijnvormige natuur dat twee natuurkernen verbindt.

Stankcirkel Denkbeeldige cirkel van rond een veehouderij (de stankbron). Het is een hulpmiddel bij de beoordeling van aanvaardbare stankhinder door veehouderijen en geeft de afstand aan die aanwezig moet zijn tussen een veehouderij en een stankgevoelig object. De afstand is afhankelijk van het vergunde aantal dieren en de categorie waar het voor stank gevoelige object in ligt (I t/m IV).

Startnotitie Het document waarmee de procedure van de milieueffectrapportage start. Het biedt op hoofdlijnen informatie over de aanleiding, het doel en het verloop van de procedure. Via inspraak op de Startnotitie wordt aan betrokkenen en wettelijke adviseurs gevraagd welke aspecten in het milieueffectrapport onderzocht moeten worden en welke mogelijke alternatieven zij relevant achten.

Stedelijke regio's Ruimtelijk samenhangende, verstedelijkte gebieden waarbinnen mogelijkheden liggen voor verdere verstedelijking.

Stedelijk uitloopgebied (Legenda-eenheid van de themakaart recreatie) Multifunctionele gebruiksgebieden in de stadsrandzones van de grotere kernen. In deze gebieden is sprake van een gevarieerde ruimtelijke structuur en een eveneens gevarieerd (extensief en intensief) recreatief gebruik van de ruimte. Stedelijke uitloopgebieden kunnen bestaan uit parken, bos- en natuurgebieden, landbouwgebieden, gebieden met struinnatuur, openluchtrecreatiegebieden en landgoederen.

Streefbeeld Wensbeeld en bijbehorende doelstellingen, die aangeven hoe een gebied er in de toekomst in grote lijnen uit zou moeten zien.

Stiltegebied Gebieden die aangewezen zijn op basis van de Provinciale Milieuverordening waar de doelstelling is om de huidige geluidsbelasting van het betreffende gebied ten minste niet te laten toenemen.

Stroomgebied Gebied waaruit het afstromende water uiteindelijk door één bepaalde waterloop wordt afgevoerd.

Studiegebied Gebied waarin effecten van een ingreep optreden. In dit geval het gebied waarin effecten van het reconstructieplan optreden.

Teeltondersteunende voorzieningen Voorziening in, op of boven de grond die door agrarische bedrijven met plantaardige teelten wordt gebruikt om de productie onder meer gecontroleerde omstandigheden te laten plaatsvinden. Er zijn verschillende soorten van teeltondersteunende voorzieningen te onderscheiden naar hoogte en mate van tijdelijkheid. Voorbeelden zijn aardbeiteelttafels, afdekfolies, anti-worteldoek, boomteelthekken, hagelnetten, insectengaas, plastic tunnels, ondersteunende kassen, schaduwhallen, vraatnetten, regenkappen, (semi)permanente vloerverhardingen (potcultures).

Uitbreiding Onder uitbreiding van een agrarisch bedrijf wordt verstaan een vergroting van het bestaande bouwblok.

Uitplaatsing Het beëindigen van landbouwbedrijvigheid in het betreffende gebied en het voortzetten van het bedrijf elders.

Uitspoelingsgevoelige grond Grond die zowel voedingsstoffen als vervuilingen moeilijk in de bodem kan vasthouden waardoor ze gemakkelijk uitspoelen naar het grondwater.

Uitwerkingsplan Uitwerking van het reconstructieplan met inachtneming van de in het plan vervatte regels.

Varkensvrije zones (VVZ) Ruimtelijk begrensd gedeelte van een verwevings- of extensiveringsgebied dat vrij is van varkensbedrijven of in het kader van de reconstructie vrij zal worden gemaakt van varkensbedrijven.

Verbrede landbouw Het ontplooiën van activiteiten op een agrarisch bouwblok, die ruimtelijk inpasbaar zijn en verbonden zijn aan de bestaande en te behouden agrarische bedrijfsvoering.

Verdroging Alle nadelige effecten voor natuurwaarden als gevolg van structureel lagere dan gewenste grond- en/of oppervlaktewaterstanden door menselijk ingrijpen. In landbouwgebieden kan door te lage grondwaterstanden sprake zijn van opbrengstderiving, maar in dat geval wordt gesproken van droogteschade.

Vermesting De belasting van natuurgebieden, grond- en oppervlaktewater door de meststoffen nitraat, stikstof en fosfaat.

Vernatting Structureel verhogen van de grond- en/of oppervlaktewaterstanden.

Versnippering Proces in het landschap waarbij eerder aaneengesloten natuurgebieden worden verkleind en de onderlinge afstand tussen deze gebieden wordt vergroot (als gevolg van bijvoorbeeld intensieve landbouw en aanleg van infrastructurele werken).

Verstening Ongewenste (verspreide) bebouwing in het landelijk gebied.

Verstoring Het verstoren van natuurwaarden bijvoorbeeld door recreatieve druk, betreding, licht- en geluidhinder.

Verzuring Het zuurder worden van water en bodem door depositie van ammoniak, stikstofoxiden en zwaveldioxide.

Verzuringgevoelige grond Podzolgrond, enkeerdgrond, kalkloze zandgrond, zandbrikgrond, veengrond en moerige grond met een zanddek of veenkoloniaal dek, keileemgrond, stenige grond of een associatie van twee of meer bodemtypen waarvan ten minste één van de in het voorgaande genoemde bodemtypen deel uitmaakt. Een opsomming van deze bodemtypen is opgenomen in bijlage 1 van de Interimwet ammoniak en veehouderij.

Veterinaire veiligheid Een structuur van de sector die erop gericht is een zo hoog mogelijke diergezondheid te waarborgen.

Vogelrichtlijngebied De Vogelrichtlijn is een EU-richtlijn die zich richt op de instandhouding van alle in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied. Dit gebeurt door zowel de bescherming van gebieden (SPA's: speciale beschermingszones) als de bescherming van soorten. Een Vogelrichtlijngebied is een gebied dat aan de criteria van deze EU-richtlijn voldoet en daarom beschermd dient te worden.

Voorlopige reserveringsgebieden 2050 Gebieden die - met de huidige kennis en vooruitlopend op het definitieve waterbergingsplan - gezien worden als de benodigde oppervlakte voor de wateropgave tot 2050. In deze gebieden worden grootschalige kapitaalintensieve ontwikkelingen tegengegaan op basis van een watertoets. De voorlopige reserveringsgebieden 2050 zijn een indikking van de in het Streekplan opgenomen gebieden.

Voormalige agrarische bedrijfslocatie Een agrarisch of niet-agrarisch bouwblok waarop in het verleden een agrarisch bedrijf werd uitgeoefend, waarvan de bedrijfsgebouwen nog geheel of gedeeltelijk bestaan.

Waterbergingsgebied Gebied waar, in tijden van overvloedige neerslag, water tijdelijk vastgehouden kan worden.

Waterconservering Het zo lang mogelijk vasthouden van water in de bodem ter bestijding van verdroging en het voorkomen van droogteschade.

Waterdoelen Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR).

Waterhuishouding De wijze waarop water in een bepaald gebied wordt opgenomen, zich verplaatst, gebruikt, verbruikt en afgevoerd wordt.

Waterkwaliteit De chemische en biologische kwaliteit van water.

Warteroets Het hele proces van vroegtijdig informeren, adviseren, afwegen en uiteindelijk beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten (veiligheid, wateroverlast, waterkwaliteit, verdroging) in ruimtelijke plannen en besluiten.

Wijstgronden Kwelverschijnselen langs de Peelrandbreuk door slechte doorlatendheid.

Zoekgebied projectlocatie recreatie Zie Projectlocatiegebied recreatie.

Zoekgebied rivierverruiming Gebieden waarbinnen gezocht kan worden naar geschikte plekken voor rivierverruiming in het kader van de Rijksbeleidslijn Ruimte voor de Rivier.

Zorgboerderij (Voormalig) agrarisch bedrijf dat zorg aanbiedt, zoals kinderopvang of gehandicaptenzorg.

Bijlage 2 Samenstelling reconstructiecommissie

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de personen die zitting hadden in de regionale reconstructie commissie van Boven-Dommel ten tijde van de advisering over het reconstructieplan aan GS. Ten behoeve van de uitvoering is de samenstelling van de regionale reconstructie commissies inmiddels gedeeltelijk gewijzigd.

Voorzitter	Dhr. W. Ligtfoot	
Leden namens gemeenten	Dhr. J. Verhoeven Dhr. W. Engelen Mw. R. Hoekman-Sulman Dhr. J. Noordman Dhr. J. van Dijk Dhr. R. Smits Dhr. C.A. Ort Mw. J. Kuppens	Gemeente Bergeijk Gemeente Cranendonck Gemeente Geldrop-Mierlo Gemeente Heeze-Leende Gemeente Valkenswaard Gemeente Veldhoven Gemeente Waalre Gemeente Eindhoven
Leden namens natuur en milieu	Dhr. B. Looije Mw. B. Duijn	BMF Staatsbosbeheer
Leden namens de land- en tuinbouw	Dhr. J. v.d.Oetelaar Dhr. P. Vermeulen	ZLTO ZLTO
Leden namens waterschappen	Dhr. J. Huijbers	Waterschap De Dommel
Leden namens recreatie en toerisme	Dhr. H. Martens	RECRON
Leden namens SEP	Dhr. C.A.J. Das	Streekplatform
Overige leden / adviseurs	Dhr. J. Brinksma Dhr. G.J. v.d. Sar Dhr. E. van Herk Dhr. M. Burgering	Kadaster Ministerie van LNV Dienst Landelijk Gebied Ministerie van VROM
Gebiedsgedeputeerde	Dhr. P. Rüpp	Provincie Noord-Brabant
Gebiedsadviseur	Dhr. M Eijkelhof	Provincie Noord-Brabant

De reconstructiecommissie wordt ondersteund door:

Secretaris	Dhr. E. Bruggink	Provincie Noord-Brabant
-------------------	------------------	-------------------------

Planschrijver	Mw. E.T. Tselekis-Koolen	Provincie Noord-Brabant
----------------------	--------------------------	-------------------------

Projectmedewerkers	Mw. M.H.L. Wolterink	Provincie Noord-Brabant
	Dhr. J. Strijker	Provincie Noord-Brabant

Bijlage 3 Samenstelling streekplatform

Organisatie	Vertegenwoordiger
FNV Bondgenoten	Dhr. W. Baltussen
Gemeente Bergeijk	Dhr. A. Verhoeven
Gemeente Best	Dhr. M. Vervaart
Gemeente Bladel	Dhr. S. Grem (voorzitter)
Gemeente Cranendonck	Dhr. G. Bakens
Gemeente Eersel	Mw. H. Houben-Sipman
Gemeente Goirle	Dhr. J. Schellekens
Gemeente Heeze-Leende	Dhr. J. Noordman
Gemeente Hilvarenbeek	Dhr. J. Bols
Gemeente Oirschot	Dhr. A. van den Oord
Gemeente Reusel-De Mierden	Dhr. J. Dierckx
Gemeente Valkenswaard	Dhr. R. van Dijk
Gemeente Veldhoven	Mw. M. van Lisdonk-Jacobs
Kamer van Koophandel Midden-Brabant	Dhr. H. Slaats
Kamer van Koophandel Oost-Brabant	Mw. M. Rikze
Kennisinfrastructuur	Dhr. J. Bosch
MKB Zuidoost Brabant	Dhr. H. Straatman
NV REDE	Dhr. J. van Genugten
Provincie Noord-Brabant	Mw. I. Orbon
Rabobanken	Dhr. M. van Tiggelen

Organisatie	Vertegenwoordiger
Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid	Dhr. P. van Leeuwen
Samenwerkingsverband Regio Eindhoven	Dhr. H. Kielenstijn
Stichting Content Kempenland	Dhr. G. van Keulen
Syntens	Dhr. J. van Herpt
ZLTO kring De Kempen	Dhr C. Das
ZLTO kring Midden-Brabant	Dhr. P. Vlemminx

Bijlage 4 Kaarten en CD-ROM

Deze bijlage geeft een overzicht van alle kaarten die in het ontwerpreconstructieplan/milieueffectrapport zitten of ter informatie op de CD-ROM staan. Daarnaast staat in deze bijlage de inhoud van de CD-ROM.

Overzicht van alle kaarten

Deel A

- A1 Topografie en toponiemen
- Plankaart 1 Omgevingskwaliteit
- Plankaart 2 Sociale en economische vitaliteit

Deel B

Kaarten t.b.v. huidige situatie en autonome ontwikkeling (Milieueffectrapport):

- 1 Geomorfologie
- 2 Grondwatersysteem en grondwaterbeschermingsgebieden
- 3 Uitspoelingsgevoeligheid nitraat en fosfaat
- 4 Oppervlaktewatersysteem
- 5 Verdroogde natuur en droge/natte gebieden landbouw
- 6 Natte natuurparels en stroomgebieden natuurbeken
- 7 Verzuringgevoelige en wettelijk beschermde gebieden
- 8 Stikstofdepositie in GHS natuur
- 9 Stankproductie uit stallen
- 10 Groene Hoofdstructuur (GHS) + stiltegebieden
- 11 Cultuurhistorische, aardkundige en archeologische waarden
- 12 Structuurkaart landschap
- 13 Ligging veehouderijbedrijven

Plan- en ontwikkelingskaarten

- 14 Water
- 15a Natuur 1
- 15b Natuur 2
- 17 Melkveehouderij, extensivering
- 18 Plantaardige teelten
- 19 Intensieve veehouderij: integrale zonering
- 20 Recreatie
- 21 Wonen, werken en leefbaarheid

Kaarten alternatieven (Milieueffectrapport)

- 22 Voorkeursalternatief (basis voor effectbepaling in het MER)
- 23a Alternatief 1a en 1b
- 23b Alternatief 2
- 24 Meest milieuvriendelijke alternatief

Kaarten effecten (Milieueffectrapport) (alleen op CD-ROM)

- 25 Ammoniak (verwachte depositie van stikstof, voorkeursalternatief)
- 26 Kans op stankhinder uit stallen, voorkeursalternatief
- 27a Uitspoeling van nitraat
- 27b Uitspoeling van fosfaat
- 28a Gemiddelde doelrealisatie natte natuur, voorkeursalternatief
- 28b Gemiddelde doelrealisatie natte natuur, alternatief water voor de natuur
- 28c Productieverandering in landbouwgebied onder natte omstandigheden, voorkeursalternatief
- 28d Productieverandering in landbouwgebied onder natte omstandigheden, alternatief water voor de natuur
- 28e Productieverandering in landbouwgebied onder droge omstandigheden, voorkeursalternatief
- 28f Productieverandering in landbouwgebied onder droge omstandigheden, alternatief water voor de natuur

Overig (alleen op CD-ROM)

Visiekaart

Inhoud van de CD-ROM

De CD-ROM bevat de digitale versie van het reconstructieplan en milieueffectrapport met bijbehorende kaarten. Met deze digitale versie wordt beoogd de verspreiding van de plannen en de toegankelijkheid gemakkelijker te maken.

Daarnaast bevat de CD-ROM zogenaamde achtergronddocumenten die uitsluitend informatief of illustratief bedoeld zijn en als zodanig geen deel uitmaken van het reconstructieplan/milieueffectrapport.

Het reconstructieplan/milieueffectrapport Boven-Dommel

Reconstructieplan/milieueffectrapport Deel A Boven-Dommel

Reconstructieplan/milieueffectrapport Deel B Boven-Dommel

Kaarten:

Deel A:

A1 Topografie en toponiemen

Kaarten t.b.v. huidige situatie en autonome ontwikkeling (Milieueffectrapport) (deel B):

Zie kaartenoverzicht hierboven

Plan- en ontwikkelingskaarten (deel B):

Zie kaartenoverzicht hierboven

Kaarten alternatieven (Milieueffectrapport) (deel B):

Zie kaartenoverzicht hierboven

Achtergronden bij dit reconstructieplan/milieueffectrapport

Streefbeeld Boven-Dommel

Sociaal-economische visie Boven-Dommel

Sociaal-economische kaart Boven-Dommel

Toeristisch-recreatieve visie Boven-Dommel

Toeristisch-recreatieve kaart Boven-Dommel

Toelichting op de integrale zonering Boven-Dommel

Achtergronden bij het milieueffectrapport

Richtlijnen voor milieueffectrapport reconstructiegebied Boven-Dommel

Factsheets Boven-Dommel:

Factsheets Water en bodem Boven-Dommel

Factsheets Milieu Boven-Dommel

Factsheets Natuur Boven-Dommel

Factsheets Landschap en cultuurhistorie Boven-Dommel

Factsheets Landbouw Boven-Dommel

Factsheets Recreatie en toerisme Boven-Dommel

Factsheets Wonen, werken en leefbaarheid Boven-Dommel

Alternatieven integrale zonering intensieve veehouderij - uitgangspunten

Effecten van de wateralternatieven

Kaarten effecten (Milieueffectrapport):

Zie kaartenoverzicht hierboven

(Milieu-)effecten van reconstructie- en revitaliseringsplannen

Alternatieven integrale zonering intensieve veehouderij - uitgangspunten

Effecten van de wateralternatieven

Richtlijnen voor het milieueffectrapport Boven-Dommel

Achtergronden over de reconstructie in Noord-Brabant

Beleidsnota Buitengebied in ontwikkeling

Rijkskader reconstructieplannen

Spelregels begrenzing integrale zonering

Toelichting spelregels begrenzing integrale zonering

Zicht op de RNLE

Bijlage 5 Deelgebieden

In de beschrijving van het Voorkeursalternatief in Hoofdstuk 4 is een indeling gemaakt in deelgebieden. Deze gebiedsindeling is gebaseerd op de indeling die gebruikt is in het Streefbeeld Boven-Dommel (oktober 2002). In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de gebiedsindeling uit het Streefbeeld en van de belangrijkste kenmerken van het streefbeeld, de zogenaamde hoofdcoers per deelgebied.

Nummer deelgebied	Naam deelgebied	Hoofdcoers deelgebied
I	Bos	Multifunctioneel bos. Natuurwaarden (natuurdoeltypen), bosbouw én recreatief gebruik.
II	Woeste grond	Natuur staat voorop.
III	Kempische beemden	Samenhang in natuur en cultuurgebied, landschappelijke waarden. Landbouw blijft landschappelijke drager, passend in het karakter en draagkracht van het gebied. Extensief en grondgebonden.
IV	Visvijvergebied (voormalig OVB-gebied)	Onnatuurlijke watersituatie in stand houden ten behoeve van natuurwaarden. Recreatief medegebruik, eventueel nader ontwikkelen tot 'recreatieve poort' vanuit de stedelijke regio naar het zuiden toe. enkele percelen t.b.v. grondgebonden veehouderij.
V	Stedelijk bos	Bos ten behoeve van stedelijk gebruik: wonen en stedelijk uitloopgebied. Parkachtig. Groene longen bij de stad. Vergelijkbaar met Hydepark in Londen of het Amsterdamse Bos
VI	Middenstroomse beken	Beekdalontwikkeling: landschappelijk, en ecologisch en waterkwaliteit
VIa	Beken in stad	Verbindingsschakel tussen landelijke delen van de beek.
VII	Modern agrarisch gebied	Beschikbaar houden en geschikt maken/houden voor landbouw, passend bij de kwaliteiten van het gebied (intensieve veehouderij, grondgebonden, intensieve teelten, melkveehouderij).
VIII	Oud cultuurlandschap	Cultuurhistorische waarden en landschappelijke kwaliteiten handhaven en versterken, verbrede landbouw en nieuwe economische dragers, recreatief medegebruik.

Nummer deelgebied	Naam deelgebied	Hoofdkoers deelgebied
X	Dekzanddal met dorpenlint	Behoud en versterking van Brabants karakter: verschillende vormen van landbouw, onregelmatige verkaveling, recreatief medegebruik en dorpse gezelligheid.
XI	Landelijke Kernrand	Ruimte voor kernrandactiviteiten die een bijdrage leveren aan de economische dragers van het buitengebied. Primaire landbouw is ondergeschikt aan alternatieve economische dragers.

